

NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİM BİLİM DALI

147898

**EĞİTİM HİZMET KOLUNDAKİ SENDİKALARIN EĞİTİM ANLAYIŞLARI VE
AMAÇLADIKLARI İNSAN MODELLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÖZTÜRK

HAZIRLAYAN

Ramazan SERİNOĞLU

NİĞDE-2004

NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Ramazan SERİNOĞLU'na ait "Eğitim Hizmet Kolundaki Sendikaların Eğitim Anlayışları ve Amaçladıkları İnsan Modelleri" adlı çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Jüri Üyesi

Jüri Üyesi

ÖZET

Birey ve birey özgürlüğüne dayanan bugünün toplumlarında dayanışmanın ortadan kalkması, temsili demokrasinin bugünkü toplum koşullarına giderek uymaması, partilerin belli toplumsal sınıfların temsilcileri olmaktan çıkmaları ve devletin ideolojik ve ekonomik alanlarda küçülmesi, hizmet alanlarında ise daha etkin olması konusundaki beklentiler sivil toplum örgütlerine olan ihtiyacı artırmıştır.

Genel tanımıyla sivil toplum örgütü, gönüllü ve kâr amacı taşımayan özerk kuruluşlardır. Amaçları hiçbir zaman siyasi iktidarı ele geçirmek değildir. Fakat onları etkilemek ve ilgili kararlar almasında yönlendirici olmaktır.

Sivil toplum kuruluşları, Türk toplumunun modernleşme sürecindeki açığını kapatmasını sağlayacak, hızlı modernleşmeyi gerçekleştirecek, yahut modernleşme (Çağdaş uygarlık) potansiyelini açığa çıkartacak bir imkân olarak görülmektedir.

Günümüzün en etkin sivil toplum örgütlerinden birisi de sendikalardır. Türkiye’de sendikal örgütlenmenin doğuşu, sistemin gelişimi, yasal düzenlemeler, işçi - işveren ilişkilerinin gelişmesi memur sendikalarına göre oldukça farklılık göstermektedir. Özellikle 1960’lı yıllardan sonra; Türkiye’de çalışanlar açısından sendikal hakların kazanılmasında çok önemli aşamalar kaydedilmiştir.

12 Mart 1971 darbesinin ardından, 20,09,1971 Tarihli Anayasa değişikliği ile Anayasanın 46. maddesindeki “çalışanlar” ibaresi yerine “işçiler” ibaresinin konulmasıyla ve 119. maddesinin de “memurlar ... siyasi partilere ve sendikalara üye olamaz,” biçiminde değiştirilmesiyle memurların sendikalaşma hakkı ortadan kaldırılmıştır. 1982 Anayasası da işçilerin sendika kurabileceğini belirtmiştir. Memurların sendika hakkı ile ilgili bir hükme yer vermemiştir.

23 Temmuz 1995 Tarih ve 4121 Sayılı Yasa ile 1982 Anayasasında gerçekleştirilen değişiklikle kamu görevlilerine sendika hakkı tanındı. 2001 yılında çıkarılan 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunuyla memur sendikacılığı hukukî dayanaklara kavuşmuştur. Çıkan

bu kanun memurlara “toplul s3zleşme ve grev hakkı” tanımadığı için memur sendikaları tarafından yetersiz bulunmaktadır.

Bu çalışmada eğitim işkolundaki sendikaların yapısı, mevcut eğitim sistemi hakkındaki görüşleri, görüşleri ve çözüm önerileri belirlenmeye çalışılmış, sonuç bölümünde ayrıntılı olarak tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Dünyada sendika, Türkiye’de sendika, Türk eğitim sistemi, memur sendikacılığı, öğretmen sendikacılığı ve görüşleri.

Sonuç olarak da eğitim işkolundaki sendikaların mevcut eğitim sistemi hakkındaki görüşleri, eleştirileri, çözüm önerileri ve eğitim anlayışları belirlenmeye çalışılmıştır.

SUMMARY

That disappearing of help between people in the society based on individual and individual freedom, unsuitability of the symbolic democracy for today's social situations, parties which are no longer representatives of certain community classes, the line between the right and the left becoming uncertain, the state that is getting smaller in terms of ideology and economy, and expectations for being more effective in service field increased the necessity of NGO (non-governmental organization)

NGO (non-governmental organization) is the establishment that operates for public help but not for profit. NGOs are independent and volunteer establishments. Their purpose is not to seize the power of the government but to affect the decisions taken by governments. NGOs are opportunities for modernization and closing the gap and emerging potentials outside.

Syndicats are one of the most effective NGOs in today's world. The development and birth of syndicats, development of system, legal amendments, development of the relationship between employees and employer are different from civil servants' syndicats. Many steps for obtaining the right of the employers in Turkey have been taken since 1960s. The right for establishing syndicats and becoming member of civil servants were banned by replacing the term employers with the term workers in the 20.9.1971 article of the constitution amendments after the 12 March 1971 military coup. In 1982 Constitution, workers but not civil servants were given the right of establishing syndicats. Amendments made on 4121 article of 1982 Constitution in 1995, 25th July gave civil servants the right of syndicats. Civil Servants Syndicats Law 4688 article, passed in 2001, made it legal. But it is considered insufficient for civil servants syndicats because the lack of right of strike.

In this study, the structures of educational syndicats, their points of view on present educational situations, critics and their solutions were tried to determine. At the conclusion part, it was discussed in details.

Key Words: Syndicat in the World, syndicat in Turkey, Turkish educational system, Civil servants' syndicat, teachers' syndicat, views

İÇİNDEKİLER

ÖZET	1
ABSTRACT	1
İÇİNDEKİLER	1
TABLolar	VI
ÖNSÖZ	1
BÖLÜM I	2
GİRİŞ	2
PROBLEM DURUMU	6
Dünyada Sendikacılık	6
İngiliz Sendikacılığı	13
Alman Sendikacılığı	14
Fransız Sendikacılığı:	15
İsveç Sendikacılığı	16
Amerikan Sendikacılığı:	18
DÜNYADA MEMUR SENDİKACILIĞI	20
TÜRKİYE'DE SENDİKACILIK	22
TÜRKİYE'DE MEMUR SENDİKACILIĞI	27
Türkiye Kamu Görevlileri Konfederasyonları	33
Öğretmen Örgütlenmesi	33
Eğitim-Sen	39
Türk Eğitim-Sen	40
Eğitim-Bir-Sen:	40
Demokratik Eğitimciler Sendikası (DES):	40
Ulusal Eğitimciler Sendikası (UES)	40
Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası (TEM-SEN)	40
Bağımsız Eğitimciler Sendikası (BES)	41
Hür-Eğitim-Sen	41
SENDİKALARLA İLGİLİ YASAL MEVZUAT	43
Sendika kurma hakkı:	43
Sendika ve konfederasyonların yetki ve faaliyetleri	45
Yasaklar	47
SENDİKALARIN AMAÇLARI	47
Eğitim-Senin kuruluş amaçları:	47
Türk-Eğitim-Senin Kuruluş Amaçları	49

Eğitim-Bir-Senin Kuruluş Amaçları	50
SENDİKALAR ARASINDA BENZERLİK VE FARKLILIKLAR	52
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ	54
Eğitimin Genel Amaçları	55
Özel Amaçlar:	56
Türk Milli Eğitimi'nin Genel İlkeleri:	56
Okulöncesi eğitim:	59
Okul öncesi eğitimin amacı:	60
İlköğretim	61
Ortaöğretim	61
Yükseköğretim:	63
Yükseköğretimin amacı:	63
Yaygın Eğitim	64
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME	65
ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ	75
PROBLEM CÜMLESİ	78
ALT PROBLEMLER	78
SINIRLILIKLAR	78
TANIMLAR	79
BÖLÜM II	82
İLGİLİ LİTERATÜR	82
BÖLÜM III	85
YÖNTEM	85
Araştırmanın Yöntemi	85
Evren ve Örneklem :	85
Veri Toplama Araçları	86
Verilerin Çözümlemesi	87
BÖLÜM IV	88
BULGULAR	88
Örnekleme Ait Bulgular.	88
Ölçekte yer alan ifadelere ilişkin bulgular.	90
1. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre "Eğitim parasız olmalıdır" görüşüne katılma düzeyleri.	90
2. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre "Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır" görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.	91
3. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre "Eğitim milli olmalıdır" görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.	92
4. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre "İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefi bir temele dayanmaktadır" görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.	92
5. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre "Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir" görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.	93

6. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Anadilde eğitime imkân verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 94
7. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 95
8. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 96
9. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkânlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 97
10. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimi vakıflar ve cemaatler verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 99
11. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 100
12. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 101
13. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 102
14. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 103
15. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 104
16. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 104
17. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 105
18. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 106
19. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitimde Âdem-i Merkeziyetçilik(yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 107
20. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitimde fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 108
21. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 109
22. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 110
23. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 112
24. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Sendikacılık çalışmaları demokratik merkeziyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 113
25. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 114
26. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 115
27. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 116
28. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 117
29. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 118

30. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkanı bulunduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır.” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. ___ 119
31. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır ” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 120
32. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır ” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular. _____ 122

BÖLÜM V _____ 123

SONUÇ VE TARTIŞMA _____ 123

Eğitim parasız olmalıdır. _____ 123

Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır. _____ 123

Eğitim millî olmalıdır. _____ 124

İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır. _____ 124

Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir. _____ 125

Anadilde eğitime imkân verilmelidir. _____ 125

Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir. _____ 126

Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır. _____ 126

Eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir. _____ 127

Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimi vakıflar ve cemaatler verelidir. _____ 128

Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir. _____ 128

Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır. _____ 129

Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır. _____ 129

Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir. _____ 129

Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir. _____ 130

Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerinin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır. _____ 130

Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır. _____ 131

Eğitimde Âdem-i Merkeziyetçilik (yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir. _____ 131

Eğitim fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir. _____ 131

Eğitim çalışanların siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır. _____ 132

Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır. _____ 132

Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır. _____ 133

Sendikacılık çalışmaları demokratik merkeziyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir. _____ 133

Eğitim alışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır. _____	133
Eğitim alışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır. _____	134
Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır. _____	134
Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi işığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi sendikalar belirleyici olmalıdır. _____	135
Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) ağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir. _	135
Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkânı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır. _____	136
Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır. _____	136
Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması Şeklinde anlaşılmalıdır. _____	137
<i>EĞİTİM SENDİKALARINA GÖRE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN EN ÖNEMLİ  SORUNU</i> _____	138
Eğitim-Sen _____	138
Türk Eğitim-Sen _____	138
Eğitim-Bir-Sen: _____	139
ÖNERİLER _____	140
Sendikalı ğretmenlerin Ortak Eğitim Anlayışları: _____	140
Sendikalı ğretmenlerin Eğitim Anlayışlarındaki Farklar _____	144
<i>KAYNAKLAR</i> _____	146
<i>EKLER</i> _____	151

TABLOLAR

<i>Tablo 1. İşçi Sayısı ve Sendikalaşma Oranları</i>	26
<i>Tablo 2. İşçi Ve İşveren Sendika Ve Konfederasyon Sayıları.....</i>	27
<i>Tablo 3. Bazı Ülkelerde Eğitim Harcamaları</i>	36
<i>Tablo 4 Bazı Ülkelerde Yıllık Öğretmen Maaşı Dolar Bazında</i>	37
<i>Tablo 5 Ücretlerin Son Beş Yılda Altın Ve Dolar Karşısında Uğradığı Kayıplar:</i>	38
<i>Tablo 6 Eğitim İşkolundaki Sendikalar ve Üye Sayıları.....</i>	42
<i>Tablo 7 Okul Öncesi Eğitimde Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları.....</i>	60
<i>Tablo 8 İlköğretimde Okul Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları.....</i>	61
<i>Tablo 9 Ortaöğretimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....</i>	62
<i>Tablo 10 Yükseköğretimde Üniversite, Öğrenci Ve Öğretim Elemanı Sayıları.....</i>	63
<i>Tablo 12 Örneklemi Oluşturan Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....</i>	88
<i>Tablo 13 Örneklemi Oluşturan Bireylerin Kıdemlerine Göre Dağılımları</i>	88
<i>Tablo 14 Örneklemi Oluşturan Bireylerin Üye Oldukları Sendikalara Göre Dağılımları..</i>	89
<i>Tablo 15 Örneklemi Oluşturan Bireylerin Branşlarına Göre Dağılımları.....</i>	89
<i>Tablo 16 Örneklemi Oluşturan Bireylerin Görev Yaptıkları Yerleşim Birimlerine Göre Dağılımları.....</i>	89
<i>Tablo 17 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim Parasız Olmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde X^2 Değerleri.....</i>	90
<i>Tablo 18 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde X^2 Değerleri</i>	91
<i>Tablo 19 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim millî olmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....</i>	92
<i>Tablo 20 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....</i>	93
<i>Tablo 21 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri</i>	94
<i>Tablo 22 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Anadilde eğitime imkân verilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri</i>	95
<i>Tablo 23 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri</i>	96
<i>Tablo 24 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri</i>	97

- Tablo 25 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim çalışanlarının emeklilik, Malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri 98**
- Tablo 26 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimi vakıflar ve cemaatler vermelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri 99**
- Tablo 27 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri100**
- Tablo 28 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri101**
- Tablo 29 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri...102**
- Tablo 30 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri103**
- Tablo 31 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri104**
- Tablo 32 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri105**
- Tablo 33 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri106**
- Tablo 34 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....107**
- Tablo 35 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitimde Âdem-i Merkeziyetçilik(yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....108**
- Tablo 36 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitimde fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....109**
- Tablo 37 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....110**
- Tablo 38 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....111**

- Tablo 39 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargularına saygılı olmak esas alınmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....112**
- Tablo 40 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....113**
- Tablo 41 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri114**
- Tablo 42 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri....115**
- Tablo 43 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri....116**
- Tablo 44 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....117**
- Tablo 45 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....118**
- Tablo 46 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkanı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri119**
- Tablo 47 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....121**
- Tablo 48 Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri.....122**
- Tablo 49 GSMH ve Meb Bütçesinin Konsolide bütçe İçindeki Payları.....141**

ÖNSÖZ

İnsanlığın bilgi çağına geçtiği üçüncü bin yılda çağın hızlı gelişim ve değişimine ayak uydurabilecek nitelikli insan gücünü yetiştirmek zorunlu hale gelirken, bu zorunluluk ülkemizin AB topluluğuna girme sürecinde önemini daha fazla hissettirmektedir.

Nitelikli insan gücü yetiştirebilmek; bunu başarabilecek eğitim kurumları ve nitelikli öğretmenler yetiştirmeye bağlıdır. 21. yy. da okulun ve öğretmenin işlevi 20. yy.a oranla büyük değişimlere uğramıştır. Okulun bireyin üzerindeki etkisi azalmakla birlikte, öğretmenin işlevi değişerek daha da önem kazanmıştır.

Bu gelişmelere paralel olarak; bireyin, topluma yararlı olabilmesi için kazanması gereken davranışlar; katlanarak artmakta, tüm teknolojik kolaylıklara karşın insan; bir yol göstericiye, çok daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda, eğitim kurumlarının görevleri de hem değişmekte, hem de zorlaşmaktadır. Bu da daha iyi eğitim için, daha nitelikli öğretmen ilkesiyle çalışmalara ivme kazandırmıştır.

Günümüzde bireyin sorumlulukları geçmişe göre değişerek artmıştır. 21. yy.da sivil toplum örgütleri bireylere yeni roller yükleyerek devletin yükünü hafifletmektedir. Devlet ve bürokrasi için sivil toplum örgütleri denetim mekanizması görevini de üstlenmektedir. Ülkemizde sendikalar bir dönem hükümetlerin yıkılmasına neden olacak kadar etkin olmuştur.

Eğitim işkolundaki sendikalarının eğitim anlayışlarının ve amaçladıkları insan modellerinin neler olduğunun belirlemesini amaç edinen bu araştırma şüphesiz bir çok insanın desteği ve yol göstermesi ile şekillenmiştir. Bu bağlamda öncelikle, çalışmanın her aşamasında bilimsel moral ve destek veren sayın danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÖZTÜRK'e, istatistikî konulardaki yardımlarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Mustafa KOÇ hocama, Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN hocama, Öğr. Gör. Mustafa ULUDOĞAN hocama, uygulamalarımda gerekli kolaylığı gösteren Niğde Valiliği, İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne ve İl Millî Eğitim Müd. Yrd. Mesut ALKAN'a içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Ramazan SERİNOĞLU

BÖLÜM I

Bu bölümde giriş, problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

GİRİŞ

Çağımızda bilim ve teknoloji alanındaki büyük ve hızlı gelişmeler, toplumların eğitilmiş insan gücüne olan ihtiyacını ön plâna çıkarmış, nitelikli insan gücü, bütün dünya ülkelerinin eğitim politikalarının en önemli ve vazgeçilmez konusu hâline gelmiştir.

Bir toplumun bireylerinin dünya görüşlerini, kişilik oluşumlarını, yaşam şekillerini, çalışma alanlarını belirleyen faktörlerin başında o toplumun örgün ve yaygın eğitim kurumları gelirler. Türk eğitim sistemi tarihi ve kültürel mirasının getirdiği şartlarla birlikte dünyada yaşanan değişimden bağımsız olarak düşünülemez. Çağın eğitim koşulları ne ise, Türk eğitim sistemi de millî ve manevî değerlerini koruyarak bu değişime ve koşullara uymalıdır (Oğuz, 2001:7-8).

Eğitim sosyal bir kurumdur. Toplum başlı başına bir eğitim alanıdır. Eğitim de diğer sosyal kurumları esaslı bir şekilde etkilemektedir (Öztürk, 2002:98).

Eğitim kurumları toplumun sosyal ve kültürel isteklerine cevap verecek demokratik ve katılımcı bir yaklaşımla, işlevsel bir şekilde yeniden yapılanmalıdır. Çağlar boyunca bilginin değişmez ve kalıcı olduğuna inanan insan tipi, yerini bilginin kısa zamanda değişip eskidiği bu nedenle sürekli yeni bilgiler peşinde kendini durmadan geliştirmeye çalışan insan tipine bırakmıştır. Geçmiş yüzyılların itaatkar, uslu çocuk kavramı, kendi kendine yetebilen, karar verebilen, kararlarının sonucuna katlanabilen, hak ve sorumluluklarını dengeli bir şekilde taşıyabilen insan yetiştirme kavramı ile yer değiştirdi. Eğitimin içeriği de giderek hayatla daha ilişkili olmaya başladı ve çok bilen insan yerine, bilgiye kolayca erişebilmenin yollarını da iyi bilen, bilgiyi yaşamı kolaylaştırmakta bir araç olarak kullanabilen insan yetiştirme giderek ön plana çıktı.

İnsanlığın bilgi çağına geçme sürecinde, toplumlar kendilerini bu süreçte taşıyacak bireylerin niteliklerini belirleyerek eğitim politikalarını bu bakış açısıyla yeniden gözden geçirip, gerekli düzenlemeleri yapma çabasıyla eğitim sistemlerini sorgulamaktadırlar. İçinde

bulduğumuz üçüncü bin yılda çağın hızlı gelişim ve değişimine ayak uydurabilecek nitelikli insan gücü yetiştirmek zorunlu hale gelmiştir. Bu ise eğitim ile gerçekleştirilebilir. Eğitim millî, çağdaş ve bilimsel verilerden hareketle ele alınmalı, siyasî iktidarlara göre değişmeyen, gerçekten millî bir politika haline getirilmelidir. Kalkınmak, ancak bizi yabancılaştırmadan çağdaşlaştıran bir eğitim sistemiyle mümkündür (Öztürk, 2002 :98-99).

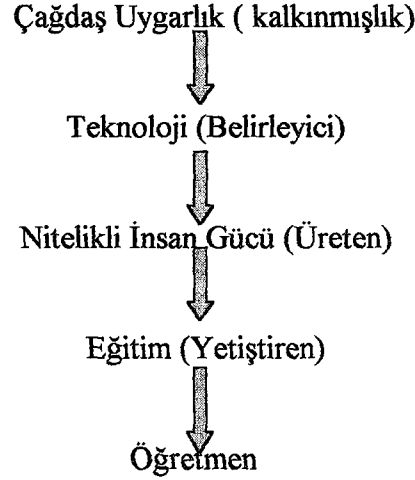
Eğitimin ekonomik sistem (etkili ve verimli bir üretim ile tüketim için gerekli emek, sermaye, araç-gereç ve donanımı teknolojiyi kullanma), politik sistem (bir toplumun devlet yapısı, anayasası, dayandığı felsefe, yürütme ve yargı ile ilgili kurum ve kuruluşlar), toplumsal sistem ile ilişkisi vardır (Sönmez, 1988: 67-73).

İnsanı eğitme ve yetiştirme tarih boyunca insanlığın en önemli faaliyetlerinden birisi olarak düşünülmüş, bunun için de daima en iyi bir yetiştirme sistemine ulaşmanın yolları aranmıştır (Tozlu, 1997:31). Eğitim milletlerin doğrudan doğruya varolmalarıyla ilgilidir (Tozlu, 1997:90).

Gelecek bugünün doğrusal bir uzantısı olmayacaksa, yarını görebilmek ve daha iyi bir yaşam planlayabilmek için, bu değişim sürecinde ortaya çıkan değerleri iyi anlamak ve gelecek için alınacak önlemleri bu değerler çerçevesinde gözden geçirmek gerekmektedir. Özellikle bunlar arasından; küreselleşme, çok dilli ve çok kültürlü olma, hayat boyunca eğitim, çok kanallı eğitim, koşullandırma, öğretme yerine öğrenme veya öğrenen merkezli eğitim üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken konulardır (Oktay ve diğerleri, 2002:19-20, Erdoğan, 2002:51).

Eğitimin vazgeçilmez iki temel ögesi öğrenci ve öğretmendir (Şekil 1’de öğretmenin kalkınmadaki yeri görülmektedir).

Şekil I
Kalkınmışlık: Teknolojik, Ekonomik, Sosyo-Kültürel-Siyasal

(Eğitimin iki temel-öğrenci ve öğretmen-öğesinden biri) (Tutkun, 2003:57).

Bu gelişmelere paralel olarak; bireyin, topluma yararlı olabilmesi için kazanması gereken davranışlar; katlanarak artmakta, tüm teknolojik kolaylıklara karşın insan; bir yol göstericiye, çok daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda, eğitim kurumlarının görevleri de hem değişmekte, hem de zorlaşmaktadır. Bu da daha iyi eğitim için, daha nitelikli öğretmen ilkesiyle çalışmalara ivme kazandırmıştır.

Eğitim ve öğretim alanında geleneğe sahip olmak önemli bir olaydır. Bir topluma ve ülkeye özgü, onun insanını anlayan ve yetiştirmek isteyen bir eğitim anlayış ve sistemi, sağlam bazı düşünce geleneklerine sahip olmalıdır. Böyle bir geleneği oluşturmak için kendi insan yetiştirme anlayış ve düzenlerinin incelenmesinin faydası muhtemeldir (Akyüz, 2001:10).

Sendikalar günümüzde sanayi toplumlarının vazgeçilmez örgütleridir. Sendikalar aynı zamanda toplumları çalışma hayatı yönü ile şekillendiren ve geleceği etkileyen önemli güçlerden birisidir. Bir çok ülkede sendikal örgütlenme çalışan nüfusun önemli bir kısmını içinde barındırmaktadır. Özellikle sendikacılık hareketinin başladığı sanayi toplumları bu konuda önemli örgütlülük düzeyine sahiptirler.

saygı gösterilmesinin sağlanması ve demokratik toplumda genel ahlâk ve kamu düzeniyle genel refahın haklı gereklerinin karşılanması amacıyla yalnız yasayla belirlenmiş sınırlamalara bağlı olur. Bu hak ve özgürlükler hiçbir koşulda Birleşmiş Milletlerin amaç ve ilkelerine aykırı olarak kullanılamaz (Gerşil, 1997: 23-24).

Sendikalar ũkelere göre farklı nitelikler göstermektedir. Örgütlülük paydası altında birbirlerinden farklı yapılar ortaya çıkmaktadır. Bu ayrımların en temel gerekçesi çalışma hayatından gelen farklar, ũkelerin siyasal ve toplumsal yapıları olmaktadır. Bunun dışında sendikal hareketi farklı hale getiren bir başka boyut sendikaların yönetsel yapılarıdır. Bazı ũkelerde sendika yönetimleri oldukça merkezi iken diğerlerinde son derece esnek yapılar bulunmaktadır. Sendikaların karar organları ve sendika içi demokrasi konusunda da ciddi farklar oluşabilmektedir (<http://www.metu.edu.tr/home/wwwoes/izmir291099sendikakuvvet.htm>).

PROBLEM DURUMU

Dünyada Sendikacılık

İlk insandan bu yana biyolojik, sosyolojik, ekonomik ihtiyaçlar çerçevesinde toplumsallığın ortaya çıkmasının altında insanın doğal olarak yalnızlığı reddetme güdüsü yatmaktadır. İnsanların bir arada olmaya, dayanışmaya, kader birliği yapmaya duyduğu ihtiyaç toplumsal gelişmenin ve toplumsal dengelerin nedeni olmuş, aynı istek siyasal ve toplumsal alt üst oluşların, yeniyi arama eyleminin kaynağını oluşturmuştur. Böylelikle günümüzün her yönüyle örgütlenmiş bireyleri oluşmuştur.

Bugün ortak hak arama isteği sendikaların bünyesi altında yapılmaktadır.

Sendika kelimesi kavram olarak 19. yy başlarında ortaya çıkmış olmasına rağmen aynı amacı taşıyan oluşumların tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Hak arama mücadelelerinin tarihçesi bilinmeden bugünkü sendikaların konumlarını tam olarak değerlendirmek zordur. Hak arama mücadelesinin tarihçesi iki ana koldan başlatılabilir.

Örgütlü hak arama mücadeleleri; doğu kültürlerinde Fütüvvet Ocakları'yla 10 yy. da başlar. Batı kültüründe sanayi devrimiyle birlikte , 18. yy. da başlar. Bugünkü mevcut işçi ve memur sendikalarının mücadele biçimlerindeki farklılığın temelleri bu kökenlerdir. Sendikaların, sorun odaklı ve çözüm odaklı yapılanmalarının nedenlerini de bu kökende aramak mümkündür (Battal, 2004: 20).

Sözlükte; gençlik, yiğitlik, mertlik anlamı taşıyan “Fütüvvet” kavramı çerçevesinde kurulan esnaf örgütleri bu mücadele biçiminin ilk örnekleridir. Bu anlayışın iki önemli özelliği vardır: İlki kişinin kendisiyle barışık olmasını sağlamak, diğeri ise, kişinin yaşadığı çevre ile sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlamak. Kişinin hayatını düzenleyen bu anlayış zaman içerisinde çeşitli örgütlerin temelini oluşturmuştur. Bu Anadolu'da Âhîlik teşkilatının doğmasına sebep olmuştur. Ahi EVREN (Ö. 1262) tarafından kurulan Âhîlik çeşitli esnaf ve sanatkâr gruplarının değişik nedenlerle ekonomik sıkıntıya maruz kalmadan varlıklarını sürdürebilmeleri, gelişmeleri, sosyal, iktisadî ve ahlâkî yapılarını koruyabilmelerini hedeflemiştir.

Çeşitli otorite boşluğu olan kriz dönemlerinde Âhîliğin değişik meslek guruplarına sahip kişileri alacak şekilde organize olması Anadolu'nun çeşitli kasaba ve köylerinde gerek siyasi, iktisadi gerekse dinî, askerî problemleri çözmek teşkilâta mensup olsun olmasın bütün halkın huzur ve refahını sağlamak çapulculuğu önlemek, mal güvenliğini sağlamak, kaliteli ve ucuz mal temini garanti etmek gibi bir misyon üstlenmiştir. Âhi Babalar seçimle işbaşına getirilirdi. Âhi babalar şehir ve köyleri gezer fiyat ve kalite kontrolü yapar, çıraklık ve kalfalık imtihanlarını yaparlardı. Âhîliğin batıdaki karşılığı ise loncalardı. Osmanlı'da bu kavramlar “gedik” ve “oda” kavramıyla karşılanırdı. Bu teşkilâtlar çalışanların menfaatlerini koruduğu gibi onların iş ahlâkını da düzenliyordu. Bu sebeple de meslek ahlâkı kontrol altında tutuluyordu.

Genel anlamda sendika; işçilerin hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla kurdukları örgütlenmelerdir. Sendikaların bir bölümü meslek sendikasıdır; sadece aynı meslekte olan ücretlileri bünyesinde barındırır. Bazı sendikalar işyeri sendikasıdır; yalnızca belirli bir işyerindeki ücretliler bu sendikada örgütlenebilir. İşkolu sendikalarında, aynı işkolunda kabul edilen işçiler bir araya gelir. Genel sendikalar ise tüm işkollarındaki ücretlileri örgütlemeyi amaçlar (Koç, 2003: 20).

İşçilerin meslek örgütleri olan sendikalar, işçi sınıfının gelişimi içerisinde sanayi ülkelerinde ortaya çıkmıştır. 18. YY. ortalarında bilim ve teknolojiye ilerlemelerin üretim sürecine aktarılması ile ortaya çıkan sanayi devrimi, işçi sınıfının ve sendikaların da doğumu olmuştur. Sermaye sınıfı ve onun siyasal gücü ile çetin mücadeleler sonucunda 1871'de İngiltere'de sendikalar yasallık kazandı. İşçilerin ilk meslek örgütleri işçi birlikleri, işçi kulüpleri ve dayanışma sendikaları şeklinde 18. yüzyılın ikinci yarısında görülmeye başlamıştır. 1790 yıllarında İngiltere'de dokuma işçileri sendikası, 1792'de ABD'de Philadelphia'da, 1790'da Fransa'da Paris'te Matbaa İşçileri Kulübü kuruldu. Aynı şekilde 1820-1830 yıllarında Almanya'da, 1838-1842 yıllarında Belçika'da 1840'ta İspanya'da, 1850'de İtalya'da, yine 1850'de İsviçre'de, aynı yıllarda İsveç'te sendika niteliği verilebilecek ilk işçi örgütleri ortaya çıktı. 19. yüzyılın ikinci yarısında, Türkiye gibi sanayileşmeye geç başlayan ülkelerde de sendika niteliğinde örgütler kurulmaya başladı. Bunlar tek bir meslek ve daha ziyade tek bir işyeriyle sınırlı örgütlenmelerdi (Keskinoğlu, 1996:338).

İşyeri sendikası belirli bir işyerinde çalışan işçiler tarafından kurulan ve faaliyeti o işyeri ile sınırlı olan sendikalarlardır. Bu tür sendikal faaliyetin sadece o işyeri ile sınırlı kalması bir çok sakınca ve yararı beraberinde getirmektedir. Bu türlü sendikal yapılara ABD’de ve Japonya dışında başka gelişmiş ülkelerde rastlanmamaktadır. Bu biçimdeki sendikal örgütlenmenin işyerleri içinde ve güçsüz bir yapıyı ortaya koydukları, bölünmelere ve dağılmalara yol açması nedeni ile tercih edilmedikleri görülmektedir. Özellikle aynı işyerinde örgütlenmeye çalışan birden çok sendikanın rekâbet nedeni ile işçilerin çıkarlarını etkin biçimde koruyamadıkları ve geliştiremedikleri belirtilmektedir. İşyeri örgütlenmelerinin genellikle küçük ve az sayıda işçiyi kapsamaması nedeni ile ve işveren tarafından kontrol altına alınabilmesinin getirdiği kolaylıklar “sarı sendikacılık” olarak adlanan bir sendikacılığa olanak sağlayabilmektedir. İşyeri sendikalarının bu olumsuz niteliklerine rağmen , küçük işyerlerinde örgütlenme ve işverenle birebir pazarlık sürecinin işyeri koşullarına kolay uyum sağlaması gibi bir gerekçe ile zaman zaman tercih edilmiştir.

Sendikal hareket içinde işkolu sendikaları sendikaların kuruluş faaliyetinde bulunacağı çalışma alanlarının sınırları ile ilgilidir. Bu kavram kitlesel seri üretimin başlaması ile önem kazanmıştır. Önceleri meslek esasına göre örgütlenen sendikaların, sanayileşmenin gelişmesi ile birlikte; meslekleri ne olursa olsun belirli bir üretim temelinde kurulmaları ve sendika üyeliğinin bu esasa göre düzenlenmesi başlamıştır denilebilir.

İşyeri sendikal örgütlenmesinden sonra gelen örgütlenme düzeyi işkolu sendikacılığı biçimindedir. İşkolu sendikaları ekonominin benzer faaliyet dalındaki tüm işçileri mesleklerine ve niteliklerine göre ayırım yapmaksızın örgütleyen sendikalarlardır. Örneğin bir işletmede değişik meslekteki ve nitelikteki kişiler bir arada çalışmalarının kaçınılmaz olması nedeni ile aynı sendika içinde örgütlenmeleri işkolu sendikacılığını oluşturmaktadır.

İşyeri sendikası aynı zamanda işletme sendikası olarak da adlandırılmaktadır. 1983 yılında Türkiye’de uygulanmaya başlayan 2821 Sayılı Sendikalar Yasası işyeri düzeyinde sendika kurulmasını yasaklamıştır. İşyeri sendikalarının küçük ve güçsüz olmalarından kaynaklanan ve kendi aralarında rekâbet nedeni ile iyice parçalanmaları ve bölünmelerini engellemek için yasa koyucu işyeri, düzeyindeki sendikal örgütlenmeleri önlemiştir (Altan ve diğerleri, 2003: 186).

Kamu Sendikaları Yasasında, Eğitim Hizmetleri İşkolu içindeki örgütlenme hem ilköğretim öğretmenlerini hem de yüksekokul ve fakültede de öğretim elamanlarının aynı sendika içinde örgütlenmelerini beraberinde getirmektedir. Burada aynı meslekte bulunmak sendikal örgütlenme için gerekli olmamak da sadece genel anlamı ile üyelerin hak ve çıkarlarının daha güçlü korunması ve tek bir sendika içinde temsil olunmak suretiyle birlik ve dayanışmanın güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Sendikacılık hareketinin geliştiği yıllarda örgütlenme modeli daha çok işkolu sendikacılığı biçiminde olmuştur. Meslek sendikacılığının daha güçsüz ve zayıf olduğu ülkelerde işkolu sendikacılığı bölgesel ve ulusal düzeyde örgütlenmesini tamamlayarak faaliyetlerini genişletmiştir. Günümüzdeki sendikacılık anlayışı işkolu düzeyinde örgütlenme modelini öngörmektedir. Aynı meslekten olan insanların bir araya gelip, kurdukları ve üye oldukları meslek sendikaları hizmet toplumlarında etkilerini kaybetmeye başlamıştır. Örneğin, eğitim, sağlık, güvenlik gibi değişik hizmet işkollarında çalışan büro personeli, hizmetli, hemşire, teknisyenlerin, meslekleri itibarı ile “Hemşireler Sendikası”, veya “Teknik Elemanlar Sendikası” halinde örgütlenmeleri meslek sendikacılığının bir sonucudur. Ancak Eğitim işkolunda çalışan farklı meslek gruplarının aynı işyerinde çalışmaktan ötürü, ortak bazı mesleki çıkarların bulunması da doğaldır. Bu ortak mesleki çıkarlar aynı işkolu içinde örgütlenmenin ve güçlü bir işkolu sendikası kurulmasının da gerekçesi olmaktadır.

İşkolu esasına göre örgütlenmenin en temel gerekçesi güçlü bir sendikacılık hareketini yaygın hale getirmek olmasına rağmen bu düzeyin de kendi içinde bazı güçlükleri bulunmaktadır. Bunlardan ilki, İşkollarının sayısının tespitine ilişkin olmaktadır. Özellikle sanayiinin hızlı gelişmesi sonucu yeni ortaya çıkan bir çok mesleğin hangi işkolu içinde yer alacağı belirlenmesi ciddi sorunlar yaratmaktadır. Ortaya çıkan sorunlardan ikincisi, aynı işkolu içindeki farklı mesleklerden oluşan grupların ayrı mesleki çıkar ve haklarının korunmasında sendikanın her zaman yeterli olamayışdır. Mesleklerin farklı şekillerde icra edilmesinden kaynaklanan ve işkolu sendikasına o meslek grubu tarafından çok sınırlı bir biçimde yansıtılan sorunlar sendika içi parçalanmalara neden olabilmektedir. Örneğin aynı sendika içinde örgütlenen doktor ve sağlık teknisyenlerinin mesleki sorunlarındaki farklar örgütlenme düzeyini düşürebilmektedir.

İşkolu sendikacılığı sendikacılık hareketinin geleneksel olarak güçlü olduğu ülkelerde egemen yapı olarak yerleşmiştir. Avrupa sendika hareketi işkolu sendikacılığına genel anlamda yakın durmuştur. Özellikle Kıta Avrupa'sı sendikalarının sınıf temeline dayalı örgütlenme modeli daha güçlü sendikacılık anlayışını yaygınlaştırmıştır. İşçi sınıfının bir bütün olarak dayanışması temeli işkolu sendikacılığı ile ideolojik olarak da birleşmektedir(<http://www.metu.edu.tr/home/wwwoes/izmir291099sendikakuvvet.htm->).

Gelişmekte olan ülke sendikacılığı daha zayıf bir sendikal örgütlenmeyi yansıtmaktadır. Bu ülkelerde sendikal örgütlenme sanayiinin geç başlamasından dolayı yetersiz ve güçsüz bir yapıdadır. Meslek esasına göre örgütlenme küçük ve dar bir çerçevede kalmıştır.

Sendikaların kurulabilmesi için bazı koşulların bulunması gereklidir. Bu koşullar genel olarak sanayileşme, işçilerin çıkarlarının diğer grupların çıkarlarından farklı olduğunun bilincine varması, işçi ve işveren arasındaki çıkar uyumsuzluklarının gerginleşmesi, işçileri yönlendirecek bir lider kadronun bulunması, sendikaların kurulmasını engelleyecek yasal sınırlamaların olmaması ve demokrasinin varlığı şeklinde sıralanabilir.

Bu koşulların gerçekleştiği ilk ülke İngiltere'dir. İngiltere'de ilk sendikalar XVIII. Yüzyılda kurulmuş, ABD ve diğer Avrupa ülkelerinde sendikalar daha sonraki yıllarda ortaya çıkmışlardır. Sendikaların gelişmekte olan ülkelerde ortaya çıkışı ise oldukça uzun zaman almıştır. Tüm ülkelerde sendikaların devlet ve işverenler tarafından kabul edilmesi uzun mücadeleler sonucunda gerçekleşmiştir. Endüstrileşme sürecinin başlangıcında genelde işçi örgütlenmelerine piyasalarda kaynakların optimal dağılımını engelledikleri ve mülkiyet hakkına tecavüz ettikleri gerekçesi ile karşı çıkmış, işçilerin bir araya gelerek oluşturdukları örgütler önce yasaklanmış ancak yasaklara rağmen örgütlenmenin devam etmesi üzerine sendikalar devlet tarafından hukûken tanınmak zorunda kalmışlardır. İngiltere'de 1824, ABD'de 1842, Fransa 'da 1884, Almanya'da 1869 yılında sendikaların serbestçe kurulmalarına olanak tanıyan yasalar çıkarılmıştır. Sendikaların işveren tarafından sosyal taraf olarak kabul edilmeleri ise yasal tanımadan sonra gerçekleşmiş ve oldukça uzun bir süre almıştır (http://www.isguc.org/arc_view.php?ex=82).

Sanayiinin gelişmesiyle birlikte; yavaş yavaş işkolu sendikası niteliğinde örgütlenmeler de görülmeye başlanmıştır. Buna örnek olarak İngiltere'de 1771'de kurulan Şapkacılar Federasyonu, 1799'da kurulan Dokumacılar Derneği verilebilir. Bunlar birkaç işyerini, bazen birkaç sanayi merkezini kapsayan örgütlenmelerdi. Ülke çapındaki ilk işkolu sendikaları

1820'lerde İngiltere'de kurulmuştur. 1851 yılındaysa bu ülkede makine ustaları ülke çapında bir işkolu oluşturdular. Giderek birkaç işkolunu kapsayan sendikalar kurma girişimleri gözlemlendi. Ancak bu türden örgütlerin kurulduktan sonra ayakta kalabilmeleri politik koşullara da bağlıydı. Ulusal çapta örgütlenmeler önce ekonomik ve politik bakımdan daha gelişmiş ülkelerde görüldü. Bunların ilki İngiltere'de 1868 TUC adıyla kurulmuştur(Sendikacılık Ansiklopedisi C. II. 282; 1998).

Çeşitli ulusların sendikal örgütlerinin bağlı bulunduğu uluslar arası sendikal örgütlerin kurulması, genel olarak işçi hareketinin belirli bir olgunluğa varmasından sonra söz konusu olmuştur. Siyasal-ideolojik yanı meslekî yanına ağır bassada, ilk uluslar arası işçi örgütü 1864'de İngiltere'de kurulmuş olan I. Enternasyonal'di. 1869'da kurulan II. Enternasyonal de siyasal nitelikte bir işçi örgütlenmesiydi. Ama aynı yıl, uluslar arası işkolu federasyonları da oluşturulmaya başlandı. Nitekim, uluslararası sendikal örgütlenmeler olarak 1889'da Çizme ve Ayakkabı İşçileri Federasyonu, 1890'da Maden İşçileri Federasyonu, 1893'te Giyim İşçileri Federasyonu, 1894'te Tekstil İşçileri Federasyonu, 1897'de Ulaşım İşçileri Federasyonu kuruldu. 1914 yılına gelindiğinde, bu nitelikte 30 uluslar arası işkolu federasyonu kurulmuştu. Bu örgütlerin tümünde, II. Enternasyonalin etkisiyle, sosyalist nitelik ağır basmaktaydı. I. Dünya Savaşı öncesinde bu işkolu federasyonlarını bir araya getiren bir ICTUS/USM (Uluslararası Sendika Merkezleri Sekreteryası) oluşturulmuştu.

Marksist anlayış sendikacılığın ideolojik bir yapılanmaya bürünmesini sağlamış, çoğu zaman çalışanların haklarını korumak yerine onların çalışma düzenini bozan bir dinamit işlevi görevini görmüştür. Marksist düşünce kendi geleceğini sınıf düşüncesinin gelişmesinde, keskinleştirilmesinde gördüğü için sendikacılığı bu amaçla bir kavga aracı olarak kullanmıştır. Bu anlayış çoğu zaman çalışanlar arasında hak arama mücadelesinin yerine bir ideolojik örgütlenme biçimi olarak algılanması sonucunu doğurmuş ve sendikacılığın çalışanlar tarafından soğuk karşılanmasına neden olmuştur(Battal, 2004: 16).

1913'te saf sendikal nitelikte bir uluslararası örgütlenme olarak UİSF/IFTU kuruldu. 1919 yılında CISB (Uluslar arası Hıristiyan Sendikalar Konfederasyonu) oluşturuldu. 1917'de Rusya'da devrimin başarıya ulaşmasından sonra ise, 1921'de UİSF'ye rakip olarak, sadece komünist işçileri kapsayacak olan Kızıl Sendikalar Enternasyonali kuruldu. Ancak tek bir politik çizgiyi kapsayacak bir sendikal örgütlenme anlayışının yanlışlığı anlaşılıp bu örgütlenme tarzı bırakıldı.

ÜİSF'nin varlığı 1939 yılında II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte sona erdi. Savaştan sonra 1945'te DSF adıyla yeni bir uluslararası sendikal konfederasyon kuruldu. Ancak soğuk savaşın başlamasıyla bu konfederasyon ikiye bölündü. DSF sosyalist eğilimli sendikaların elinde kalırken, bu eğilimde olmayanlar 1949'da UHİSK'i kurdular. Böylece uluslararası alanda DSF ve UHİSK iki büyük rakip haline geldi. Bu duruma ayak uydurmak amacıyla, 1968'de Uluslar arası Hıristiyan Sendikalar Konfederasyonu da yapı değiştirerek laikleşti ve DÇK/WCL (Dünya Çalışma Konfederasyonu) adını aldı.

Ulusal konfederasyonların dünya çapında örgütlendiği uluslararası konfederasyonlar yanında, bir de bölgesel çapta örgütlenen uluslararası konfederasyonlar vardır. Avrupa Ortak Pazarı'nın gelişmesiyle birlikte, Avrupa ülkeleriyle sınırlı bölgesel bir uluslararası sendikal örgütlenme olarak, 1973'te oluşturulan ve gerek Türk-İş gerekse DİSK'in üye oldukları ASK/ETUC buna örnektir. Bu tip bölgesel çapta uluslararası örgütlenmeler İskandinav ülkeleri, Karaipler ve Afrika için de söz konusudur. UHİSK'in de ARO adlı Asya bölgesel örgütü vardır.

Öte yandan işkolu örgütlerinin toplandığı uluslararası işkolu federasyonları, UHİSK'in kendi içindeki işkolu bölünmesine göre örgütlenmiştir. 16 uluslararası işkolu federasyonu vardır. Türkiye'de sendikaların çoğunluğu bunların üyesidir. DSF'nin de kendi işkolu anlayışı doğrultusunda 12 sendika enternasyonalisi (TUI), yani işkolu sendikalar birliği vardır. DÇK'nın da aynı şekilde 8 işkolu örgütlenmesi bulunmaktadır.

II.Dünya Savaşı'ndan olumsuz biçimde etkilenen sendikalar savaş sonrası 1970'lerin sonuna kadar devam eden sürede altın çağlarını yaşamışlar, Keynezyen ekonomik politikalar, refah devleti anlayışı ve Fordist üretim tarzı çerçevesinde gelişmeleri için uygun ortam bulmuşlardır. Sendikalar gelişen karma ekonomilere dayalı piyasa ekonomileri içindeki demokratik çoğulcu sistemler altında hem kurumsal hem de ekonomik ortamın uygun olması ile hızlı bir gelişme göstermişler, kurumsal ve hukuki bünyelerini güçlendirmişler, siyasal ve toplumsal etkinliklerini zirveye çıkarmışlardır. Bu dönemde sendikalar kamu politikalarının oluşturulmasında ve işyerlerinde çalışma koşullarının belirlenmesinde etkin rol oynamışlardır. Aynı gelişme sürecinde sendikaların gelişme stratejileri ile uyumlu neo-korporatist yapılara dönüştükleri de gözlenmiştir. Sendikalar 1960'lı yıllarda uzlaşmacı ve sorumlu sendikacılık kimliği ile 1970'li yıllarda toplumsal sözleşmelere taraf siyasi partner görünümünde işlevlerini sürdürmüşlerdir.

Ancak 1970'li yılların sonunda birçok gelişmiş ülkede sendikalar için altın çağ sona ermiş, sendikalar sahip oldukları ekonomik ve siyasi güçlerini kaybetmeye başlamışlardır. Sendikaların üye sayıları ve baskı güçleri genelleme yapmak oldukça güç olmakla birlikte gelişmiş ülkelerde azalmaya veya durağanlaşmaya başlamıştır. Sendikalaşma oranının 1980 ve 1990'lı yıllarda İskandinav ülkeleri dışında gelişmiş ülkelerde belli bir azalma içinde olduğu görülmektedir. Örneğin OECD ülkelerinde, ülkeler ortalaması sendikalaşma oranı 1980'de %47'lerde iken, 1990'da %40'lara düşmüştür. Bu düşüşte; ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte ekonomik, siyasi, yasal, sosyo-kültürel ve sendikal çok sayıda faktörün rol oynadığı görülmektedir (http://www.isguc.org/arc_view.php?ex=82).

İngiliz Sendikacılığı

İngiltere sanayileşmenin ilk ortaya çıktığı buna bağlı olarak sendikaların da ilk örgütlendiği ülkedir. 1824'te sendikal örgütlenme yasallaştıktan sonra, 1868'de TUC kurulmuştur. İngiliz Sendikacılığı çeşitli fikir akımlarının etkisinde kalmıştır. Robert OWEN'in ütopyik sosyalizmi; genel oy hakkı, gizli oylama, milletvekilliği için belli bir mülkiyete sahip olma koşulunu kaldırma gibi talepleri olan Chartist hareket; orta sınıf aydın hareketi olan ve toplum düzeninin çatışma yerine ikna ile düzelebileceğini savunan Fabianizm İngiliz sendikacılığının reformist bir yaklaşım benimsenmesine yol açmıştır(Tokol, 1998, 339).

20. yüzyılın başında toplu pazarlık yanında siyasî alanda da etkili olunması görüşünü benimseyen İngiliz Sendikaları, Bağımsız İşçi Partileri Temsilcileri ve Fabian Derneği üyeleri ile birlikte 1900 yılında İşçi Temsil Komitesinin oluşturulmasında önemli rol oynamıştır. Komitenin adı 1906 yılında İşçi Partisi olarak değiştirilmiş, 1918 yılından sonra bireysel üye de kabul etmeye başlayan Partinin örgütsel ve malî yapısı üzerinde sendikaların etkisi yasa ve tüzüklerdeki değişikliklere bağlı olarak zaman içinde değişiklik göstermekle birlikte süreklilik kazanmıştır. Tarihi süreç içerisinde parti ile sendikalar geniş bir çerçeve içinde işbirliği yapmış, ancak birbirlerini baskı altında tutmamışlardır.

Savaş yılları ve II. Dünya Savaşı sonrası dönemde büyük güç kazanan İngiliz sendikaları bu güçlü konumlarını günümüze kadar devam ettirememişlerdir. Özellikle 1979 sonrasında Thatcher döneminde, ekonomik ve sosyal politikalarda ortaya çıkan değişiklikler

sendikaların önemli ölçüde güç kaybetmelerine neden olmuştur. 1979 sonrasında sendikal faaliyetleri kontrol altına almaya yönelik bir dizi yasa çıkarılmıştır.

İngiliz sendikacılığı karmaşık bir örgüt yapısına sahiptir. Alt düzeyde meslek ve işkolu sendikalarının yanında, meslek ve işkolu ayrımı yapmadan bütün işçileri bünyesinde barındıran, İngiliz sistemine özgü genel sendikalar da bulunmaktadır. Genel sendikacılık modeli 5018 sayılı yasa sonrası Türkiye’de de uygulanmış (sendika/işçi birlikleri) ancak başarılı olamamıştır. Üst düzeyde, sendika konseyleri olarak bilinen yöresel kuruluşlar, örgüt yapıları ve faaliyet alanları birbirinden farklı federasyonlar yer almaktadır. Bu örgütlerin üstünde ise TUC bulunmaktadır. TUC, sendikal hareketin dini, mesleki ve siyasi faktörlere göre bölünmemiş olması nedeniyle tek merkezi örgüttür. TUC, toplu pazarlık faaliyetine katılmamakta, genel politikaları belirlemekte, sendikalar arasında koordinasyon sağlamaktadır. TUC 1979 yılından bu yana üçlü danışma organlarının kaldırılması veya temsilci sayısının azaltılması nedeniyle ekonomik ve sosyal politikaların şekillenmesinde etkinliğini kaybetmekle birlikte, İngiliz sendika hareketi açısından önemlidir.

Halen sendikalar İşçi Partisini moral açısından desteklemeye devam etmektedirler. Partiyi mali açıdan desteklemek içinse, üyelik aidatı yanında parti için de aidat toplamaktadır. İngiltere’de 1979’dan bu yana sendikalaşma oranında düşüş olduğu gözlenmektedir.

Alman Sendikacılığı

Ancak 19. yüzyıl sonlarında gelişmeye başlayan Alman sendikaları başlangıçta Lasalle, Marx ve Hirsch’in görüşlerinden etkilenmiş, sendikacılık hareketi buna bağlı olarak bölünmüştür. 1890’lı yıllarda Hıristiyan sendikacılık hareketi gündeme gelmektedir. Nasyonal Sosyalistlerin iktidar olduğu dönemlerde hür sendikacılık hareketi sona erdirilmiş, işçi ve işveren örgütleri tek bir çatı altında toplanmış, partinin örgütü haline getirilmiştir.

II. Dünya Savaşı sonunda, Almanya’nın dört ülke tarafından işgali ile birlikte sendikacılık hareketinde yeni bir dönem başlamıştır. Almanya’nın ikiye bölünmesinin ardından her iki Almanya’da birbirinden farklı sendikacılık anlayışları ortaya çıkmıştır.

Federal Alman Cumhuriyetinde işkolu düzeyinde örgütlenme benimsenmiş, işkolu esasına göre örgütlenen sendikalar DGB çatısı altında bir araya gelmişlerdir. II.Dünya Savaşı

öncesi dönemde ideolojik ve dini bölümden dolayı sendikaların Nazi rejimine karşı bir güç olarak ortaya çıkmamasının nedeni merkezi örgütlenmedir.

Alman Demokratik Cumhuriyetinde de işkolu esasına göre örgütlenme benimsenmiş, tüm sendikalar FDGB'nin (Hür Alman Sendikaları Konfederasyonu Federasyonu) çatısı altında toplanmışlardır. FDGB ve üye sendikalar Sovyet sendikaların örgüt yapısını ve faaliyetlerini model olarak benimsemişlerdir. Merkezi planın başarıya ulaştırılması ve sosyalist ideolojinin yaygınlaştırılması sendikaların temel amacı olmuştur.

1990 yılında iki Almanya'nın birleşmesiyle Alman sendikacılığında yeni bir sayfa açılmış, Alman Demokratik Cumhuriyeti Sendikaları, birleşme öncesi yeniden yapılanmalarına rağmen değişen koşullara ayak uyduramamıştır. Bazı istisnalar dışında, her iki Almanya'nın sendikaları birleşme yoluna gitmemiş, Federal Almanya'daki üst örgütler ve sendikalar Doğu Alman sendikaları ile birleşmek yerine onların üyelerini bireysel olarak kendi üyeleri arasına almayı tercih etmişlerdir.

Almanya'da sendikalar işyeri, işkolu ve eyalet düzeyinde örgütlenmektedir. İşkolu sendikacılığı yaygındır. Üst düzeyde 4 konfederasyon bulunmaktadır. Bunlar DGB, Hıristiyan Sendikalar Birliği, Alman Fikir İşçileri Sendikaları Birliği ve Alman Kamu Hizmetleri Birliğidir. DGB aynı işkolundaki beden ve fikir işçileri ile kamu personelini birlikte örgütleyen işkolu sendikalarının üst örgütüdür ve ülkedeki en büyük üst örgüttür. Örgütün her işkolunda tek sendika ilkesi 1960'lı yıllarda Türk-İş'in örgütlenmesinde model olarak alınmıştır. 1992 verilerine göre sendikalaşma oranı %37,7'dir. Belli bir üye kaybı söz konusu olmakla birlikte, bu kayıplar diğer Avrupa ülkelerinden azdır.

Fransız Sendikacılığı:

Fransa'da ilk sendikal örgütlenmeler 18. Yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmış, sendikalar, ancak 1884 yılında çıkarılan bir yasa ile tam olarak tanınmışlar üst düzeyde ilk örgütlenme ise 1895 yılında gerçekleşmiştir.

Fransız sendikacılığı yoğun biçimde doktriner görüşlerin etkisinde kalmış, uzlaşma yerine çatışmayı ve sınıf mücadelesini benimseyen anarkosendikalist ve Marksist görüşlerden

etkilenmiştir. İdeolojik faktörlerin etkisiyle sendikacılık hareketi güçlü, dinamik ama sürekli bölünmüş bir yapı göstermiştir.

II. Dünya Savaşı sonrası büyük bir darbe yiyen Fransız sendikaları savaş sonrası güçlenerek ulusal ve uluslararası alanda etkili olmaya başlamışlardır. 1960'ların sonlarından günümüze kadar geçen süre içinde Fransa'da sendikaların ideolojik ve siyasî yaklaşımlarında belirgin değişiklikler ortaya çıkmaya, siyasal etkinlik ve siyasal eylemlerden uzaklaşma gündeme gelmeye başlamıştır. Ancak gösterdiği değişime rağmen Fransız sendikacılık hareketi halen Avrupa'nın en radikal sendikal hareketini oluşturmaktadır.

Fransa'da sendikalar temelde işkolu esasına göre örgütlenmektedirler. Ancak meslek esasına göre örgütlenmiş sendikalara da rastlanır. İdeolojik bölünmeler yüzünden her işletmede çok sayıda sendika bulunmaktadır. Sendikalar iki şekilde üst örgütlenmeye gitmişlerdir. Bunların ilki çeşitli sendikaların bölgesel düzeyde bir araya gelerek oluşturdukları bölgesel örgütler olan birlikler; diğeri aynı işkolundaki sendikaların bir araya gelerek oluşturdukları federasyonlardır. Ulusal düzeyde bölgesel üst örgütler ve federasyonlar, konfederasyonlara üye olurlar.

Ülkede 5 önemli konfederasyon bulunmaktadır. Bunlar; CGT, CFDT, FO (İşçi Gücü), CFTC ve yönetici düzeyde personelin üye olduğu Yöneticiler Genel Konfederasyonu'dur. Konfederasyonlar içinde en büyüğü başlangıçta anarkosendikalizm felsefesini benimseyen, daha sonra bunu terk etmekle birlikte demokratik sınıf ve kitle sendikacılığını koruyan CGT'dir. Türkiye'de DİSK bu sendikacılık anlayışını benimsemiştir. Bu konfederasyonlar dışında Otonom Çalışma Konfederasyonu, Özgür Sendikalar Konfederasyonu, FEN (Ulusal Eğitim Federasyonu) gibi üst örgütler de bulunmaktadır.

Konfederasyonlar ideolojik bakımdan kendilerine yakın buldukları partilerle ilişki içindedirler. CGT, Komünist Parti ile ilişkilerini sürdürmektedir. CFDT 1988 yılından sonra Sosyalist Parti ile ilişkilerini devam ettirmektedir. CFTC 1946 yılında aldığı bir kararla, kendi bünyesindeki sendika yöneticilerinin siyasi partilerde görev almalarını yasaklamıştır.

İsveç Sendikacılığı

İsveç'te ilk sendika 1850'lerde kurulmuş, sendikaların yaygınlık ve önem kazanmaları 1880'lerde sağlanabilmiştir. İşçi sendikalarının gelişiminde ve İsveç İşçi Sendikaları

Konfederasyonu (LO)'nun kuruluşunda 1889 yılında kurulan ve uzun yıllar sendika merkezi olarak da faaliyet gösteren Sosyal Demokrat Parti SDP'nin kimi zaman tek başına, kimi zaman diğer partilerle koalisyon kurarak iktidarda kalmasına katkıda bulunurken, Parti de sendikaların çalışma hayatlarıyla ilgili taleplerini dikkate almış, sendikaların güçlenmesine katkıda bulunmuştur.

İşveren kesiminin etkin bir biçimde örgütlendiği İsveç'te işçi ve işverenlerin birbirlerini taraf olarak kabul etmeleri ile ilgili ilk antlaşma, 1906 yılında imzalanmış, ancak taraflar arasında gerçek uzlaşma 1938 yılında yapılan ve ülkeye uluslararası ün kazandıran Saltsjabaden Antlaşması ile sağlanmıştır. Antlaşma ile, işverenler işçi sendikalarını taraf olarak kabul etmiş, sendikalar da işverenlerin yönetim hakkını benimsemiştir. Her iki taraf toplu pazarlığa devletin karışmaması konusunda anlaşmıştır.

İsveç'te 1970'lerde çalışma hayatıyla ilgili olarak yapılan yasal düzenlemeler sendikaların güçlenmesinde etkili olmuş, sendikalara yeni haklar sağlayan yasalar sendikaların işyerlerindeki katılımcı rollerini artırmıştır. Bu yasalar içinde özellikle 1982 yılında yapılan bir anlaşma ile bütünleştiren Yönetime Katılma Yasası, işletmede tarafları ilgilendiren her konunun toplu sözleşmeler yoluyla düzenlenmesini öngörerek pazarlığın etkililiğinin artırılmasına katkıda bulunmuştur(Tokol, 1996: 341) .

İsveç'te sendikalar meslek ve işkolu esasına göre örgütlenmektedir. Ülkede sendikaların kuruluş ve işleyişleri ile ilgili yasa yoktur. 3 Üst örgüt bulunmaktadır. Bunlar LO (İsveç İşçi Sendikası Konfederasyonu), TCO (İsveç Hizmet Sektörü Çalışanları ve Memur Sendikaları Konfederasyonu) ve SACO'dur (İsveç Akademisyenler Sendikaları Konfederasyonu). LO ülkedeki en büyük örgüttür. Mavi yakalı işçilerin %85,2'sini örgütlemiştir. İsveç Hizmet Sektörü Çalışanları ve Memur Sendikaları Konfederasyonu kamu ve özel sektörde çalışan memur sendikalarını örgütlemiştir. Akademisyenler Sendikaları Konfederasyonu'na üye sendikaların üyelerini ise yükseköğrenim görmüş beyaz yakalılar oluşturmaktadır(Erol, 1995: 128).

İsveç'te sendikalar başlangıçtan itibaren toplumun ekonomik ve sosyal sorunları ile yakından ilgilidirler. Sendikalarla kamu organları arasındaki ilişkiler kurumsallaşmıştır. Halen sendikalar, merkezi ve bölgesel ve yerel düzeyde oluşturulan resmi kurul ve örgütlerde, hükümet komisyonlarında sürekli yer almakta, siyasî örgüt ve otoriteler tarafından yapılan

teklif ve araştırmalar üzerinde g6r6ř bildirmektedirler. İsveç'te grev hakkı 1966 yılında kazanılmıştır.

Ülkede 6rg6tlenme oranı çok y6ksek olup, mavi yakaluların %90'ı, beyaz yakaluların %80'i sendikalaşmıştır (Erol, 1995: 82).

Amerikan Sendikacılığı:

Avrupa sendika hareketleri, doğuştan itibaren Marksizm'in ve diğer sosyalist ya da anarşist ideolojilerin etkisiyle, içinde geliştikleri toplumları radikal biçimde değiştirmeyi amaçladıkları halde, Amerikan sendikaları kapitalist toplumun temel yapısını değiştirmeyi d6şunmediler. Amerikan Sendikacılığı çalışmalarını 6ye çıkarlarının toplu pazarlık yoluyla temsili 6zerinde yoğunlaştırarak nispeten tutucu bir yol izledi. Bunun gibi, Avrupa İşçi Hareketi, sendikacılığın yanı sıra siyasal aksiyon ve kooperatifçilik boyutlarına da sahip olmasına karşılık, Amerikan işçi hareketinin sadece toplu pazarlık boyutu gelişmiştir.

Hartz ve Kassalow'a g6re, Avrupa işçi hareketlerinin devrimci geleneği ve sosyalist sınıf ideolojisi, objektif ekonomik fakt6rlerin değil Avrupa'nın geleneksel feodal d6zeninin ve buna bağlı katı sosyal yapılarına karşı ıktılar. Amerikan kapitalizmi 19. y6zyılda, Avrupa toplumlarına g6re daha dinamik ve açık bir sınıf yapısının temellerini attı ve sonuçta sınıf bilinci zayıf bir işçi hareketinin doğmasına neden oldu. Avrupa işçi hareketleri, sınıf imtiyazlarının k6kl6 ve sosyal hareketliliğin sınırlı olduğu toplumları radikal biçimde değiştirmeyi amaçlarken, Amerikan sendikacılığı kapitalist d6zeni veri alıp faaliyetlerini 6yelerinin salt ekonomik ve meslek6 durumlarını geliştirmekle sınırlandırdı.

ABD ile Avrupa işçi hareketleri arasındaki diğer farkların sebepleri ř6ylece 6zetlenebilir: İşçiler Avrupa'nın feodal kalıntılar taşıyan toplumlarında 19. y6zyılın sonlarıyla 20. y6zyılın başlarına kadar oy hakkından yoksundular. Oysa ABD'de erkekler için genel oy hakkı (zenci sorunu dışında) İ Savaştan 6nce gerçekleşmişti. Alt sosyal sınıflar için 6ęrenim imkanlarının sınırlı oluşu da Avrupa'da işçi hareketlerinin radikalleşmesinde 6nemli bir etkindir.

Amerika'nın işlenmemiş zengin doğal kaynaklara sahip olması, kapitalizmin işçi sınıf taleplerini daha kolay karşılayabilmesine imk6n tanımıştır. 6te yandan ABD'ye g6men akını

sınıf bilincinin kuvvetlenmesini engelleyen sonuçlar da doğurdu; işverenler değişik etnik gruplara mensup göçmen işçiler arasındaki farklılıklardan yararlandılar.

Feodal yapıdan gelen lonca Avrupa'da, Amerika'ya göre daha eski ve köklüdür. Loncalarla sendikalar arasında doğrudan bir ilişki kurulamamışsa da, Avrupa sendikacılında loncaların etkisinin daha kuvvetli olduğu kabul edilir. ABD'de ise bireyci gelenek başlangıç dönemlerinden itibaren egemen oldu (Dereli, 1998: 42).

Amerikan sendikalarının başlıca faaliyeti toplu pazarlıkta odaklaşmıştır. ABD'de yasalar da özellikle sendika özgürlüğünü ve toplu pazarlığı pekiştirici yönde gelişti. Üst kuruluş olan AFL- CIO ve genel olarak Amerikan sendikaları ayrıca her düzeydeki yasama organlarında sendikacılık ve toplu pazarlık ya da çalışma mevzuatı alanında sonuç alabilmek için lobi faaliyetlerinde bulunurlar. ABD yasaları "haksız işveren eylemlerine karşı" sendika ve toplu pazarlık özgürlüğünü ve grev hakkını ayrıntılı olarak düzenler.

DÜNYADA MEMUR SENDİKACILIĞI

Memur sendikalarını incelemeyen önce memur kavramını açıklamak gerekir. İş hukuku karşısında devlet memurluğunun özerkliğini anlatır. Kamu erkiyle donatılan ve kendisini kamu hizmetine aday olan memurun, özel işletmelerinin işverenine hizmet eden ücretlilerden farklı olarak, iş hukukundan bağımsız, ayrı bir kurallar bütününe, yani özerk bir yönetim hukukuna bağlı tutulması gerekir.

Gülmez'in (1996) aktardığına göre yönetim ve iş hukuku öğretilerinde savunulan bu görüşleri, 1926 tarihli Memurun Kanunu'nun çıkarılmasından sonra Sıddık Sami Onar da benimsemiş ve bu yasaya egemen statü yaklaşımını şöyle açıklamıştır: "... memurun devlete karşı olan vaziyetiyle amelenin patrona karşı olan vaziyeti arasında derin farklar mevcuttur. Devlet ve memur bir birlik teşkil ettikleri halde amele ve patron ayrı ayrı sınıflara mensup kimselerdir. Halbuki memurların karşısında Devlet bir sınıf mahiyeti arz etmez. (...) memurların bütün hak ve vazifeleri kanunlar veya nizamnamelerle muayyendir." Yani devletin bir taraflı ve gayri şahsi muameleleriyle tanzim edilmiştir. Memur hususi bir vatandaş vaziyetinde olduğu için sair vatandaşlardan ayrı bir takım imtiyazlara malik ve mükellefiyetlere tabidir.

Memurlar uzun süre ayrıcalıklarını korudular ve kendilerini işçi sınıfının diğer kesimlerinden ayrı gördüler (Koç, 2003; 19).

Ancak daha sonraları memurlar da öteki çalışanlar gibi ulusal refahın ürünlerinden pay almak, iş koşullarını ve yaşam düzeyini iyileştirmek ve bu amaçlara ulaşmak için de çalışma koşullarının belirlenmesine katılmak istemişlerdir. Dolayısıyla devlet, çalıştırdığı personelle ilişkileri açısından ikili konum ve rolünden ileri gelen bir temel ikileme karşı karşıyadır: Birisi, egemen güç ve genel yararın bekçisi olarak üstlendiği rol, diğeri de, sözcüğün olağan anlamında, "işveren" olarak üstlendiği roldür.

Memur-devlet ilişkilerinin "çalışan-çalıştıran" şeklinde yeni bir boyut kazanmaya; "genel yararın bekçisi devlet ve özel yurttaş memur" ilişkilerine dönüşmeye başlamıştır. Kamu görevlilerine sendika hakkı tanıma konusunda genel bir eğilim vardır ve memurların

örgütlenme hakkının doğal olduğu görüşü, giderek kabul edilmektedir. Memurların sendikalaşması bir çok ülkede hızla gelişmeye başlamıştır. 1960'lı ve 1970'li yıllarda hızlı biçimde kendini gösteren bu gelişmeler, 1978 yılında kamu hizmetinde örgütlenme hakkının korunması ve çalışma koşullarının belirlenmesi yöntemleriyle ilgili 151 sayılı sözleşmenin ve 159 sayılı tavsiyenin kabul edilmesiyle somut bir sonuca ulaşmıştır (Gülmez, 1996: 17).

Fransa'da 27 Ekim 1946 Anayasası ile sendika ve grev hakları anayasal güvenceye alınmıştır. İsveç'te memurların ilk örgütlenmesi 1890'lı yıllarda posta teşkilatında olmuştur (Erol, 1995: 157).

İşçi sendikacılığına oranla gecikmeli bir olgu olan memur sendikacılığı, öncelikle posta ve demiryolları gibi yoğun bir işçi bileşimi bulunan hizmetlerle eğitim gibi çok sayıda kişinin çalıştığı hizmetlerden başlayarak kamu yönetimine girdi. Memur sendikacılığına karşı çıkan siyasal iktidarların, sendikacılığı grevle özdeş saymaları ve sendikacılığın grev hakkını da içerdiği anlayışını benimsemiş olmaları, bu görelî gecikmenin nedenlerinden biridir. Memur sendikalarının yasal ve anayasal güvenceye alınmasının yaygınlaşması İkinci Dünya Savaşı sonrası gerçekleşmiştir.

1960'lı yılların sonlarından başlayarak ve 1970'li yılların sonlarına değin, hemen hemen tüm Avrupa ülkelerinde sendika üyelerinin sayısı yüksek bir artış gösterdi. 1970'li yıllarda ise düşme başladı ve 1980'li yılların ilk yarısında sendikalı çalışanların sayısı azaldı. Özellikle Fransız sendikaları, 1975'ten sonra yaklaşık 1 milyon, İtalyan sendikaları 1980'den sonra 150 bin ve Hollanda sendikaları da 220 bin üye yitirdi. İngiltere'de ise 1979-1980 arasında sendikalıların sayısında 3 milyon (yaklaşık %25) düşme oldu. 1980'li yıllarda Fransa, Hollanda, İngiltere ve İtalya'da sendikalaşma düzeyinde önemli gerilemelere tanık olurken (F) Almanya ve İsviçre'de daha düşük oranlarda azalma oldu. Avusturya'da ise, üye kaybı ya da kazanımı olmamıştır (Gülmez, 1996: 47).

Sendikalaşma oranının en yüksek olduğu İsveç'te, 1992 yılında tüm çalışanların %83'ü sendikalıdır (Erol, 1995: 163).

Uzun ve zorlu bir geçmişi olan özel kesim sendikacılığına oranla yeni bir olgu olan memur sendikacılığı, işçi sendikalarının 1960'lı yıllarda yaşadığı düşüşlerden fazla etkilenmemiştir. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (UÇÖ) tespitlerine göre, 1970'li yılların

sonlarında sendikacılık özel kesimde duraklamaya, hatta gerilemeye başlamışken kamu kesiminde sürekli olarak 1970’li ve 1980’li yıllarda Pazar ekonomili gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelerde gelişmesini sürdürmüştür. Almanya’da memurların %68’i, Hollanda’da %51’i bulmaktaydı. Bu ülkelerde özel kesim sendikacılığı ise Almanya’da %27, Hollanda’da %11’dir.

Dünyada kamu görevlilerine sendika hakkı tanımayan ülkeler UÇÖ; Uzmanlar Komisyonu’nun 1994 raporunda Bolivya, Çad, Ekvador ve Liberya, Pakistan, Bahreyn, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador verilmektedir (Gülmez, 1996: 148)

TÜRKİYE’DE SENDİKACILIK

Sendikal faaliyetlerin Türkiye’deki tarihçesini kısaca incelendiğinde; Fransa’daki işçi hareketleri Osmanlı İmparatorluğunda bulunan azınlıkların kendi haklarını arama hareketine başlamalarına neden olmuş. Bu, işçi olarak çalışanlarda da aynı etkiyi göstermiştir. Osmanlıda, o vakte kadar yabancı sermaye tarafından boğaz tokluğuna çalıştırılan işçilerde de bu hareket başlamıştır. 1776’ da Kütahya’ da çini ve seramik işinde çalışanlar için imzalanan Sözleşmede bu anlamda dünyadaki ilk örnek olarak gösterilmektedir (Yeni Şafak Gazetesi, 3 Ocak 2000).

1871’de “İstanbul Ameleperver Cemiyeti”nin kurulması ve 1874’teki tersane işçileri grevi ülkemizde sınıf örgütlenmesinin ilk kilometre taşları olmuştur. Bu gelişmeleri 1895’te İstanbul Tophane Fabrikası işçilerinin gizli olarak kurdukları “Osmanlı Amele Cemiyeti”nin kuruluşu izlemiştir (Koç, 2003: 40).

Daha sonra maden, tersane v.s. yerlerde çalışan Türk işçilerin hak arama v.s. faaliyetleri, çıkarılan polis nizamnamesi ile kısıtlanmıştır. 1871’de Amele Perver Cemiyeti kurulmuştur. Bu cemiyet, 1872’de eylem yaparak hak arama arayışına gitmiştir. 1906 yılında uyumsuzluk manasında ilk grevi, İstanbul’daki tütün ameleleri çıkarmıştır. Bu olaylar daha sonra grevin yasaklanmasına neden olmuştur. Ancak çeşitli iş kolları bu duruma direnerek mücadele etmişlerdir. Birinci Dünya Savaşı ve ardından İstiklal Harbi, bütünleşmek için gerekli ortamı sağlamış, 17 Şubat 1923’te İzmir İktisat Kongresine işçiler bir bildiri sunmuşlar, bu bildirin bazı maddeleri kabul edilmiştir. Böylece işçilerin varlıkları da kabul

edilmiştir. 1946'lı yıllarda İşçi Sigortaları Kanununun kabulü ile işçilerde ilk genel kurula çağrılarak sorunlarını dile getirmede önemli bir adım atmışlardır.

1963 de çıkarılan 274 sayılı Sendikalar Kanunu sendikaların işkolu esasına göre kurulması ilkesini benimsenmiştir. Ancak işkolunun belirli bir alt dalını örgütlemek amacı ile veya işkolu ayrımı yaparak veya yapmayarak belirli bir coğrafi bölgede de örgütlenmeyi amaçlayarak kurulabiliyordu. Bu bağlamda 274 sayılı yasa bir sınırlama getirmiyordu. Ancak 1960'lı yıllardan itibaren sendika sayısının azaltılarak güçlü ve merkezi örgütler kurma yolunda yoğun çabalar sarf edildi. Ancak bu çabalar çeşitli nedenlerle başarılı olamadı. 1970 yılında çıkarılan 1317 sayılı yasa ile bir işçi sendikasının Türkiye çapında faaliyet gösterebilmesi için işkolundaki sigortalı işçilerin 1/3 ünü örgütlemiş olma zorunluluğu 15-16 Haziran direnişlerine ve işçi olaylarına neden olmuş, daha sonra bu yasa Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. 1980 yılında Türkiye'de Sendika sayısı 900'e yükselmiştir. 1983 yılında çıkartılan 2821 Sayılı Sendikalar Yasası sendikaların "işkolu esasına göre ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak amacı ile kurulmasına" izin vermiştir. Ayrıca işyeri, işletme ve meslek esasına dayalı sendika kurulmasını açıkça yasaklamıştır. Bu bağlamda işkollarının belirlenmesini idarenin yetkisine bırakmayıp, bir tüzükle 28 işkolu olarak belirlemiştir.

Sonuçta, sendika sayısı 1980 sonrası önemli oranda azalmıştır. Bu azalmada sadece işkolu sayısının sınırlı olması değil , toplu iş sözleşmesi yetkisi alabilmek için işyeri ya da işletmede çalışan işçilerin yarısından fazlasını temsil koşuluna ek olarak öncelikle o işkolunda çalışan işçilerin yüzde 10'unu temsil etmesi koşul olarak getirilmesi etkili olmuştur. Türkiye'deki sendika sayısı 900'lerden hızla 90 civarına indirilmiştir (T.Dereli; Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi C.2:134-135).

Çok partili döneme geçildikten sonra 20 Şubat 1947'de ilk sendikalar kanunu olan 5018 sayılı "İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri" kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun; grev hakkı olmayan toplu sözleşmesiz, siyaset yapmaktan yoksun bırakılan yalın bir yasadır. Tüm bu olumsuz şartlara rağmen, sendikacılık faaliyetleri hızla gelişmiştir. 1952 yılında da ilk federasyon kurularak faaliyetler profesyonel boyuta taşınmıştır (Türk – İş, 1997: 48) ve 1963 tarihli Sendikalar Yasası oluşmuştur.

2.Dünya Savaşı sonrası dönem, aynı zamanda, Türkiye'de işçi hareketi üzerinde gene Batıdan ve fakat Atlantik ötesinden gelen, tamamen farklı nitelikteki başka bazı etkilerin yoğunlaşmaya başladığı bir dönem olmuştur. Bu dönemde ABD'nin, dış politikasında

Monroe doktrininin yerine egemen olan Truman doktrinin uzantısı olarak, tüm Dünyadaki işçi hareketleri üzerinde yoğun ve sistematik bir faaliyet sürdürmeye başlaması, özellikle Türkiye gibi işçi hareketinin henüz belirgin bir biçim kazanmadığı ülkelerde önemli ölçüde belirleyici sonuçlar doğurmuştur.

ABD'nin Türkiye işçi hareketini, uluslararası alandaki tercihlerine ve emellerine uygun doğrultuda biçimlendirme ve yönlendirme çabaları, 1960 sonrasında bir Amerikan hükümet kuruluşu olan AID(Uluslararası Kalkınma Ajansı)'nın Türk-İş ile doğrudan bağlantı kurması sonucu, çok rahat bir aşamaya girmiştir. Bu yolla, eğitim, inceleme gezisi vs. adlarla yürütülen faaliyetlerin işçi hareketi üzerindeki etkilerini, Türkiye'de görev yapmış olan Amerikan çalışma ataşelerinden birisi şöyle anlatmaktadır: "ABD'nin, taktik, teknik ve hatta felsefe olarak sağladığı unsurların pek çoğunun, (...) ilk sendikal deneyimlerini 'ücret bilincine dayalı sendikacılık içinde geçirmiş bulunan üyelerin meydana getirdiği Türk sendikacılığını tüm olarak etkilemeye devam edeceğe benzemektedir."

Bu yöndeki etkiler, 12 Mart müdahalesinin hemen ardından AAFLI(Asya-Amerika Hür Çalışma Enstitüsü) ile Türk-İş arasında 25 Mayıs 1971'de imzalanan anlaşma ile çok geniş kapsamlı ve yoğun bir işleyiş kazanmıştır. AAFLI, esas olarak AID'nin ve bazı çok uluslu şirketlerin yardımlarıyla ayakta duran ve Güney Amerika'da bazı demokratik iktidarların yıkılması ve yerlerine askeri diktatörlüklerin kurulması yönündeki faaliyetleriyle ön yapmış olan AIFLD (Amerikan Özgür Emegın Gelişimi Enstitüsü)'nin bir benzeri olarak, ülkemizin de içinde yer aldığı bölgede faaliyet göstermektedir. 12 Eylül'den sonra, ülkemizdeki faaliyetleri belirgin bir ivme kazanmış olan AAFLI'nin Türk-İş ile ilişkileri, Türk-İş'in Aralık 1992'de toplanan 16. Genel kurulunda alınan karar sonucunda kesilmiştir.

Kuşkusuz, 12 Eylül'den sonra, işçi hareketi ile ilgili olarak Batıdan gelen etkiler, yalnızca AAFLI kanalıyla taşınanlar olmamıştır. Bu dönemde, ICFTU(Uluslararası Hür işçi Sendikaları Konfederasyonu), ETUC(Avrupa Sendikalar Konfederasyonu) ve özellikle de DİSK'e bağlı Genel-İş'in de üyesi bulunduğu PSI(Uluslararası Kamu Hizmetleri Federasyonu) da bir başka açıdan ülkemizdeki gelişmelerle ilgilenmiştir. 1982 Anayasasının ve bu çerçevede yürürlüğe konulan bir dizi yeni kanunun ve genel olarak işçi hareketi karşısında uygulanan politikaların, ILO gündeminden eksik olmaması, geniş ölçüde bu örgütlerin faaliyetinin sonucu olmuştur (http://www.politics.ankara.edu.tr/html/eng/ceko/isikli_sendikacilik.htm).

Değişen ekonomik , politik ve sosyal çevre ve üretimin doğasındaki değişimin yarattığı yeni dinamikler hiç kuşkusuz ki sendika hareketlerini etkilemiştir. Geleneksel olarak sanayi sektöründe örgütlenmiş ve güç kazanmış sendikal hareket ekonomik sektörlerdeki değişimin servis ve bilgi sektörüne doğru kayması ile doğal bir güç kaybına maruz kalmıştır. Genelde sanayi sektöründe erkek iş gücü üzerinde yoğunlaşmış sendikalar, iş gücünün yaşadığı demografik değişimden payının almıştır. Bunun anlamı iş gücü yapısında kadın iş gücü artmıştır. Diğer taraftan sendikacılık hareketine damgasını vurmuş olan ideolojik gelişmeler uluslararası siyasi arenada önemini yitirirken sendikalarda militan veya çatışmacı sendikacılık kimliğinden uzaklaşmaya başlamıştır.

Türkiye'deki yasal düzenlemelerde işkolu ilkesine göre sendikalaşma benimsenmiştir. Sendikaların yönetim ile olan ilişkilerini belirlemek için sendikaların yapısal özellikleri de etkilidir (Türeli: 1998 , <http://tsg.org.tr>).

Sendikalar üyelerinin hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla kurulan örgütlerdir. Sendika kavramı bazı ülkelerde (İngiltere, A.B.D., Almanya) işçi örgütlerini bazı ülkelerde (Fransa, Türkiye) hem işçi hem işveren örgütleri anlatmak amacıyla kullanılmaktadır.

Türkiye'de işveren sendikacılığı diğer ülkelerin işveren sendikacılığından farklı bir seyir izlemiştir. Bunun nedeni Türkiye'nin karma bir ekonomik yapısı olmasıdır. Aynı işkolunda hem devlet hem de özel kesim faaliyette bulunmaktadır. Böylece devlet işletmeleri de işveren sendikacılığı hareketine katılmış olmaktadır. Bugün, sosyal hayatımızda işveren sendikalarının önemi ve gücü gittikçe artmaktadır.

Her ne kadar 1961 Anayasası öncesinde de sendikacılık hareketi bulunsa da, işçi sendikaları gerçek işlevlerine 1963'den sonra 2821 ve 2822 sayılı yasaların çıkmasından sonra kavuşabilmişlerdir, çünkü grev ve toplu sözleşme hakkına ancak bu tarihte sahip olabilmişlerdir. Söz konusu güç kazanma olgusu işveren sendikacılığının da doğmasına neden olmuştur. İşçi sendikalarında olduğu gibi işveren sendikalarında da bir işkolunda birden çok işveren sendikası kurulabilir.

Türkiye’de işçi ve işverenlerin kurabileceği tek üst kuruluş olarak konfederasyon, Sendikalar Kanununun tanımlar başlığında “Değişik işkollarında en az beş sendikanın bir araya gelmesi suretiyle meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip üst kuruluşlar” olarak belirtilmiştir. Daha sonra 25.06.2001 tarihinde çıkan Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu’na göre de Madde 3’te konfederasyon aynı şekilde tanımlanmış, değişik hizmet kollarında en az beş sendikanın bir araya gelerek kurulabileceği şartı konmuştur. Türkiye’de güçlü sendikacılık için gerekli ortamın sağlanabilmesi amacıyla 2821 sayılı Sendikalar Kanunu’nda Türkiye çapında faaliyette bulunmak üzere, bir işyerinde çalışan işçiler tarafından kurulma şartı getirilmiştir. Çünkü 1960’lı yıllarda çıkan Sendikalar Kanunu’nda ülke çapında faaliyette bulunma şartı olmadığı için ciddi bir sendika enflasyonu yaşanmıştır (Altan ve diğerleri, 2003: 146).

Tablo 1.
İşçi Sayısı ve Sendikalaşma Oranları

YAYIM DÖNEMİ	TOPLAM İŞÇİ SAYISI	SENDİKALI İŞÇİ SAYISI	SENDİKALAŞMA ORANI %
Ocak 1996	3.973.306	2.695.627	67,84
Temmuz 1996	4.051.295	2.708.784	66,86
Ocak 1997	4.111.200	2.713.839	66,01
Temmuz 1997	4.215.375	2.774.622	65,82
Ocak 1998	4.266.097	2.856.330	66,95
Temmuz 1998	4.327.156	2.923.546	67,56
Ocak 1999	4.350.016	2.987.975	68,69
Temmuz 1999	4.381.039	3.037.172	69,33
Ocak 2000	4.508.529	3.086.302	68,45
Temmuz 2000	4.521.081	2.468.591	54,60
Ocak 2001	4.537.544	2.580.927	56,88
Temmuz 2001	4.562.454	2.609.672	57,20
Ocak 2002	4.564.164	2.648.847	58,04
Temmuz 2002	4,572,841	2,680,966	58,63
Ocak 2003	4,686,618	2,717,326	57,98
Temmuz 2003	4,781,958	2,751,670	57,54
Ocak 2004	4,857,792	2,806,927	57,78

www.calisma.gov.tr/istatistik.html

17 Ocak 2004 Tarihli 25349 sayılı Resmi gazetede yayımlanan işçi sayıları ve sendikalar üye sayılarına ilişkin Ocak ayı 2004 istatistikleri hakkındaki tebliğe göre toplam işçi sayısı; 4 857 792, toplam sendikalı işçi ise; 2 806 927’dir. Sendikalaşma oranı ise %57.78’dir (Resmi Gazete 25 349/17.01.04).

İşçi sendikalarında 28 İşkolunda 92 sendika faaliyet göstermektedir.

Tablo 2.

İşçi Ve İşveren Sendika Ve Konfederasyon Sayıları

YILLAR	SENDİKA SAYISI		KONFEDERASYON SAYISI	
	İŞÇİ	İŞVEREN	İŞÇİ	İŞVEREN
1996	114	55	4	1
1997	110	53	4	1
1998	112	53	4	1
1999	107	53	4	1
2000	106	52	4	1
2001	104	49	4	1

www.calisma.gov.tr/istatistik.html

TÜRKİYE'DE MEMUR SENDİKACILIĞI

Memurların sendika ve grev hakları ile ilgili yasal ve anayasal düzenlemelerin tarihi Cumhuriyetin ilk yıllarına dayanır. Memur hukukunu ilk kez genel ve toplu nitelikte bir düzenlemeye kavuşturan 18 Mart 1926 tarih ve 788 Sayılı Memurun Kanunu sendika hakkına ilişkin açık bir kurala ver vermezken memurlar 'müçtemian tatil-i işgal edemezler' diyerek grev hakkını açıkça yasaklıyor ve yaptırımlar öngörüyordu(Gülmez, 1998:356, Koç, 2003: 42).

Cumhuriyetin ilk yıllarında memurlara büyük ayrıcalıklar verilmiştir. Özellikle yeni rejimin benimsenip, yerleşmesine büyük katkı sağlayacak olan öğretmenlerin ekonomik düzeyleri iyi durumdaydı. Çünkü memurlar, o günlerde devletin "olmazsa olmaz" unsurları olarak kabul ediliyordu. Çünkü devlet, vatandaşlarına götüreceği hizmetleri memurlar sayesinde ulaştıracağını biliyordu. O günkü yöneticiler bunun şuurundaydılar. Sonra iktidarlar; yatırım yaparak ülke insanına iş bulma yerine, işsizliği önlemenin yolunu-yandaş kayırmacılığıyla-devlet dairelerine personel doldurarak çare bulacaklarını sandılar. Devlet dairelerinde kadrolar şişirildi. Devletin personel giderleri arttı ve yol tıkanı.

Her yıl memur maaş artışlarına sıra geldiğinde, suçlu memurlarmış gibi, memurun çokluğundan, bütçede para yetersizliğinden dem vurarak, maaş artışlarını cüz'i miktarlara

çektiler. Ülkedeki enflasyonun da hızla yükselmesi sonucu, memurlar maaşları ile geçinemez hale geldi(turkegitimsen.org.tr/sendikatarihcesi).

“Takrir-i Sükun” (1925) yasaklarını izleyen yasağcı “tek parti yönetimi” zamanında varlık gösteremeyen memur örgütleri 1946’da yeniden boy vermeye başladılar. Mahalli düzeydeki öğretmen dernekleri 1946’da “Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu”nu kurdular. 1961 Anayasası’nın 46. maddesi sendikalaşma hakkını işçilerle birlikte memurlara da tanımıştı. Anayasanın bu hükmü uyarınca, 1965’te çıkarılan 624 sayılı “Devlet Personeli Sendikaları Kanunu” toplu sözleşme ve grev haklarını içermiyor, öte yandan işyeri, meslek ve statü (kademe) temelinde örgütlenmeye imkân tanıyordu. Bu durum, tam bir sendika enflasyonuna neden oldu ve 1971’e kadar devam eden bu ilk sendikalaşma döneminde 600 civarında memur sendikası kuruldu (Gülmez,1990: 245).

Birleşen bazı sendikalar “Türkiye Kamu Personeli Sendikaları Konfederasyonu” ve “Türkiye Devlet Teşekkül ve Teşebbüsleri Personel Sendikaları Konfederasyonu” adıyla üst örgütlenmeler kurdular. Söz konusu dönemde oldukça cılız ve etkisiz olan memur sendikaları içinde TÖS ve T. İLK-SEN’in 15-19 Aralık 1969’da ortaklaşa gerçekleştirdikleri 4 günlük “genel öğretmen boykotu” ile dikkatleri üzerlerine çekmişlerdir. 160 bin civarında öğretmenin çalıştığı 1969 Türkiye’sinde 110 bin civarında öğretmenin katıldığı bu boykot, işçi sınıfı tarihinin önemli grevlerinden biri olarak “meşru mücadele” anlayışının oluşmasında kritik bir rol oynamıştır (Koç, 2003:146-185).

1938 Cemiyetler kanunu da memurlar için, ancak 1964 yılında kaldırılan dernek kurma yasağı getirmişti. İktisadi ve sosyal bakımdan zayıf olan kişileri, grupları korumak anlamında sosyal devlet ilkesini ilk kez benimseyen 1961 anayasası, sendika hakkının kişi yönünden uygulama alanına ilişkin bir ayırım gözetmeyerek hakkı tüm çalışanlara tanıdı. “Çalışanlar ve işverenler önceden izin almaksızın sendika ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma haklarına sahiptir” (madde 46-2) böylece 1961 anayasası işçi sendikacılığının yanı sıra memur sendikacılığı içinde bir dönüm noktası oldu (Gülmez, 1998: 356).

1961 Anayasasının çıkarılmasını öngördüğü 8 Haziran 1965 tarih ve 624 Sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu, sendika kavramının içerdiği işverene karşı hak ve çıkarları koruma ve geliştirme amacıyla mücadele verme düşüncesini içermeyen sendikaları yönetime

karşı tavır koyan örgütler olarak düşünmeyen bir yasaydı. Altı yılı aşkın bir süre uygulanan yasa memur sendikalarına, bir sendikacılık işlevi yerine getirme ve etkili bir baskı kümesi olma araç ve olanaklarında tümüyle yoksun bir etkinlik alanı çizdi; yalnızca yönetimle işbirliği yapma ve çeşitli konularda yönetime yardım etme ve bağlayıcı olmayan önerilerde bulunma imkanları tanımakla yetindi.

Kamu işyerlerinde çalışan, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurların sendikal örgütlenme hakkı, 12 Mart 1971 sonrasında yapılan anayasa değişikliği ile engellenmiştir. 12 Eylül'e kadar sendikaların derneklere dönüşmesi ile çok kısıtlı olarak kullanılmaya çalışılan bu haklar, 12 Eylül 1980'den sonra bütünü ile kaldırıldı. Memur hareketi suskunluk dönemine girdi. Uzun bir aradan sonra 1989 dan itibaren yeniden hareketlenen memurlar, örgütlenme hakkının elde edilmesi amacıyla çeşitli çalışmalar, toplantılar yapmaya başladılar. Bu toplantılarda alınan kararlar doğrultusunda 28 Mayıs 1990 da 12 Eylül sonrasının ilk memur sendikası olan Eğitim-İş kuruldu ve bu tarihten sonra memur sendikaları örgütlemek için çok sayıda başvuru yapıldı. Sendikalaşma amaçlı bu çalışmalar sürerken yüksek enflasyon ve devlet memurlarına yapılan düşük oranlı zamlar 1990 yılından itibaren memur eylemlerinde gözle görülür bir yükselişi gündeme getirdi (Koç, 2003; 189).

14 Temmuz 1965 tarih ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu devlet memurlarına sendika hakkını tanıdı, grev hakkını ise yasakladı. Yasanın 'sendika' kurma başlıklı 22'nci maddesi sendika hakkını 624 sayılı yasaya gönderme yaparak tanıyordu: Devlet memurları özel kanunda belirtilen hükümler uyarınca sendika ve meslek birlikleri kurabilir ve bunlara üye olabilirler. Bu meslek teşekkülleri, özel kanundaki hükümler uyarınca mesleklerinin ve üyelerinin müşterek hak ve menfaatlarını yetkili merciler önünde ararlar. Böylece yönetim, sendikalar aracılığıyla memurların eğilim ve isteklerini öğrenebilecektir. Kısacası sendikalar, yönetimle işbirliğinin aracı olacak ve memur sendikalarının işlevi de bununla sınırlı kalacaktır(Gülmez, 1998:356).

12 Mart 1971 darbesinin ardından, 20.09.1971 tarihli Anayasa değişikliği ile Anayasanın 46. maddesindeki 'çalışanlar' ibaresi yerine 'işçiler' ibaresinin konulmasıyla ve 119. maddesinin de 'memurlar... siyasi partilere ve sendikalara üye olamazlar' biçiminde değiştirilmesiyle memurların sendikalaşma hakkı ortadan kaldırılmıştır. Anayasanın geçici 16. maddesiyle de daha önce kurulmuş olan memur sendikalarının faaliyetlerinin 1971'de sendika

hakkının böylece ortadan kaldırılmasının ardından memurlar 1980'e kadar sürecektir olan yeni bir dernekleşme sürecine girdiler.

1971 deki anayasa değişikliklerinde 1961 Anayasasının 46'tıncı maddesinde iki değişiklik yapıldı. Memurların sendika hakkı ile doğrudan ilgili olan ilk değişiklik, 'çalışanlar' yerine 'işçiler' deyiminin kullanılmasına ilişkin bu değişiklik sendika hakkı, memurlar ya da işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevleri için anayasa güvencesine bağlanmış bir hak olma özelliğini yitirdi. İkinci değişiklik özel düzenleme öngören eski ikinci fıkranın metinden çıkarılmasına ilişkin. Memur sendikalarının, 'kamu hizmetlileri kuruluşları' olarak adlandırılan maddenin resmi gerekçesine egemen olan düşünceye göre toplu pazarlık ve grevi de kapsayan sendikal haklar işçilere özgü bir olgudur, memurlar gerçek anlamda bir sendikacılık etkinliği gösteremez. Memur işçi gibi emeğini satan bir kişi değil, kişiliği ile devleti somutlaştıran bir varlıktır. Bu nedenle onun çıkar çelişkisi içinde olmadığı işverenine yani devlete karşı işçiler gibi ücret ve çalışma koşulları konusunda ekonomik ve sosyal mücadele vermesi söz konusu değildir. Sendika hakkı bu mücadeleyi içerdiğinden memurlara tanınmaz, sendika devlet ile memuru karşı karşıya getirir (Gülmez, 1998:360).

1982 Anayasası sendikal hakların kişi yönünden uygulama alanını işçiler ile sınırlı tutan ve bu hakları yalnızca işçiler için anayasal güvenceye alan, memurlar için sendika, toplu sözleşme ve grev haklarını açıkça tanıyan ya da yasaklayan bir kurala yer vermemiştir. Anayasanın memurları sendika hakkı konusunda herhangi bir düzenleme yapmayan bu metni memur sendikacılığının düşünce ve eylem olarak başlamasıyla birlikte yasakçı yorumlara konu oldu 23 Temmuz 1995 tarih ve 4121 Sayılı Yasa ile 1982 Anayasasında gerçekleştirilen değişikliklerle toplu iş sözleşmesi hakkını düzenleyen 53'ncü maddenin 2'nci ve 3'ncü fıkraları arasına bir fıkra eklendi. Bu yeni fıkrayla, bir yandan kamu görevlilerinin sendika hakkını öte yandan da sendikaların idare ile yapabilecekleri toplu görüşmeyi düzenleyen özel bir yasanın çıkarılması öngörüldü. Anayasadaki kamu görevlilerinin sendika hakkına ilişkin boşluğu dolduran bu düzenleme, sendika hakkının anayasal tanınması anlamına geliyordu. Böylece 51'inci maddedeki işçiler sözcüğüne takılarak ve karşıt yorumu yaparak sendika hakkının memurlara yasaklandığı ileri sürülen yanlış görüşlerde sona erdi. Ek fıkra Anayasanın iki maddesine gönderme yaparak kamu görevlilerince kurulacak sendikal örgütler için iki önemli kısıtlama getirmek istemiştir. İlk kısıtlama kamu görevlileri sendika ve üst kuruluşlarının, işçilerin toplu görüşme hakkının düzenleyen madde 53/1 deki kurala bağlı olmaması ile

ilgilidir. Ek fıkra ayrıca 53/2 kuralının da kumu görevlileri sendikalarına uygulanamayacağını belirtmiştir. Getirilmek istenen ikinci kısıtlama ise kamu görevlileri sendikal örgütlerinin grev hakkını ve lokavtı düzenleyen 54'üncü maddeye bağlı olmalarına ilişkindir. Bu eklemeye grev yasağı amacı gerçekleşmiştir. Sendikalara verilen iki yetki ise üyeleri adına yargı mercilerine baş vurma ve idare ile amaçları doğrultusunda toplu görüşme yapma yetkileridir. Her iki durumda da bakanlar kurulunun taktir yetkisi vardır ve tamdır. Tarafların tüm konularda anlaşmaya varması durumunda imzalanacak olan mutabakat metni, hukuksal bağlayıcılık taşımaz (Gülmez, 1998:357).

İlk memur sendikası Türkiye Devlet Büro Görevlileri Sendikası adı ile 18 Haziran 1965 de Ankara da kuruldu. İlk üst düzey memur örgütü 18 federasyondan biri olarak 24 Eylül 1965 de kurulan TCDD Personel Sendikaları Federasyonu, ikincisi de 27 Aralık 1965 oluşturulan Türkiye Yüksek Okullar Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Federasyonu'dur.

12 Eylül 1982 Askeri müdahalesinden sonra sendikal hareketlerde yavaşlama görülmüştür. Özellikle eğitim kesiminde görel olarak mesleğe yeni başlayan, memur örgütlenmesinin geçmişi konusunda genç kuşakların sendikacılığa ilgisi ilk yıllarda çok düşük olmuştur (Gülmez 1998: 360, Koç, 2003: 264).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Uzmanlar Komitesi tarafından hazırlanan raporda, Türkiye'de memurlara grev hakkı verilmesi istendi. Raporda, Silahlı Kuvvetler ve Polis Teşkilatı dışındaki tüm kamu çalışanlarının sendikalaşma hakkından tam olarak yararlanmaları gerektiği belirtildi (Gülmez,1994: 168).

Uluslar arası işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin İLO'daki gücüne ve çeşitli bazı başka etmenlere bağlı olarak, böyle bir sözleşme İLO'da kabul edilmiştir. Türkiye'de 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra uluslar arası alanda olumlu adımlar atabilme çabasının bir sonucu olarak bu sözleşmeyi onaylamıştır. Bu sözleşmenin uygulanması konusundaki bakanlar kurulu kararı da, yine uluslar arası sendikacılık hareketinin İLO'daki çabaları sonucunda 1988 yılında çıkarılabildiği. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre memurların toplu eylem ve hareketleri (Madde 26) ve grev yapmaları (Madde 27) yasaktır. Türk Ceza Yasasına göre toplu eylem ve hareketin cezası aylıktan kesme, grevin cezası devlet memurluğundan çıkarmadır.

1982 Anayasasında 23.07.1995 gün ve 4121 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle, sendikaların siyasal faaliyetine ilişkin yasak kaldırıldı. Ayrıca, kamu çalışanlarına sendikalaşma hakkının çıkarılacak bir yasa ile tanınacağı düzenlemesi getirilerek, kamu çalışanlarınca o tarihe kadar özgürce kullanılan sendikalaşma hakkı kısıtlandı.

1997 yılı Haziran ayında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 22. Maddesi değiştirilerek memurlara sendika kurma ve kurulu sendikalara üye olma hakkı tanındı. 25.06.2001 gün ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası ile, memurlar ve sözleşmeli personel için, 87 ve 98 sayılı ILO Sözleşmeleri ile birçok önemli noktada çelişen ve gerçek anlamda bir toplu pazarlık hakkı tanımayan ve ayrıca grev yasaklarını sürdüren bir düzenleme getirildi. Anayasa'nın 51. Maddesi 3.10.2001 gün ve 4709 sayılı Yasa ile değiştirilerek, sendika yöneticiliği için 10 yıllık işçilik yapma koşulu kaldırıldı, kamu çalışanlarının sendikalaşma hakkı anayasal bir hak haline getirildi; asgari ücretin belirlenmesinde geçim şartlarının dikkate alınması öngörüldü.

9.8.2002 gün ve 4773 sayılı Yasa ile 158 sayılı ILO Sözleşmesi ile büyük ölçüde iş güvencesi getirildi ve 50'den fazla işçinin çalıştığı tarım orman işyerlerindeki işçiler 1475 sayılı İş Yasası kapsamına alındı.

4857 sayılı İş Yasası 22 Mayıs 2003 günü kabul edildi ve 10.06 2003 günlü Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdi. Yeni İş Yasası, 4773 sayılı Yasa ile sağlanan iş güvencesini büyük ölçüde ortadan kaldırdı ve kazanılmış işçi haklarına önemli darbeler indirdi (Koç, 2003: 211).

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası, kamu görevlileri sendikalarının 11 hizmet kolunda örgütlenebileceğini belirtmiştir. 1. Büro, bankacılık ve sigorta hizmetleri, 2. Eğitim, öğretim ve bilim hizmetleri, 3. Sağlık ve sosyal hizmetler, 4. Yerel yönetim hizmetleri, 5. Basın, yayın ve iletişim hizmetleri, 6. Kültür ve sanat hizmetleri, 7. Bayındırlık, inşaat ve köy hizmetleri, 8. Ulaştırma hizmetleri, 9. Tarım ve ormancılık hizmetleri, 11. Diyanet ve vakıf hizmetleri (K.G.S.Y. Madde 51).

Türkiye 1919 yılında kurulan Uluslararası Çalışma Örgütü'ne 1932 yılında üye oldu. Kamu çalışanları sendikacılık hareketinin gelişmesinde ise önce 98 ve ardından da 87 sayılı

ILO sözleşmeleri etkili bir araç olarak kullanıldı. Türkiye, 31 Aralık 2002 tarihi itibarıyla, 36'sı halen yürürlükte bulunan 40 sözleşmeyi onaylamıştır (Koç, 2003: 211).

Türkiye Kamu-Sen 1992 yılında, Memur-Sen 1995 yılında ve Demokrat Kamu-İş de 1995 yılında kuruldu. Memur-Sen'den 2000 yılında ayrılan bir grup aynı yıl USEK'i (Ulusal Demokrat Sendikalar Konfederasyonu) oluşturdu. 2002 yılında bir partinin siyasi baskıları ve müdahaleleri sonucunda Türkiye Kamu-Sen'de yönetimi yitirenler ise BASK'ı (Bağımsız Kamu Görevlileri Sendikaları Konfederasyonunu) kurdular. Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 7 Temmuz 2002 tarihli yayınladığı verilere sendika ve konfederasyonlar itiraz ettiler. Daha sonra Demokrat Kamu-Sen kendini feshederek BASK'a katıldı. USEK ise kendini feshetti (Koç, 2003: 233).

Kamu Görevlileri Sendikası Yasası'na ilişkin hem kamu çalışanlarından hem de bilim insanlarından eleştiriler gelmiştir. Kamu Emekçileri grev ve toplu iş sözleşmesi içermeyen bu yasayı yetersiz bulmaktadırlar. Yasayı yetersiz olarak değerlendirmekte ve 87, 98, 151 sayılı çalışma yaşamı ile ilgili uluslararası sözleşmelere aykırılıklar taşıdığını vurgulamaktadır (Gülmez, 2001: 7-16).

Türkiye Kamu Görevlileri Konfederasyonları

- Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK)
- Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (TÜRKİYE KAMU-SEN)
- Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN)
- Bağımsız Kamu Görevlileri Konfederasyonu (BASK)
- Hürriyetçi Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (HÜRRİYETÇİ KAMU-SEN)
- Bağımsız Kamu Görevlileri Sendikaları

Öğretmen Örgütlenmesi

Türkiye de ilk öğretmen örgütü İstanbul'da, Temmuz 1908'de kurulan Encümen-i Muallimin'dir. Aynı yıl içinde Fransızca öğretmeni Zeki Bey'in öncülüğünde Muhafaza-i Hukuk-ı Muallimin kuruldu. Bu iki örgüt aynı yıl birleşerek Cemiyet-i Muallim-i oluşturdu. Cemiyet, özellikle ilkökul öğretmenlerinin sorunlarını dile getirmek amacıyla Mirat-ı Maarif

adında bir de dergi çıkardı. 1909'da İstanbul'a giden Hareket Ordusu cemiyet başkanını tutukladı cemiyet de dağıldı (Altunya ve diğerleri, 1998: 479).

Cumhuriyetin kurulmasından sonra yeni bir Cumhuriyet öğretmeni modeli oluşturulmak istenmişti. Mustafa Kemal'in, 25 Ağustos 1924 günü kendisinin ziyarete gelen Türkiye Muallimler Birliği yöneticilerine "Türkiye Muallimler Birliğinin bütün yurtta örgütlenmesini Van'dan Hakkari'yi de içine almasını ve her köyde bir üyesi bulunmasını derin bir ilgi ile bekleyeceğim" demesi yeni kuşağı Cumhuriyetin öğretmen ve eğitimcileri sizler yetiştireceksiniz diyerek, öğretmenlere önemli bir misyon yüklemesi, bu beklentiyi açıkça ortaya koyuyordu (Altunya ve diğerleri, 1998: 481).

Cumhuriyet öğretmeni yaratma ideali, bazı öğretmenlerin meslektan çıkarılmasını gündeme getirdi. Laik cumhuriyetin oluşturulmaya çalışılması, bunun gerektirdiği siyasal, yasal ve yönetsel önlemler, bir çok kamu görevlisinin bu arada öğretmenin işten çıkarılması sonucunu doğurdu. Hem bakan hem birlik genel başkanı olan Necati Bey bu tasfiye kararlarını imzalamıştır. Hiçbir imkan tanınmadan meslektan çıkarma ve işten alınmalar öğretmenleri örgütten uzaklaştırmıştır.

Sonuçta 1928 yılında yapılan kongresinde birlik, merkezi yapıyı bırakıp federatif bir yapıya dönüştü. 1931'e gelindiğinde 16 yerel öğretim derneği bulunmaktaydı. 1935-1936 Öğretim yılı içinde İstanbul Muallimler Birliği'nin de kapanmasıyla öğretmenlerin örgütlenme süreci 1949'lara kadar sona erdi. 1931 yılında girilen tek parti dönemi her türlü özgür örgütlenme iklimini yok etti. 1938 yılında çıkarılan 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu kamu görevlilerine yaptıkları işin sıfat ve mahiyeti nedeniyle örgütlenme hakkını yasakladı.

Cumhuriyet ideolojisinin felsefi dokusunda yer alan çağdaş uygarlık kavramının içeriğinde 18.yy aydınlanma felsefesinin çizgileri yatar. Bu çizgide akli ve bilimi tek yol gösterici kabul eden tek dünya görüşü ulusal ve bireysel özgürlük düşüncesi tebaa ve reaya yerine cumhuriyet yurttaşları yetiştirme amacı halk egemenliği kavramı ve dini değerleri dışlayan laik düşünce vardır. Arap harflerinin yerine Latin alfabesinin benimsenmesi bu oluşumun yanında yer alan başka bir düzenlemedir. Ancak bu değişiklikler, feodal özellikler içeren toplumsal altyapı ile giderek önemli ölçüde çelişmiş, halk katmanlarına inmeyen "tepeden inme" üst yapısal yenilikler olarak algılanmıştır. Yeni devletin öncelikleri cumhuriyet düşüncesini ve bununla bütünlük gösteren laiklik düşüncesini geliştirmek, böylece

dini “meşruiyet kaynağı” olmaktan çıkarmak onun yerine “bilimcilik, pozitivism, ilerleme, evrimcilik, akılcılık” gibi değerleri toplumda yaygınlaştırmak olmuştur (Ünal, Özsoy ve diğerleri, 1999: 39).

Devletin eğitim için kaynak ayırması ve eğitimi büyük ölçüde devlet eliyle gerçekleştirmesinin gerekçesi olarak, eğitimin toplumsal ve ekonomik işlevi gösterilir. Devletin, üretimde ihtiyaç duyulan nicelikte ve nitelikte yetiştirmek için ve bireyleri toplumsallaştırarak iyi yurttaşlar yetiştirmek üzere eğitime kaynak ayırması gerektiği ifade edilir (Ünal, Özsoy ve diğerleri, 1999: 50).

Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren ülkemizde eğitim, devleti ve rejimi güçlendirme gibi siyasi amaçlara ve kapitalist toplumu oluşturmaya yönlendirilerek; eğitimsel eşitlik “toplum mühendisliği” projesinin bir parçası olarak ele alınmıştır (Ünal, Özsoy ve diğerleri, 1999: 71).

Öğretmenleri sendikalaşmaya iten nedenler arasında toplumsal statülerinin istedikleri düzeyde olmaması, ücretlerinin düşüklüğü gösterilebilir. Türkiye’de eğitime bütçeden ayrılan pay ve gelişmekte olan ülkelerin eğitime ayırdıkları paylar ve öğretmenlerin kazanıp kullanabildikleri haklar aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 3.
Bazı Ülkelerde Eğitim Harcamaları

Ülkeler	Kişi Başına Eğitim Harcamaları (Dolar)	GSMH'den Eğitime Ayrılan Pay (%)
Norveç	1912	7.2
İsveç	1845	6.5
Danimarka	1683	8.2
ABD	1390	7.1
Fransa	1242	6.1
Almanya	1215	5.4
Japonya	1181	5.1
İtalya	1075	5.8
İngiltere	937	5.3
İspanya	588	5.3
Yunanistan	215	3.7
Türkiye	31	2.5

Yukarıdaki tabloda bazı ülkelerin yıllık kişi başına düşen eğitim harcamaları görülmektedir. Tablo dikkatli incelendiğinde Türkiye dışında kişi başına yıllık eğitim harcaması en düşük olan Yunanistan'da 215 dolardır. Yıllık kişi başına düşen eğitim harcaması en yüksek olan Norveç'te 1912 dolardır. Türkiye'nin kişi başına harcadığı yıllık eğitim harcaması ise 31 dolardır.

Türkiye, eğitimcilerin hakları noktasında hayli geri kaldığı söylenebilir. Toplu sözleşme ve hak grevi Almanya, Belçika, İngiltere, Fransa, İspanya, İtalya, Yunanistan, KKTC, ABD, Japonya ülkelerinde varken, Türkiye'deki eğitim çalışanları bu haktan yoksundur. Almanya, İngiltere, ABD, gibi ülkelerde eğitimcilerin boykot yapma hakları varken Türkiye'deki eğitimciler bu haktan da yoksun bırakılmıştır. Yine Almanya, Belçika, Fransa, Yunanistan gibi ülkelerde eğitimciler siyasal görüş savunabilmektedirler. Türkiye'de eğitimcilerin siyasal görüş savunmaları yasaklanmıştır. Bir çok ülkede yasal olan haklar Türkiye'de yasaklanmıştır. Türkiye'deki eğitim çalışanlarının sadece miting yapma hakları vardır.

Tablo 4
Bazı Ülkelerde Yıllık Öğretmen Maaşı Dolar Bazında

Ülkeler	İşe Yeni Başlayan Öğretmen	15 Yıllık Öğretmen	En Üst Kademedeki Öğretmen
Kore	24 150	39 921	66 269
Japonya	21 899	41 201	52 867
İsviçre	32 391	42 724	50 508
İspanya	25 319	29 590	37 479
Danimarka	25 375	31 260	32 260
Şili	12 711	15 233	21 237
Filipinler	8 210	8 382	12 408
Uruguay	6 225	7 458	13 340
Türkiye	4 968	5 112	6 240

Yukarıda belirtilen ülkelerdeki eğitimcilerin kıdem durumuna göre yıllık gelirleri dolar bazında incelendiğinde Türkiye'deki eğitim emekçilerinin durumu hiç iç açıcı görülmemektedir. Uruguay'da işe yeni başlayan bir eğitimcinin yıllık maaşı 6 225 dolara denk gelmektedir. İsviçre'de işe yeni başlayan bir eğitimcinin yıllık maaşı 32 391 dolara denk gelmektedir. Türkiye'de ise işe yeni başlayan bir eğitim emekçisinin yıllık maaşı 4 968 dolara denk gelmektedir.

Tablo 5

Ücretlerin Son Beş Yılda Altın Ve Dolar Karşısında Uğradığı Kayıplar:

Yıllar	Maaş (TL)		Karşılığı (Altın)		Maaş Karşılığı (Dolar)	
	Maaş D. 9/1	Maaş D. ¼	Maaş D. 9/1	Maaş D. ¼	Maaş D. 9/1	Maaş D. ¼
1997	47 000	64 000	4	5.45	270	370
1998	90 000	115 000	5.19	6.64	330	420
1999	136 000	186 000	5.74	7.85	319	457
2000	207 000	282 980	4.5	6.3	316	433
2001	270 000	397 000	2.8	4.2	193	283

Yukarıdaki veriler son beş yılda ücretlerin dolar karşısında uğradığı kayıpları göstermektedir. 9/1'deki bir eğitimci 1997 yılında bir maaşı ile 4 altın alırken, aynı eğitimci 2001 yılında bir maaşı ile ancak 2.6 altın alabilmektedir. 4/1'deki bir eğitimci 1997 yılında bir maaşı ile 5.45 altın alırken, aynı eğitimci 2001 yılında bir maaşı ile ancak 4.2 altın alabilmektedir.

Ücretlerin dolar karşısında da aynı kayıplara uğradığı gözlenmektedir. 9/1'ndeki bir eğitimcinin 1997 yılındaki bir maaşı 270 dolara denk gelirken, aynı eğitimcinin 2001 yılındaki bir maaşı 193 dolara denk gelmektedir. 1/4'ündeki bir eğitimcinin 1997 yılındaki bir maaşı 370 dolara denk gelirken, aynı eğitimcinin 2001 yılındaki bir maaşı 283 dolara denk gelmektedir.

1980-2003 Türkiye'de sendikaların görevi kabul edilen işlevler, işçinin işyerinde çalışma koşullarının belirlenmesiyle sınırlı değildi. Sendikacı-üye ilişkisi çok daha kapsamlıydı. Üye Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerinde bir sorunla karşılaştığında, sendikacısına başvururdu. Üyenin çocuklarının bir yere yerleştirilmesi, üyenin veya yakınlarının bir yerden başka yere tayinin yapılması, bir okula kaydettirilmesi de sendikacının görevi kabul edilirdi. Özellikle 1980-2003 döneminde ilden ile cenaze naklinde sendikacının ambulansı parasız olarak kullanılırdı. Üyenin eli sıkıştığında geri dönmeyeceğini bile bile borç vermek de sendikacının görevi kabul edilirdi. Üye karakola düşse veya gözaltına alınsa sendikacının ne yapıp edip onu kurtarması beklenirdi(Koç, 2003: 345).

1991 genel seçimleri sonrasında kurulan hükümet memurların sendikal haklarının dayanaklarını oluşturan 87 ve 151 Sayılı UÇÖ sözleşmelerini onaylamıştır. 23 Temmuz 1995 tarih 4121 Sayılı Yasayla Anayasanın 53. maddesine bir fıkra eklenerek sendika ve toplu görüşme hakları düzenlenmiştir.

Günümüzde Türkiye’de hak almada en yaygın biçimde kullanılan araç, toplu iş sözleşmeleridir. Toplu iş sözleşmelerinde ücret ve parasal ödemeler, çalışma süresi, iş güvencesi, yönetime katılmaya yönelik kurallar, işçi sağlığı, iş güvenliği ve diğer konularda önemli gelişmeler vardır.

Türkiye’de eğitim işkolunda konfederasyonlara bağlı 5, bağımsız 1 tane sendika bulunmaktadır. Bunlar KESK Konfederasyonuna bağlı Eğitim-Sen, Kamu-Sen Konfederasyonuna bağlı Türk-Eğitim-Sen ve Memur-Sen Konfederasyonuna bağlı Eğitim-Bir-Sen, BASK’a bağlı Bağımsız Eğitimciler Sendikası, Hür-Kamu-Sene bağlı; Hür-Eğitim-Sen’dir. Bir de bağımsız Tem-Sen bulunmaktadır.

Eğitim-Sen

23 Ocak 1995’te Ankara’da eğitim, bilim ve kültür iş kolunda faaliyet göstermek için KESK’e bağlı olarak kuruldu. Güneş’e (2003) göre Eğitim-Senin sendikacılık anlayışı grupçuluk anlayışını yeterince aşamamış olmasıdır. Grup programlarının sınıfsal mücadelelerine denk düşmeyen, sendikal mücadelede olması gerekenden çok siyasal işlevle yükümlü olması ve öngördükleri pratik taleplerin olumsuzlukları sendikal hareketin kapsamında daraltıcı bir etken olmuştur.

Eğitim-Senin ülke genelinde 98 şubesi, bu şubelere bağlı 315 temsilciliği vardır. Ödentisini bordrodan kestiren üye 91.000’dir.

Eğitim-Sen, Dünyanın 149 ülkesinden 284 eğitim sendikasının oluşturduğu Eğitim Enternasyonalinin üyesidir.

Eğitim-Sen, KESK’in en büyük sendikasıdır. Örgütlenme alanları MEB merkez, taşra ve yurtdışı örgütlerine bağlı kurum ve kuruluşlar, Kültür Bakanlığı merkez, taşra örgütü ile bunlara bağlı kurum ve kuruluşlar, YÖK ile bağlı kurum ve kuruluşlar, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Genel Müdürlüğü ve özel eğitim ve öğretim kurumlarında çalışanların üye olduğu bir sendikadır.

Türk Eğitim-Sen

19 şubat 1992'de Ankara'da, Türkiye Eğitim ve Öğretim Hizmet Kolu Çalışanları adıyla Kamu-Sene bağlı olarak kuruldu. Kamu-Senin ilk genel başkanı ve yöneticilerinin bir siyasi partiden milletvekili olmaları sendikayı o iktidar döneminde büyütüştür. Fakat daha sonra bu büyümeyle birlikte sendika üyesini değil genel başkanını bile koruyamaz hale düşmüştür. Resul AKAY'ın partinin genel başkanının talimatıyla, genel başkanlıktan uzaklaştırılmasıyla birlikte bir partinin yan kuruluşu izlenimi vermeye başlamıştır. Yine 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları yasası çıkarken grevsiz ve toplu sözleşmesiz haline diğer sendikalar karşı çıkarken Kamu-Sen bu haliyle kabul etmiştir.

Eğitim-Bir-Sen:

1992 yılında M. Akif İnan kurdu. Memur-Sen Konfederasyonuna bağlıdır. Eğitim-Bir-Senin 80 ilde il örgütü, 500 ilçede ilçe temsilciliği bulunmaktadır. Genel Merkez ve il başkanlarının faaliyet gösterdikleri bina ve büroların kira ve diğer giderleri üye aidatlarından karşılanmaktadır. 2002'nin ikinci yarısından sonra üye sayısında büyük bir artış gözlenmiştir.

Demokratik Eğitimciler Sendikası (DES):

Herhangi bir konfederasyona bağlı olmayan DES Doğru Yol Partisine yakın bir sendika olarak tanındı. MEB'in DYP'de olduğu dönemde özellikle okul müdürleri tarafından örgütlenen sendika, şu an varlığını kaybetmiştir.

Ulusal Eğitimciler Sendikası (UES)

Kamil AYDOĞAN tarafından kurulan USEK'e bağlı sendika 2003 yılında kendisini feshetmiştir.

Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası (TEM-SEN)

1992 Aralık ayında kurulan sendika herhangi bir konfederasyona bağlı değildir.

Genellikle müfettişlerin üye olduğu sendikanın 1500 civarında üyesi vardır. Genel başkanlığını Mehmet PINARDAĞ'ın yaptığı sendika etkin olamamış zamanla üyelerinin bir kısmını kaybetmiştir. Bunun başka nedenlerinden birisi de 4688 Sayılı KGSK'nun aynı anda iki sendikaya üye olunamayacağı maddesi gösterilebilir.

Bağımsız Eğitimciler Sendikası (BES)

Kamu-Sen'den uzaklaştırılan Resul AKAY daha sonra BASK'ı (Bağımsız Sendikalar Konfederasyonu) kurdu. BASK'a bağlı olarak Ağustos 2003 tarihinde Gürkan AVCI tarafından Bağımsız Eğitimciler Sendikası kuruldu. Şu an Niğde'de şubesi ve üyesi olmayan sendikayla ilgili yazılı bir belgeye ulaşılamamıştır.

Hür-Eğitim-Sen

Hürriyetçi Eğitim Bilimleri ve Hizmetleri Sendikası şu an bir tabela sendikası durumundadır. Üyesi ve çalışmasına rastlanılmamıştır.

Bağımsız Eğitimciler Sendikası ve Hür Eğitim-Sen henüz örgütlenme aşamasındadır. Sendikalı öğretmen sayıları ve sendikalaşma oranları tabloda gösterilmiştir.

Tablo 6

Eğitim İşkolundaki Sendikalar ve Üye Sayıları

Hizmet Kolu Sıra No	Hizmet Kolunun Adı	Toplam Kamu Görevlileri Sayısı	Kamu Görevlileri Sendikasının Unvânı	Bağılı Olduğu Konfederasyon	Sendika Dosya No	Üye Sayısı	Sendikalaşma Oranı %
2	EĞİTİM, ÖĞRETİM VE BİLİM HİZMETLERİ	596.799	TÜRK EĞİTİM-SEN (Türkiye Eğitim ve Öğretim Bilim Kùltür Hizmet Kolu Kamu Çalışanları Sendikası) EĞİTİM-SEN (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası) EĞİTİM-BİR-SEN (Eğitim Birliği Sendikası) DES (Demokrat Eğitimciler Sendikası) TEM-SEN (Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası)	T. KAMU-SEN KESK MEMUR-SEN BAĞIMSIZ BAĞIMSIZ	12 14 28 41 43	145.873 166.515 33.351 236 1.672	23,49 29,06 4,11 0,32 24,44

SENDİKALARLA İLGİLİ YASAL MEVZUAT

Sendika kurma hakkı:

Anayasanın 51. maddesinde işçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

Sendikalar veya üst kuruluşlarını kurabilmek için kanunun gösterdiği bilgi ve belgelerin, kanunda belirtilen yetkili merciye verilmesi yeterlidir. Sendikalara üye olmak ve üyelikten ayrılmak serbesttir.

Hiç kimse sendikaya üye olmaya, üye kalmaya, üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.

İşçiler ve işverenler aynı zamanda birden fazla sendikaya üye olamazlar.

Herhangi bir iş yerinde çalışabilmek, işçi sendikasına üye olmak veya olmamak şartına bağlanamaz.

Sendika ve üst kuruluşların tüzükleri, yönetim ve işleyişlere, Anayasada belirlenen Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

MADDE 53 - İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.

Toplu iş sözleşmesinin nasıl yapılacağı kanunla düzenlenir. 128'inci maddenin ilk fıkrası kapsamına giren kamu görevlilerinin kanunla kendi aralarında kurmalarına cevaz verilecek olan ve bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları ile 54'ncü madde hükümlerine tabi olmayan sendikalar ve üst kuruluşları, üyeleri adına yargı mercilerine başvurabilir ve İdareyle amaçları doğrultusunda görüşme yapabilirler. Toplu Görüşme sonunda anlaşmaya varılırsa düzenlenecek mutabakat metni taraflarca imzalanır. Bu mutabakat metni, uygun idari veya kanuni düzenlemenin yapılabilmesi için Bakanlar Kurulu'nun takdirine sunulur. Toplu görüşme sonunda mutabakat metni imzalanmamışsa anlaşma ve anlaşmazlık noktaları da taraflarca imzalanacak bir tutanakla Bakanlar Kurulu'nun takdirine sunulur. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usuller kanunla düzenlenir.

Grev hakkı ve lokavt

MADDE 54 - Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında, uyuşmazlık çıkması halinde işçiler grev hakkına sahiptirler. Bu hakkın kullanılmasının ve işverenin lokavta başvurmasının usul ve şartları ile kapsam ve istisnaları kanunla düzenlenir.

Grev hakkı ve lokavt iyiniyet kurallarına aykırı tarzda, toplum zararına ve milli serveti tahrip edecek şekilde kullanılamaz.

Grev esnasında greve katılan işçilerin ve sendikanın kasıtlı veya kusurlu hareketleri sonucu, grev uygulanan işyerinde sebep oldukları maddi zarardan sendika sorumludur.

Grev ve lokavtın yasaklanabileceği veya ertelenebileceği haller ve işyerleri kanunla düzenlenir.

Grev ve lokavtın yasaklandığı hallerde veya ertelendiği durumlarda ertelemenin sonunda, uyuşmazlık Yüksek Hakem Kurulunca çözülür. Uyuşmazlığın her safhasında taraflarda anlaşarak Yüksek Hakem Kuruluna başvurabilir. Yüksek Hakem Kurulunun kararları kesindir ve toplu iş sözleşmesi hükmündedir.

Yüksek Hakem Kurulunun kuruluş ve görevleri kanunla düzenlenir.

Siyasi amaçlı grev ve lokavt, dayanışma grev ve lokavtı, genel grev ve lokavt, işyeri işgali, verim düşürme ve diğer direnişler yapılamaz.

Greve katılmayanların işyerinde çalışmaları, greve katılanlar tarafından hiçbir şekilde engellenemez. Ancak memurlar için grev hakkı verilmemiştir, yasaklanmıştır.

Aynı zamanda ve aynı işkolunda birden fazla sendikaya üye olunamaz. İşçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki haklarının kapsam, istisna ve sınırları gördükleri hizmetin niteliğine uygun olarak kanunla düzenlenir. Sendika ve üst kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri, Cumhuriyetin temel niteliklerine ve demokrasi esaslarına aykırı olamaz.

Ayrıca İşçi ve İşveren Sendikalarını düzenleyen 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu 05/05 1983 tarihinde kabul edilerek, 7/05/1983 tarihli 18040 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kamu Personeli Sendikalarını düzenleyen 4688 Sayılı Kamu Personeli Sendikaları Kanunu 25/06/2001 tarihinde kabul edilerek, 29/06/2001 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sendika şubesi, sendika ve konfederasyonların zorunlu organları genel kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu ve disiplin kuruludur.

Sendika veya konfederasyonlar zorunlu organların görev, yetki ve sorumluluklarını devretmemek kaydıyla başka organlar da kurabilirler (KPSK. Mad. 8).

Sendika ve konfederasyonların yetki ve faaliyetleri

Sendikaların yetki ve faaliyetleri KPSK 52. maddesinde şu şekilde açıklanmıştır: Kamu görevlileri sendikaları ile konfederasyonları bu Kanundaki hükümler çerçevesinde, üyeleri adına toplu görüşmeye katılmaya, toplu görüşmeyi sonuçlandırmaya ve taraf olmaya yetkilidir.

Sendika ve konfederasyonlar kuruluş amaçları doğrultusunda şu faaliyetlerde bulunabilirler:

a) Genel olarak kamu personelinin hak ve ödevleri, çalışma koşulları, yükümlülükleri, iş güvenlikleri ile sağlık koşullarının geliştirilmesi konularında görüş bildirmek ve toplu görüşme sonucunda anlaşmaya varılan mutabakat metinlerinin uygulanmasını izlemek üzere idarî kurullara üyeleri arasından temsilciler göndermek.

b) Devlet personel mevzuatında kamu görevlilerinin temsilini öngören çeşitli kurullara temsilci göndermek.

c) Verimlilik araştırmaları yapmak, sonuçlarla ilgili raporlar dzenlemek, önerilerde bulunmak ve işverenlerle bu konularda ortak çalışmalar yapmak.

d) Üyelerin meslekî yeterliliklerinin artırılması ve sorunlarının çözülmesi ile sendikal faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik kurs, seminer ve sosyal amaçlı toplantılar dzenlemek, bilimsel çalışmalar yapmak ve yayınlarda bulunmak.

e) Üyelerin ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatleri ile personel hukukunu ilgilendiren konularda ilgili kurumlara ve yetkili makamlara sunulmak üzere çalışmalar yapmak ve öneriler getirmek.

f) Üyelerin idare ile ilgili doğacak ihtilaflarında, ortak hak ve menfaatlerinin izlenmesinde veya hukukî yardım gerekliliğinin ortaya çıkması durumunda üyelerini veya mirasçılarını, her düzeyde ve derecedeki yönetim ve yargı organları önünde temsil etmek veya ettirmek, dava açmak ve bu nedenle açılan davalarda taraf olmak.

g) Üyeleri ve ailelerinin yararlanmaları için hizmet amacıyla, eğitim ve sağlık tesisleri, dinlenme yerleri, spor alanları ve benzeri yerler ile kitaplık, kreş, yuva ve huzur evleri, yardımlaşma sandıkları kurmak ve yönetmek ile herhangi bir bağışta bulunmamak kaydı ile üyeleri için kooperatifler kurulmasına yardım etmek ve nakit mevcudunun yüzde onundan fazla olmamak kaydıyla bu kooperatiflere kredi vermek.

h) Yangın, su baskını, deprem gibi tabii afetlerin vukuunda, gerektiğinde üyelik şartı aranmaksızın nakit mevcudunun yüzde onunu aşmamak kaydıyla afete uğrayan bölgelerde konut, sağlık ve eğitim tesisleri yapmak ve bu amaçla kamu kurum ve kuruluşlarına aynî ve nakdî yardımda bulunmak.

Yasaklar

KPSK'nun 20. Maddesinde yasaklar şu şekilde açıklanmıştır: Bu Kanuna göre kurulan sendika ve konfederasyonların yönetim ve işleyişleri Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı olamaz.

Sendika ve konfederasyonlar kamu makamlarından maddî yardım kabul edemez, siyasî partilerden maddî yardım alamaz ve onlara maddî yardımda bulunamazlar.

Sendika ve konfederasyonlar siyasî partilerin kuruluşu içinde yer alamazlar; siyasî partilerin ad, amblem, rumuz veya işaretlerini kullanamazlar.

Sendika ve konfederasyonlar ticaretle uğraşamazlar.

SENDİKALARIN AMAÇLARI

Eğitim-Senin kuruluş amaçları:

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-Sen) kuruluş amaçlarını tüzüğünün 2. Maddesinde şu şekilde açıklamıştır:

- 1) İnsan hakları ve temel özgürlüklerin bütünlüğü içinde, din, dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce farkı gözetmeksizin bütün üyelerinin ekonomik, demokratik, akademik, sosyal, kültürel, hukuksal, siyasal, mesleki özlük hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmeyi, üyelerine insanca bir yaşam düzeyi sağlamayı,
- 2) Toplumun bütün bireyelerinin, temel insan hakları ve özgürlükleri doğrultusunda demokratik, laik, bilimsel ve parasız eğitim görmesini, bireyelerin anadillerinde öğrenim görmesini ve kültürlerini geliştirmesini savunacağını,

3) Grevli ve toplu iş sözleşmeli sendikal hakların tanınması ve çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslararası normlara uyumunun sağlanması için gerekli mücadeleyi yürüteceğini,

4) Eğitim Sen uluslararası sözleşmelerde çocukların eğitimi ile ilgili yer alan temel hakların ve özgürlüklerin takipçisi ve savunucusu olacağını amaç edinmiştir.

Sendika, amaçlarını gerçekleştirebilmek için;

a) Üyelerinin, günün koşullarına uygun ücret almaları ve daha iyi çalışma koşullarına kavuşturulmaları için üyeleri adına kamu işvereni ile her düzeyde görüşmede ve pazarlıkta bulunacağını,

b) Sendika, üyelerinin sendikal amaçlar doğrultusundaki mücadelesinde hak ve çıkarlarının ihlal edildiği her durumda her türlü demokratik ve meşru mücadele hakkını kullanır. Onlar adına gerekli hukukî girişimde ve yardımda bulunacağını,

c) Emegin ve örgütlenmenin toplumsal yaşamdaki işlevini ve değerini, ulusal ve uluslararası düzeyde barışın, dostluğun, dayanışmanın ve işbirliğinin önemini kavramış bilinçli bir üye topluluğu ve kamuoyu yaratmak amacıyla kültürel, sanatsal, eğitsel toplantılar, şenlikler, işyeri, salon ve açık hava toplantıları ve benzeri etkinlikler düzenleyeceğini,

d) Üyeleri ve ailelerinin yararlanmaları için hizmet amacıyla sağlık, dinlenme, spor, eğitim ve kültür tesisleri ile kitaplık, kreş, yuva ve yardımlaşma sandıkları kurup, yöneteceğini,

e) Üyelerinin mesleki bilgi ve tecrübelerini artırmak için, sendika gelirlerinin % 10'u oranında kullanmak üzere 'Eğitim Fonu' adı altında bir fon oluşturacağını,

f) Hizmet kolunda güçlü bir sendikal birlik, ülkede ve dünyada güçlü bir sendikal hareket yaratabilmek amacıyla gerekli çalışmayı yürütür, ulusal ve uluslararası düzeyde ortak amaçlar taşıyan kuruluşlarla dayanışmaya girer, üst kuruluşlar kurar ya da bunlara üye olur, bunlarla bilgi alışverişinde bulunur, iş ve eylem birliği yapacağını,

g) Kamu işverenince yürütülen eğitim, öğretim, bilim ve kültür hizmetlerinin planlanmasına, programlanmasına, yönetilmesine ve denetimine taraf olarak katılacağını,

h) Tüm emekçilerin siyaset yapma hakkını ve özgürlüğünü sağlamak için çalışacağını,

i) Amaç ve görevlerinin gerektirdiği taşınır ve taşınmaz malları iktisap edip, satacağını

- j) Üyelerinin aile ve bireylerinin bakım, eğitim ve sağlık koşullarının düzeltilmesine çalışacağını,
- k) Başta nitelikli öğretmen olmak üzere, personel eğitiminin geliştirilmesini sağlamak için projeler üretir ve uygulanmasını sağlamaya çalışacağını,
- l) Üyelerini ilgilendiren atama, yer değiştirme, değerlendirme, görevde yükselme ve kararlara katılma gibi konularda adil bir düzenleme yapılmasına çalışacağını,
- m) Kadın üyelerin çalışma yaşamında ve sendikal etkinliklerde kadın olmaktan kaynaklanan sorunlarına çözümler üretir, ek haklar elde etmelerine , onlara olanaklar sunmaya çalışacağını,
- n) Demokratik ve meşru haklar kullanılırken zarara uğramış üyelerimize yardım amacıyla dayanışma fonu kuracağını belirtmiştir (Sendika Tüzüğü, Madde2-3).

Türk-Eğitim-Senin Kuruluş Amaçları

Türk-Eğitim-Sen kuruluş amaçlarını tüzüğünün 3. Maddesinde şu şekilde belirtmiştir:

- 1) Anayasada ifadesini bulan, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne, millî ve manevî değerlere, insan haklarına, demokratik ve laik cumhuriyete ve Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalarak, demokrasinin korunup bütün kurum ve kurallarıyla yerleşmesi ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşılması yolunda çaba göstermeyi,
 - 2) Toplum ve iş barışını tesis ederek devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmayı,
 - 3) Hür sendikacılık anlayışı içerisinde, üyelerinin ekonomik, sosyal, kültürel ve meslekî hak ve menfaatlerini korumayı ve geliştirmeyi,
 - 4) Türk millî eğitim sisteminin temel ilke ve hedeflerinin, 21'inci Yüzyılın ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde gerçekleşmesi için; uygulamada ortaya çıkan eksiklik, aksaklık ve yanlışlıkları tespit ederek, gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi yönünde yol göstermeyi, görüş ve önerilerde bulunmayı,
- amaç edinmiştir (Sendika Tüzüğü, Madde 3)

Eğitim-Bir-Senin Kuruluş Amaçları

Eğitimciler Birliği Sendikası kuruluş amaçlarını tüzüğünün 3. Maddesinde şu şekilde belirtmiştir:

Sendika, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti anlayışıyla yönetilen bir Türkiye’de daha katılımcı bir demokrasinin yerleştiği, daha özgür kişi ve sivil toplum örgütlerinin gerçek anlamda var olabildiği, düşünce üretip teklifler sunabildiği veya bunu sivil ve kamusal alanda yaşama geçirebildiği; gelir dağılımlarının adilce paylaştırıldığı; sosyal devlet olmanın gereği her vatandaşın devlet imkanlarından eşit olarak faydalanabildiği; daha özgür, daha zengin, daha mutlu insanların yaşadığı bir Türkiye’ye ulaşabilmeyi amaçlar.

Sendika bu amaçlarına ulaşabilmek için;

- 1) 4688 sayılı yasanın Toplu Sözleşmeli ve Grevli Kamu Çalışanları Sendika Yasasına dönüştürülmesini ,
- 2) Öncelikli olarak üyelerinin özlük haklarını korumayı, tüm resmi iş ve işlemlerde üyelerine yasa ve yönetmeliklere uygun davranılmasını sağlamayı, haksızlık yapılmasını engellemeyi,
- 3) Başta kendi üyelerinin, sonra bütün eğitim çalışanları ile tüm kamu çalışanlarının çağdaş yaşam standartlarına yakışır bir ücret alabilmelerini sağlamak için her türlü Anayasal ve yasal mücadeleyi yapmayı,
- 4) Yapılacak sendikal mücadele ile üyelerinin, diğer eğitim çalışanlarının ve tüm kamu çalışanlarının onurlu, huzurlu ve mutlu olarak çalışabileceği; özgür, adil, katılımcı, planlı, kaliteli bir çalışma ortamı hazırlayabilmek için ihtiyaca göre yasal düzenlemelerin yapılmasını, gerekli yönetmelik değişikliklerinin gerçekleştirilmesini sağlamayı,
- 5) Üyelerinin ve tüm eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumunda; eř ve çocuklarının dul ve yetim kalmaları halinde onurlu bir yaşam için yüksek bir tazminat alabilmelerini ve yine kendilerine yeterli bir aylık bağlanmasını sağlamayı; ayrıca kaliteli eğitim, kültür, sağlık ve sosyal yaşam imkanlarından ücretsiz olarak faydalanabilmelerini sağlamayı,

6) Özürlü üyelerinin ve diğer özürlü eğitim çalışanlarının çalışma ortamlarının ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi için özel yasal düzenlemelerin yapılmasını, gerekli yönetmeliklerin çıkartılmasını sağlamayı,

7) Eğitimin her aşamasında (Okul Öncesi Eğitim, İlk Öğretim, Orta Öğretim ve Yüksek Öğretim) çağdaş normlara uygun eğitim ve öğretim yapılabilmesi için mevcut yasa, yönetmelik ve müfredat programlarının güncelleştirilerek geliştirilmesini,

8) Çağdaş ve modern bir eğitim- öğretim sistemine ulaşabilmek için başta öğretmen, öğrenci, aile, uzman ve bürokratların karar sürecine uygulanabilir anlamda etkisinin olacağı; katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukuki bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesini sağlamayı,

9) Üyelerinin mesleklerinde başarılı ve verimli olabilmelerini sağlamak için hizmetiçi eğitim kursları açarak; seminer, panel , sempozyum, konferans vb düzenleyerek, kitap, gazete, dergi, bülten, broşür yayınlamak ; örgütlenmiş bir rehberlik ve danışma birimleri oluşturarak bilgi, birikim, bakış, yetenek ve bilinç düzeylerini geliştirmeyi,

10) Tiyatro gösterileri, şiir dinletileri, ödüllü yarışmalar, konserler, bilgi yarışmaları; panel, sempozyum, forum, açıkoturum ve konferans gibi etkinliklerle üyelerinin, diğer eğitim çalışanlarının, öğrencilerin ve halkın sosyal ve kültürel yaşamlarına bir çeşitlilik, zenginlik kazandırmayı,

11) Kamu çalışanlarının , eğitim çalışanlarının, öğrencilerin ve halkın önceliklerini, bakış açılarını sorunlarını zamanında ve doğru olarak belirlemek ve doğru, tutarlı pratikler gerçekleştirebilmek için sistemli, planlı bir araştırma ve anket birimi oluşturarak hemen her soruna çözüm üretebilmeyi,

12) Aile kurumunu korumak, ruh ve bedence sağlıklı nesillerin yetişmesini sağlamak için çocuklu bayan eğitim çalışanlarının çalışma şartlarını daha elverişli duruma getirmek için yasal düzenlemelerin yapılmasını,

13) Mesleki ve teknik eğitimin yaygın hale getirilmesini,

14) Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı , kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç ve gereçlerinin ve masrafların devlet tarafından karşılandığı bir parasız eğitimi sağlamayı, eğitim alanında özel girişimlerin teşvik edilerek rekabet ortamının sağlanması,

15) Anayasadaki eşitlik ilkesinin ruhuna uygun olarak her öğrencinin eşit imkan ve fırsatlarla eğitildiği ve zorunlu eğitimden sonra yine her öğrencinin yetenek, bilgi ve birikiminin objektif kriterlerle ölçülebildiği seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği yükseköğrenim ve iş imkanına kavuştuğu bir eğitim sistemine ulaşmayı,

16) Yüksek öğretim kurumlarının, akademik özerkliğe sahip, evrensel normlara uygun, özgül, bilim ve ihtisas kurumları olmasına çalışmayı,

17. Laiklik ilkesinin gereği olarak yurttaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışmayı amaç edinmiştir (Sendika Tüzüğü, Madde; 3).

SENDİKALAR ARASINDA BENZERLİK VE FARKLILIKLAR

Sendikalar sendikal haklar ile demokrasi arasındaki hayati bağlantının bilincinde olarak, insan hakları ve demokrasinin yerleşip gelişmesi için çaba harcayacakları, insan haklarına aykırı uygulamalar karşı çıkacakları, tüzüklerde sıkça belirttikleri konulardandır. Tabanın söz ve karar sahibi olması ve sendika içi demokrasi, bir çok sendika tüzüğünde izlenecek amaçlar arasında yer almıştır. Tüzüklerde daha sık yinelenen bir başka konu sendikaların kurulu buldukları iş kolunda hizmetlerin planlanması, yürütülmesi ve denetlenmesi ile politikaların belirlenmesi ve kararların alınması süreçlerine katılmak istemeleridir. Büyük çoğunluğunu KESK'e (Eğitim –Sen) üye olan ve genel merkezi İstanbul da bulunan sendikaların oluşturduğu bir bölüm sendika, sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışını benimsediğini alınacak kararların oluşturulmasında tartışma, eleştiri, öz eleştiri ve ikna yöntemlerini uygulayarak demokratik merkezîyetçi ilkesini yerleştirmeye çalışacağını belirtmiştir. Öteki sendika ve demokratik kitle örgütleri ile sendikal ya da sınıfsal dayanışmanın gereklerinin yerine getirileceği, güç ve eylem birliği yapılacağı KESK'e bağlı sendikaların tüzüklerinde sıkça yer alan bir başka konudur.

Az sayıda sendika (Eğitim-Sen) bir yandan üyelerinin, yani kamu görevlilerinin siyasal etkinliklerde bulunması ve siyaset yapma hakkı için çalışacağıın, öte yandan da siyasal partiler ile hükümet karşısında bağımsızlığını koruma konusunda titiz davranacağını belirtmiştir. Ancak uygulamada siyasa etkinlikte bulunan ve memurlara getirilen siyasetle uğraşma yasağına karşı çıkan sendikaların bunu tüzüklerine yazanlardan çok daha yüksek oluşudur.

Birkaç sendika tüzüğünde, insan hakları ve demokrasi eğitimi yer almış sendika olarak özgürlükler ve demokrasi eğitimine etkin bir biçimde katılacağı belirtilmiştir. Türkiye Kamu-Sen'e bağı sendikalar ile başka birkaç sendika tüzüğünde "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün korunması"na amaçları arasında yer vermişlerdir.1990 sonrası memur sendikacılığı, sendikal anlayış ve ideoloji farklılıkları nedeniyle aynı iş kolunda birden çok örgütün kurulduğu bir özellik taşır. Hemen her işi kolunda sendikal ve siyasal görüş ayrılıkları temeline dayanan birden çok sendika kuruldu.

Türkiye'de muhafazakâr kesim, özellikle memur sendikacılığı açısından fazla bir varlık gösterememiştir. Bunun sebeplerinden birisi de solun sendikacılığı sahiplenmiş olmasıdır. Bu sahiplenışı sağ, kısmî de olsa kabûllenmiş bir iki küçük denemenin dışında fazlaca da önemsememiş, bunun yerine daha çok dernekçiliğı ve vakıfçılığı öne çıkarmış, bu nedenle de önemli sendikal örgütlenme örnekleri söyleyememiştir. Hiçbir örgütlenmesi de bir önceki örgütlenmenin mirasını devralamamıştır. Bu nedenle de 1990'lı yıllara kadar güçlü bir örgüt çıkaramamıştır. Özellikle Eğitim-Sen kendi tarihçesini hem yayınlarında hem de web sitesindeki arşivinde açıklarken geçmişte kurulan eğitim işkolundaki sendikaların mirasını taşıdığını belirtmiştir.

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

Cumhuriyet kurulduktan sonra önemle üzerinde durulan konu eğitimidir. Atatürk 1921 yılında yaptığı konuşmada: “bizim eğitim sistemimiz eskiden farklı olacaktır, millî olacaktır... millî dehamız; ancak millî kültürümüz aracılığıyla gerçekleşebilir.” demiştir. 1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile geleneksel eğitimden karma eğitime geçilmiştir. Ülkede faaliyet gösteren tüm eğitim ve öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır (Akyüz, 2001: 253).

Türk eğitim sistemi; ülkemizin; eğitim politikaları;

T.C. Anayasası,

Eğitim ve Öğretimi Düzenleyen Kanunlar,

Hükümet Programları,

Kalkınma Planları,

Milli Eğitim Şuraları esas alınarak düzenlenmektedir (Türk, 2002:18, Erdoğan, 2002:19).

T.C. 1982 Anayasası'nda eğitim öğretimi ilgilendiren maddeleri şu şekildedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Kanun no:2709

Eğitim ve öğretim hakkı ve ödevi:

Kabul Tarihi:7.11.1982

Resmi Gazete ile İlanı: 9 Kasım 1982-Sayı:17863

Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetimi ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldıramaz.

İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. Özel, ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.

Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır. Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.

Türkçe'den başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına anadilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dil ile eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası antlaşma hükümleri saklıdır (T.C. Anayasası: Madde 42)

Bugünkü Türk Eğitim Sisteminin yasal dayanağı 14 Haziran 1973'de kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na dayanmaktadır. Milli Eğitim Temel Kanunu, eğitim sistemini iki bölüme ayırmaktadır. Birinci ana bölüme örgün eğitim, ikinci ana bölüme de yaygın eğitim denmektedir. Örgün eğitimi; okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim oluşturmaktadır. Yaygın eğitim ise, örgün eğitimin dışında gerçekleştirilen her türlü planlı eğitimi kapsamaktadır (METK. Madde:18). Bu şekilde yapılanan Türk Milli Eğitim Sistemi'ne yön veren genel amaçlar ve ilkeler aşağıdadır.

Eğitimin Genel Amaçları

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milleti'nin tüm fertlerini,

1. Atatürk ilke ve inkılaplarına ve anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne geniş bir dünya

görüŖüne sahip, insan haklarına saygılı, kiŖilik ve teŖebbüse değer veren, topluma karŖı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kiŖiler olarak yetiŖtirmek,

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliŖtirerek gerekli bilgi, beceri, davranıŖlar ve birlikte iŖ görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların kendilerini mutlu kılacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır (METK:Madde:2).

Özel Amaçlar:

Türk Milli Eğitim ve Öğretim Sistemi, bu genel amacı gerçekleŖtirecek Ŗekilde düzenlenir ve çeŖitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve aŖaęıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir (METK. Madde:3)

Türk Milli Eğitimi'nin Genel İlkeleri:

- I. **Genellik ve EŖitlik:** Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kiŖiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz (METK.Madde:4)
- II. **Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları:** Milli Eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir (METK.Madde:5).
- III. **Yönelme:** Fertler, eğitimleri süresince ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeŖitli programlara veya okullara yöneltilerek yerleŖtirirler.

Milli Eğitim Sistemi, her bakımdan bu yöneltmeyi gerçekleŖtirecek biçimde düzenlenir.

Yöneltmeye ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır (METK.Madde:6)

- IV. **Eğitim Hakkı:** İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar (METK.Madde:7).
- V. **Fırsat ve İmkan eşitliği:** Eğitimde, kadın-erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır. Maddî imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korumaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır (METK.Madde:8).
- VI. **Sürekliлик:** Fertlerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.
Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir (METK.Madde:9).
- VII. **Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği:** Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır (METK.Madde:10).
- VIII. **Demokrasi Eğitimi:** Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekteşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikte günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez (METK.Madde: 11).

- IX. **Laiklik:** Türk milli eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilkokullar ve ortaokullar ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer alır (METK.Madde: 12).
- X. **Bilimsellik:** Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metodları ile ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslar ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli geliştirilir. Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması, bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır. Bilgi ve teknoloji üretimi ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gerektiğinde donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddî ve manevî bakımdan teşvik edilir ve desteklenir (METK.Madde: 13).
- XI. **Planlılık:** Millî eğitimin gelişmesi, iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim-insan gücü-istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak meslekî ve teknik eğitime ağırlık verilecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir (METK. Madde: 14).
- XII. **Karma Eğitim:** Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir (Madde. 15).
- XIII. **Okul ve Ailenin İşbirliği:** eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ve aile arasında işbirliği sağlanır. Bu maksatla okullarda okul-aile birlikleri kurulur (Madde: 16).
- XIV. **Her Yerde Eğitim:** Millî eğitimin amaçları yalnız resmî ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirmeye çalışılır. Resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığı denetimine tabidir (METK. M.:17).

Eğitimle ilgili ilkeler bu kadar değildir. Bundan başka okullara gönderilen okul ya da ders programlarında da eğitime ilişkin ilkeler yer alır. Eğitim yönetmeni ile okulda çalışan öbür tüm ilgililer eğitim çalışmalarını bu ilkelere uydurmak zorundadır. Okulun yöneticileri ve diğer ilgili eğitim yöneticileri, eğitimin bu ilkelere göre uygulanmasından sorumludur.

Türk Milli Eğitiminin yukarıda sayılan temel ilkelerinin mükemmel olduğu söylenebilir. Adı geçen ilkelere ağdaş ve nitelikli bir eğitimin gerçekleşmesi için çok önemli ipuçlarını bulmak mümkündür. Bu ilkeler bugünün hatta yarının şartları için bile son derece tutarlı, anlamlı ve doğrudur.

Bu ilkelere uyulmuş olsaydı eğitim ve ğretimimiz için eleştirilebilecek çok az yn kalırdı. Ancak bu ilkelerin çoğu kağıtzinde kalmaktadır ve Türk Eğitim sistemi bizzat zikredilen ilkeler başında sorunlar yaşamaktadır. Dolayısıyla geliştirilen ilkeler ve politikalar ile uygulanan arasında sıkça rastlanan bu farklılaşma Türk Eğitim sisteminin önemli bir sorunudur. (Erdoğan, 2002: 18-19).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiş olan bugünkü Milli Eğitim Sistemi, “rgn Eğitim” ve “Yaygın Eğitim” olmakzere iki ana bölümden oluşmaktadır.

Örgün Eğitim

Örgün eğitim belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir.

Örgün eğitim okulöncesi, ilköğretim , ortaöğretim ve yüksek ğretim kurumlarını kapsar (METK. Mdde:18).

Okulöncesi eğitim:

Okulöncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar. Bu eğitim isteğe bağlıdır (METK. Mdde19).

Tablo 7
Okul Öncesi Eğitimde Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

Okul Türü	Okul-Sınıf Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Anaokulları Toplamı	621	37.105	2.666
Resmî Bağımsız Anaokulları	352	29.705	1.742
Özel Anaokulu	269	7.400	924
Ana Sınıfları Toplamı	9.933	219.287	11.854
Resmî Okullar Bünyesinde	9.403	208.535	10.956
Özel Okullar Bünyesinde	530	10.752	898
Genel Toplam	10.554	256.392	14.520

Millî eğitim bakanlığı 2003

Okul öncesi eğitimin amacı:

- a: Çocukların millî, manevî, ahlâkî kültürel insani değerlere bağlılığın gelişmesine yardımcı olmak.
- b: Çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini temel alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak.
- c: Sosyo-ekonomik durumları elverişsiz çevre ve ailelerden gelen çocuklar için, ortak bir yetiştirme ortamı hazırlamak.
- ç: Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak(METK. Madde:20) olarak belirtilmiştir.

Okulöncesi eğitim kurumları bağımsız anaokulları olarak kurulabildikleri gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim okullarına bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumuna bağlı uygulama sınıfları olarak da açılmaktadır.

İlköğretim

İlköğretim 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim kız ve erkek bütün yurttaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır(METK. M: 22).

İlköğretimin amacı; millî eğitimin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak, her Türk çocuğunun iyi birer yurttaş olması için gerekli temel bilgi beceri davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlâk anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır (METK. M:28).

Tablo 8
İlköğretimde Okul Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Resmi İlköğretim Okulları	34.351	10.139.221	360.700
Özel Eğitim İlköğretim Okulları	106	9.713	1.721
Özel İlköğretim Okulları	642	171.623	14.811
Genel Toplam	34.993	10.310.844	375.511

Millî Eğitim Bakanlığı 2003

İlköğretim son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere ortaöğretimde devam edebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.

İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir.

Ortaöğretim

Ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az üç yıllık genel, meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar (METK. Madde: 26).

Tablo 9
Ortaöğretimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Genel Ortaöğretim	2.637	1.490.376	72.609
Lise	1.560	1.129.238	48.764
Anadolu Lisesi	419	239.979	11.863
Fen Lisesi	54	11.082	953
Anadolu Güzel Sanatlar	43	5.875	514
Anadolu Öğretmen Lisesi	96	32.151	2.387
Özel Lise	465	72.051	8.128
Mesleki Ve Teknik Ortaöğr	3.428	821.895	66.176
Erkek Teknik Öğretim	1.317	348.164	28.999
Kız Teknik Öğretim	708	136.288	13.512
Ticaret Ve Turizm	809	263.538	14.987
Din Öğretimi	558	71.583	8.482
Özel Eğitim	11	811	56
Özel Öğretim	22	1.085	101
Sağlık Eğitimi	3	426	39
Genel Toplam	6.065	2.312.271	138.785

Milli Eğitim Bakanlığı 2003

Ortaöğretimin amacı; milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, öğrencilere asgari ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, mesleğe, mesleğe ve iş alanlarına hazırlamaktır (METK. Madde:28).

İlköğretimi tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış her öğrenci, orta öğretime devam etme ve orta öğretim olanaklarından ilgi, yeti ve yetenekleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir.

Yükseköğretim:

Lise veya dengi okulu bitirenler, yüksek öğretim kurumlarına girmek için aday olmaya hak kazanır.

Hangi yüksek öğretim kurumlarına, hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri, giriş şartları Mili Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak yüksek eğitim kurulu tarafından tespit edilir (METK. Madde: 31).

Yükseköğretim kurumlarının amaçları, açılış, kuruluş ve işleyişleri ile öğretim elamanlarına ilişkin esaslar ve yüksek öğretim kurumları ile ilgili diğer hususlar özel kanunlarla belirlenir(METK. Madde:36).

Tablo 10

Yükseköğretimde Üniversite, Öğrenci Ve Öğretim Elemanı Sayıları

Üniversite	Üniversite Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretim Elemanı Sayısı
		TOPLAM	ÖNLİSANS	LİSANS	
Devlet	53	1.156.915	233.861	923.054	63.029
Vakıf	23	55.022	5.410	49.612	3.721
Toplam	76	1.211.937	239.271	972.666	66.750

Milli Eğitim Bakanlığı 2003

Yükseköğretimin amacı:

Ülkenin bilim politikasına, toplumun yüksek düzeyde ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyacına göre öğrencileri, ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek, bilimsel alanlarda araştırmalar yapmak, araştırma inceleme sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayını yapmak, hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmektir. Türk Toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilimsel verileri söz ve yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetinde bulunmaktır (METK. Madde. 35).

Milli Eğitim çerçevesi içinde yükseköğretim öğrencileri lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerinde yetiştiren bir bütünlük içinde düzenlenir.

Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümüdür (METK. Madde: 40). Yaygın eğitimin özel amacı, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş olan veya herhangi bir kademesinde bulunan ya da bu kademedan çıkmış yurttaşlara örgün eğitimin yanında veya dışında;

1. Okuma-yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkanı hazırlamak,
2. Bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere uyumlarını kolaylaştırıcı eğitim olanağı sağlamak,
3. Milli kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı ve benimsetici nitelikte eğitim yapmak,
4. Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,
5. Ekonominin gelişimi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslek edinmelerini sağlayıcı imkanlar hazırlamak.
6. Beslenme ve sağlıklı yaşam tarzını benimsetmek,
7. Çeşitli mesleklerde çalışanlara, gelişimleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak,
8. Boş zamanlarını yararlı bir biçimde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak.
9. Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkanlar hazırlamaktır,
10. Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır(METK. Madde: 40)

Eğitim bakanlığının yapısı sürekli geliştirildi; adı sekiz kez değiştirildi: 1920'de Maarif Vekaleti, Kültür Bakanlığı, 1941'de Maarif Vekilliği, 1946'da Milli Eğitim Bakanlığı, 1954'de Maarif Vekaleti, 1961'de Milli Eğitim Bakanlığı, 1983'de Milli

Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı,1991’de yeniden Milli Eğitim Bakanlığı oldu. 1920’den 1950’ye kadar bakanlık merkez örgütü 5 kez önemli yapısal değişim geçirdi (Türk 2002: 177-179, Başaran ve diğerleri 1999: 99).

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

Öğretmenlik mesleği insanlık tarihi kadar eskidir. En ilkel toplumlarda bile, bazı insanlar sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın sürüp gitmesini sağlayacak bilgi, beceri, tutum ve değerleri genç kuşaklara aktarmayı kendilerine iş edinmişlerdir. Öğretmenlik Fransız devriminden sonra, bağımsız/profesyonel bir meslek haline gelmiştir. Bu devrimin köklü teokratik monarşinin yerine, laik bir cumhuriyet kurması, öğretmenlik mesleğinin misyonunu radikal bir biçimde değiştirmiştir. Devrimciler, geleneksel eğitim sisteminde, dini ve monarşiye özgü değerleri gelecek kuşaklara aktarmakla yükümlü, çoğunluğu aynı zamanda din adamı veya dini öğrenim görmüş kimseler olan öğretmenlerin, yeni düzenin laik ve cumhuriyetçi bireylerini yetiştiremeyeceğini düşünerek, Fransa’da, dünyanın ilk öğretmen yetiştiren kurumlarını açmışlardır (Öztürk, 1998: 1-2).

Sanayi devriminin ortaya çıkardığı yoğun nitelikli profesyonel ihtiyacı ve kentleşme gibi faktörler kitle eğitimi anlayışının gelişmesine yol açmıştır. Bu anlayışın egemen olduğu ülkelerde, tüm yurttaşların azami oranda okutulması amaçlanmıştır. Buna paralel olarak, okur yazarlık oranı, bir ülkenin gelişmişliğinin en önemli göstergelerden biri olarak kabul edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti bir taraftan dayandığı ideolojik ilkeleri toplumun her kesimine ulaştırmak/benimsetmek, diğer taraftan da sosyal ve ekonomik kalkınmayı başarmak ve böylece sağlam temeller üzerinde yükselmek için, öğretmenlere önemli görev sorumluluklar yüklemişlerdir (Öztürk ve diğerleri, 2002: 225).

Nitekim Mustafa Kemal: Öğretmenler! Ordularımızın kazandığı zafer sizin ordularınız için zaferi yalnız temeli hazırladı. Gerçek zaferi siz kazanacaksınız. Ben tüm arkadaşlarım sarsılmaz bir imanla sizi takip edeceğiz. Sizin karşılaştığınız her engeli kıracağız (Başgöz, 1995: 74).

Ülkemiz, 150 yıllık bir öğretmen yetiştirme deneyimine sahiptir. Öğretmen yetiştirme uygulamasına ilk olarak Selçuklularda rastlıyoruz. Daha sonraki tarihlerde özellikle

Osmanlılarda dini ağırlıklı eğitim verilmesi için öğretmen yetiştirildiğini görüyoruz. Tazminat döneminde öğretmenin kendine ait meslek okullarında yetiştirilmesi uygulamasının başlatıldığını, Cumhuriyet yönetimine kadar değişik modellerle ve okullarda öğretmen yetiştirildiğini görüyoruz (Öztürk ve diğerleri, 2002: 226).

Eğitim sistemimizin iyileştirilmesinde ve başarısında öğretmenlerin nicelik, nitelik ve çalışma şartları itibariyle yeterlilikleri sorunu, Cumhuriyetin ilanından beri önemini korumuş ve çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Bugün Türk Eğitim Sisteminde, öğretmen eğitimi ve istihdam şartları ile ilgili temel ve yasal kaynaklar ; Anayasa, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, milli eğitim reform ve stratejisi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, yönetmelikler, 2547 Yüksek Öğretim Kanunu, kalkınma planları, hükümet programları, milli eğitim şuraları ve özel ihtisas komisyonlarıdır (Türk, 2002: 29).

Cumhuriyet yönetimi ile birlikte eğitim-öğretim alanında yaşanan yenileşmelere paralel olarak öğretmen yetiştirmede de yenilikler ve gelişmeler ortaya çıkmıştır. Eğitim, yeni bir toplum yaratmak için hayati öneme sahiptir ve öğretmenler bu yeni toplumu yaratacak elamanlardır. Mili devletin kurulmasında en önemli araçlardan olan eğitimin, devlet eliyle yapılması yaklaşımı derhal benimsenmiş ve bunun ustaları olacak öğretmenler yüksek bir sosyal konuma taşınmıştır (Türk, 2002; 32).

Cumhuriyet ideolojisinin felsefi dokusunda yer alan çağdaş uygarlık kavramının içeriğinde 18.Y.Y. aydınlanma felsefesinin çizgisi yatar. Bu çizgide akli ve bilimi tek yol gösterici kabul eden, tek dünya görüşü ulusal ve bireysel özgürlük düşüncesi, tebaa ve reaya yerine cumhuriyet yurttaşları yetiştirme amacı, halk egemenliği kavramı, dini değerleri dışlayan laik düşünce vardır (Topses ve diğerleri, 1999:10).

Arap harflerinin yerine Latin alfabesinin benimsenmesi bu oluşumun yanında yer alan başka bir düzenlemedir. Ancak bu değişiklikler, feodal özellikler içeren toplumsal altyapı ile giderek önemli ölçüde çelişmiş, halk katmanlarına inmeyen “tepeden inme” üst yapısal yenilikler olarak algılanmıştır (Topses ve diğerleri, 1999: 15).

Yeni devletin öncelikleri cumhuriyet düşüncesini ve laiklik düşüncesini yetiştirmek, böylece dini “meşruyet kaynağı” olmaktan çıkarmak onun yerine “bilimcilik, pozivitizm, ilerleme, evrimcilik, akılcılık” gibi değerleri toplumda yaygınlaştırmak olmuştur.

Devletin eğitim için kaynak ayırması ve eğitimi büyük ölçüde devlet eliyle gerçekleştirmesinin gerekçesi olarak, eğitim toplumsal ve ekonomik işlevi gösterilir. Devletin, üretimde gereksinme duyulan nicelikte ve nitelikte yetiştirmek için ve bireyleri toplumsallaştırarak iyi yurttaşlar yetiştirmek üzere eğitime kaynak ayırması gerektiği ifade edilir (Ünal ve diğerleri, 1999: 50).

Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren ülkemizde eğitim, devleti ve rejimi güçlendirme gibi siyasi amaçlara ve kapitalist toplumu oluşturmaya yönlendirilerek; eğitimde eşitlik “toplum mühendisliği” projesinin bir parçası olarak ele alınmıştır (Ünal ve diğerleri, 1999: 71).

Atatürk’ün getirdiği modelin dayandığı iki temel husus vardır. Birincisi millileşme, ikincisi modernleşmedir. Başka bir deyişle milliyetçilik, Batıcılık modelin fikri temelini belirleyen ve hedeflerini tayin eden unsurlar olmaktadır. Çağımızın bilgi ve teknolojik birikiminin en son batıda vücut bulması, Batılılaşmanın en önemli sebebi olmuştur. Milliyetçilik ise her şeyden evvel yeni Türk devletini kuran Kuvay-i Milliye ruhunun bir ifadesidir. Böylece Osmanlı Devleti’nin gerilemesiyle başlayan süreç, birbirine zıt görünen ancak, paralel tarzda gelişen milliyetçilik ve Batıcılık fikriyatını Türkiye’de birleştirdi (Yiğit, 1992: 25).

Atatürk; tüm yaşamı boyunca eğitime ve eğitimcilere önem vermiş, yeni Türkiye’nin kurulmasında kendisine en yakın, en güvenilir kişiler olarak öğretmenleri görmüş, her fırsatta öğretmenleri ve öğretmenlik mesleğini yüceltmıştır.

Öğretmenlere çeşitli zaman ve zeminlerdeki söylevlerinde: “Öğretmenler; Yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle mütenasip bulunacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenlen kuvvetli ve yüksek seviyeli muhafızlar ister. Yeni nesli bu evsaf ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir. Ordularımızın kazandığı zafer, sizin ve sizin ordularınızın zaferi için yalnız zemin hazırladı. Hakiki zaferi siz kazanacak ve sürdüreceksiniz ve kesinlikle başarılı olacaksınız” diyerek, öğretmenlere olan güvenini ve çağdaş Türkiye’nin biçimlenmesinde öğretmenlerin rol ve etkinliğini belirtmiştir.

Kurtuluş Savaşı'nın sona erdiği günlerde bir gazetecinin sorduğu; “İşte memleketi kurtardınız, şimdi ne yapmak istersiniz?” sorusuna: “**Maarif vekili olarak millî irfanı yükseltmeğe çalışmak en büyük emelimdir**” şeklinde cevaplandırmıştır.

Atatürk'e göre, bir ülkenin geleceğini iki ordu belirliyordu. Bunlardan biri “asker ordusu”, diğeri ise “irfan ordusu” idi (Öztürk ve diğeri, 1999: 284).

1923-1924 öğretim yılında, Türkiye'de toplam 20 Dar-ül Muallimin ve Dar-ül Muallimat yani ilköğretmen okulu bulunuyordu. 1924-1925'de sayısı 24'e çıkan bu okullar aynı yıl; “Erkek ve Kız Muallim Mektepleri” adını almışlardı. 1929-1931 Dünya Ekonomik Krizinden sonra bu sayı azalarak 1929-1938 yılları arasında, şehir ve kasaba ilkokullarına öğretmen yetiştiren kurumların sayısı 11'e inmişti.

Köy Enstitüleri ile sürdürülen öğretmen yetiştirme politikası, köylünün kalkındırılma projesine uygun olarak geliştirilmiştir. Burada yetişen öğretmenlerin köylü ile özdeşleşen daha otantik bir işleve ve kimliğe sahiptir. Köy enstitülerinden öğretmen yetiştirmenin yaparak yaşayarak öğrenmeye yönelik olumlu bir atılım olduğu, ülkenin kalkınmasında bu okullarda yetişen öğretmenlerin önemli katkılarının olduğu görülmüştür. Köy enstitülerinin anlayış ve uygulaması eğitim ve öğretimde kalite ve niteliği, iş prensibi içerisinde gerçekleştirmeyi amaçlayan bir iş okulu hareketidir. Bu eğitim ve öğretim anlayışına göre iş, bir amaç değil, araç olmak durumundadır. Fakat Köy Enstitülerinde 1943 yılından sonra bu temel eğitim prensibinden sapılmış politik dünya görüşlerini yapılaştırmaya özendiren bir anlayış, özellikle “kollektif üretici iş anlayışı” ve öğretimde niceliği öngörülen bir uygulama egemen olmaya başlamıştır. Neticede 1947'de bu kurumun öğretim programları değiştirilmiş ve daha sonra da öğretmen okulları İlk Öğretmen okulu adı altında birleştirilmiştir (Akyüz 1998: 35).

1936'da eğitim kurslarının açılmasıyla başlayıp, 1954 yılında Köy Enstitülerinin tamamıyla kapatılmasına kadar devam eden köy öğretmeni yetiştirme sürecinde, genel olarak şehirlerle kasabalara ve az da olsa büyük şehirlere öğretmen yetiştiren ilköğretmen okulları, bir ölçüde geri plana düşmüştü. Bununla beraber bir takım önemli gelişmeler meydana geldi. Nitekim 1940-1941 öğretim yılında ilköğretmen okullarının sayısı 27'ye, 1950-1951'e gelindiğinde ise 31'e çıkmıştı. 1955-1956 öğretim yılında 40 olan İlköğretmen Okulu sayısı 1972-1973 öğretim yılına gelindiğinde 89'a öğrenci miktarı 15.235'ten 58.857'ye, öğretmen adedi ise 749'dan 2.758'e yükselmiştir. Bu okullar 1960'ların ortalarında yılda 4.000 civarında öğretmen yetiştirirken, bu sayı 1970'lerin başlarında daha da artmıştı.

1954-1974 yılları arası dönemde de ilköğretmen okullarının öğretim süresi altı yıldır. Milli Eğitim Bakanlığı 1970-1971 öğretim yılından itibaren, ilköğretmen okullarının öğretim süresinin kademeli olarak, ilkokul üzerine yedi yıla, ortaokul üzerine ise dört yıla çıkarılmasını kararlaştırdı. 1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu, yine niteliği artırmak düşüncesiyle tüm öğretmenlerin yüksek öğrenim görmesine karar verdi. Bunun üzerine, 1974-1975 öğretim yılında ilköğretmen okulları kapatıldı ve onların yerine iki yıllık Eğitim Enstitüleri kuruldu. İlköğretmen okulları, Öğretmen Lisesi haline getirildi. Eğitim Enstitüleri, resmi belgelerde Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği bölümü olarak adlandırılmışlardı. Bu enstitülere 1975 yılından itibaren Üniversitelerarası Seçme Sınavı (ÖSS) sonuçlarına göre ön kayıtlı öğrenci alınmaya başlanmıştı. Eğitim Yüksek Okullarına dönüştürüldükleri 1982 yılında, bu kurumlarda toplam 10.875 öğrenci öğrenim görüyordu.

Eğitim Enstitüleri, Eğitim Yüksekokullarına dönüştürülürken, hiçbir araştırma, planlama, ön çalışma yapılmamıştı. Bu düzenleme ile Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmen yetiştirme işlevini tümüyle Milli Eğitime devretmişti. Fakat bu alanda yeterli deneyimi ve hazırlığı olmayan üniversiteler güç durumda kalmıştı. Dersler genellikle düz anlatım, öğrenciye not tutturma ve soru-cevap etkinlikleri ile sürdürülüyordu. YÖK 1989-1990 öğretim yılında Eğitim Yüksekokullarının öğretim süresini dört yıla çıkardı. 1992 yılında Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Bölümüne dönüştürüldü.

1992'de Eğitim Fakülteleri bünyesinde faaliyet göstermeye başlayan Sınıf Öğretmenliği bölümleri, 1998'de bu fakültelerde gerçekleştirilen yeniden yapılanma projesi kapsamında, yeni kurulan ilköğretim bölümlerine bağlı, sınıf öğretmenliği ana bilim dallarına dönüştürülmüştür. YÖK, YÖK/Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi çerçevesinde bu bölümlerin özel öğretim alanlarında yetişmiş öğretim elamanı ihtiyacını karşılamak için, 173 araştırma görevlisini yüksek lisans ve doktora, 18 öğretim elamanını doktora sonrası çalışmalar ve 51 öğretim elamanını da kısa süreli araştırma yapmak üzere yurtdışına göndermiştir. Öte yandan Eğitim Bilimleri Enstitülerinde, sınıf öğretmenliği bilim dalında yüksek lisans ve doktora eğitim programlarının açılmasına imkan tanınması da bu alandaki öğretim elamanı ihtiyacının karşılanmasına önemli bir katkı sağlayacaktır.

1996 Yılında Milli Eğitim Bakanlığı 22.075 Sınıf Öğretmenine ihtiyaç duyarken, bu tarihteki sınıf öğretmenliği bölümlerin ancak 3.910 öğretmen adayı mezun edebilmiştir. 1996 yılında alan dışından on binlerce üniversite mezunu, öğretmen olarak istihdam edilmiştir.

Cumhuriyetin kuruluşundan 1982 yılına kadar, ülkemizde öğretmen yetiştirme, Bakanlığa bağlı bulunan **öğretmen okulları, köy enstitüleri, eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulları** gibi kurumlar ile üniversitelerin ilgili bölümlerinden sağlanmıştır.

1982' de yürürlüğe giren 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası, öğretmen yetiştiren kurumlar için yepyeni bir dönemin başlangıcı olmuş, öğretmen yetiştirme sistemi yeni bir yapı, statü ve işleyişe kavuşmuştur. Bu Yasa ile öğretmen yetiştiren kurumlar, **eğitim fakültesi** ve **eğitim yüksek okulu** adı altında üniversite bünyesinde yer almıştır (Milli Eğitim Dergisi, Kasım 2001).

MEB'in; öğretmen yetiştirme işinin YÖK'e devredildiği 1982 yılından 1989 yılına kadar geçen süre içinde, öğretmen yetiştirme politikalarından uzak kalmanın sisteme zarar verdiğini, aradığı nitelik ve nicelikte öğretmen yetiştirilemediğini, bazı alanlarda öğretmen açığının had safhaya ulaştığını gözlemlenmiştir.

Öğretmen yetiştirmede yeterli performansa ulaşamamasının, bir başka ifade ile gerekli görülen nitelik ve nicelikte öğretmen yetiştirilememesinin nedenleri incelendiğinde; en önemli etkenlerin başında;

1. Öğretmen yetiştirme konusunda, üniversitelerin yeterince hazır olamaması, gerek alt yapı ve gerekse öğretim elemanı bakımından bir hayli noksanlıklarının bulunması,
2. Bakanlık ile üniversiteler arasında yeterli diyalog ve iş birliğinin kurulamaması, örneğin; ihtiyaç duyulan alanlar için çok az öğrenci alınırken bazı alanlara ihtiyaçtan fazla öğrenci alınması, bunun sonucu olarak; arz-talep dengesinin bozulması,
3. Yanlış personel politikalarının bir sonucu olarak; eğitim fakültelerinin bazı alanlarında "Bilim ve temel araştırma yapma" gerekçesi altında, öğretmen yetiştirme işinin ikinci plâna itilmesi, başka ifade ile fizik öğretmeni, kimya öğretmeni yetiştirileceği yerde, fizikçi ya da kimyacı yetiştirilmesi,
4. Sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesi ile artan öğretmen ihtiyacı,
5. Sınıf öğretmeni yetiştiren programların iki yıldan dört yıla çıkarılması, bu okulların iki yıl mezun vermemesi,
6. Ve en önemlisi; öğretmenlik mesleği için şart olan ve biri olmazsa olmaz olan; 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Yasasında ifadesini bulan; **Genel Kültür, Özel Alan Bilgisi**

ve Pedagojik Formasyon gibi üç temel unsurdan; birinin veya ikisinin zaman içinde ihmal edilmesi hususların olduğu görülmüştür (Milli Eğitim Dergisi Kasım 2001, s 43).

Yukarıda sıralanan bu noksanlıkları gidermek için Bakanlık; YÖK ve öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları temsilcilerinin katılımı ile bir dizi sempozyum, panel, toplantı ve konferanslar düzenlemiş, alınan kararların hayata geçirilmesine çalışılmıştır.

YÖK temsilcileri, üniversitelerin eğitim fakülteleri, fen-edebiyat fakülteleri ve eğitim sistemine katkı sağlayan bilim adamlarının katılımlarıyla gerçekleştirilen organizasyonlardan çıkan sonuç; 15 yılda üniversiteler sisteme dayalı öğretmen yetiştirme politikalarının sorgulanması ve eğitim sisteminin ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden revize edilmesi hususu olmuştur.

Bu bağlamda; 4306 sayılı Yasayla uygulamaya giren sekiz yıllık zorunlu ilköğretimin getirdiği öğretmen ihtiyacı da göz önünde bulundurularak, ilk ve orta öğretim kurumlarında kısa ve uzun vadede ihtiyaç duyulan öğretmenlerin yetiştirilmesi için Bakanlık ve YÖK iş birliğinde öğretmen yetiştirme programları yeniden düzenlenmiştir.

1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan yeni sistemle getirilen yenilikler;

Okul öncesi ve ilköğretim öğretmenlerinin lisans düzeyinde,

1. Orta öğretim öğretmenlerinin ise;
2. Yabancı Dil, Müzik, Resim, Beden Eğitimi, Özel Eğitim, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretmenlerinin lisans düzeyinde,
3. Fen, Matematik ve Sosyal Alanlar öğretmenlerinin ise **Tezsiz Yüksek Lisans** (3,5+1,5=5 yıl) ve (4+1,5=5,5 yıl) seçeneği ile yetiştirilmesidir.
4. Bir diğer önemli değişiklik ise, pedagojik formasyon programlarında yapılan düzenlemelerdir.

Önceki sistemde; 18-21 kredi/saat olarak yer alan formasyon dersleri 36-39 kredi/saate çıkarılmış, bu kapsamda; öğretmenlik uygulamaları, özel öğretim yöntemleri, iletişim ve sınıf yönetimi gibi konulara da ağırlık verilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine gereği gibi hazırlanması (2 yarıyıl gözlem, 1 yarı yıl öğretmenlik uygulaması.),

Uygulamaya katılan kurum ve kişilerin görev yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi, uygulamada birlik ve beraberliğin sağlanması, amacıyla **Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi** hazırlanmış, Temmuz 1998 tarihinde Bakanlık ve YÖK Başkanlığı arasında imzalanan protokol ile yürürlüğe girmiştir.

Eğitim fakültelerindeki yeni düzenlemeye paralel olarak Bakanlık-YÖK iş birliğinde öğretmen ihtiyacı dikkate alınarak, branş fazlası öğretmenleri ihtiyaç duyulan alanlara yönlendirmek amacıyla **öğretmenlik sertifika programlarının** açılması sağlanmıştır.

Ancak; Bakanlık ve YÖK iş birliğinde yapılan değerlendirme sonucunda; eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği programından mezun olan öğretmen adaylarının ihtiyacı karşılayacak düzeyde olduğu anlaşıldığından; 2001-2002 öğretim yılı başından itibaren **İngilizce öğretmenliği dışındaki tüm sertifika programlarının** açılmasına son verilmiştir.

Bu bakımdan, öğretmen yetiştirme sistemi içinde; zeki ve yetenekli öğrencileri, daha orta öğretim düzeyinde sistem bütünlüğünde öğretmenlik mesleğine yönlendirmek amacıyla **Anadolu öğretmen liseleri** açılmıştır.

Bakanlık, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim programlarını ilk beş tercihinde kazanan öğrencilere, ayrılan kontenjan oranında burs verilmektedir. Bu uygulamalar sonucu; Eğitim öğretim alanındaki başarısını yurt genelinde kanıtlayan ve mükemmeli yakalama yolunda önemli mesafe alan Anadolu öğretmen liselerine öğrenci akışında artış gözlenmektedir.

Son yıllarda nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda Bakanlık ve YÖK iş birliğinde reform niteliğinde bir dizi çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Bunlar arasında; Millî Eğitim Akademisi, Akreditasyon, Öğretmen Yetiştirme Türk Millî Komitesi, Öğretmen Yeterliliklerinin Tespiti, Okul Öncesi ve İngilizce Öğretmeni Yetiştirme Projeleri çalışmalar sayılabilir.

Millî Eğitim Akademisi :

Millî Eğitim Temel Yasasında yer alan Türk Millî Eğitiminin amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda; Bakanlığın ihtiyaç duyduğu eğitim-öğretim, yönetim, teftiş ve çeşitli uzmanlık alanlarına Bakanlık personeli arasından eleman yetiştirmek, kariyerlerini geliştirmek ve yükseltmek amacıyla **Millî Eğitim Akademisi Yasa Taslağı** hazırlanmıştır.

Akreditasyon Çalışmaları :

Her öğrencinin nitelikli bir öğretmen tarafından yetiştirilmesi için gerekli olan kalite güvence sistemi anlamına gelen akreditasyon ile ilgili Bakanlık ve öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumu temsilcilerinden oluşturulan bir çalışma grubu kurulmuştur. Bu grup seçilen altı eğitim fakültesinde pilot çalışmalarını yapmışlardır.

Öğretmen Yetiştirme Türk Millî Komitesi:

Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında uygulanan programları denetlemek, değerlendirmek, geliştirmek ve YÖK'ün öğretmen yetiştirmeye yönelik alacağı kararları oluşturmada danışma organı olarak faaliyet göstermek amacıyla YÖK bünyesinde, "**Öğretmen Yetiştirme Türk Millî Komitesi**" kurulmuştur.

Bu Komitede MEB'i temsilen Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürü, Yüksek Öğretim Genel Müdürü, Personel Genel Müdürü, Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkan Yardımcısı yer almaktadır.

Öğretmen Yeterliliklerinin Tespiti

Öğretmen, öğrenme ve öğretme süreçlerinin temel öğelerinden biridir. Öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğrencinin hem de öğretimin değerlendirmesini yapan kişidir. Öğretmenin nitelikleri bu süreçlerin niteliğini de büyük ölçüde etkilemektedir.

Millî Eğitim Yasası'nın öğretmenlerin nitelikleri ve seçimine ilişkin 45. maddesinde; "**Öğretmen Adaylarında Genel Kültür, Özel Alan Eğitimi ve Pedagojik Formasyon bakımından aranacak nitelikler Millî Eğitim Bakanlığınca tespit olunur**" hükmü yer almaktadır.

Bunun önem ve sorumlğunun bilincinde olan Bakanlığımız üniversitelerle iş birliği yaparak "**Öğretmen Yeterlilikleri**"ni saptamıştır.

Bu uygulamalar sonucu; öğretmenlik mesleğinin her geçen gün cazibesinin arttığı, yüksek öğretime girişte öğrencilerin çoğu tarafından ilk sıralarda tercih edilen meslekler arasında yer aldığı, yetenekli ve nitelikli öğrenciler tarafından seçildiği, ÖSS taban puanlarında da artış olduğu görülmektedir. Öğretmenlik programlarına aşırı bir talebin olması, bu programların giriş puanlarını da bir hayli yükseltmiştir.

Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları, 1982 yılında üniversitelere devredildikten sonra; uzun bir süre öğretmenlik programları üniversiteye başvuran öğrenciler tarafından ya tercih edilmemekte veya en son sıralarda tercih edilerek çok düşük puanlarla girilen programlar haline gelmiş iken yukarıda verilen örneklerde de görüldüğü üzere son yıllarda öğrencilerin en çok tercih ettiği ve ilk sıralarda yazdıkları programlar arasında yer almıştır. Bir başka deyişle öğretmenlik, artık herkesin yapabileceği bir meslek olmaktan çıkmış, ancak zeki, çalışkan ve yetenekli öğrencilerin çok yüksek puanlarla girebildiği bir meslek haline gelmiştir (Terzi, 2001: 45).

1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan yeni düzenlemenin ilköğretime getirdiği yenilikler şöyle sıralanabilir:

1. Yeni yapılanma ile kurulan ilköğretim bölümünde uygulanacak programlar yoluyla, sekiz yıllık kesintisiz temel eğitimde görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesi mümkün olacaktır.
2. Fakülteler ülkenin kısa ve uzun dönemli öğretmen ihtiyacını karşılayacak şekilde yapılandırılmıştır.
3. İlköğretimde görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesinde “yan alan uygulaması” ile değişik alanlarda ortaya çıkabilecek öğretmen ihtiyacını giderecek tedbirler alınmıştır. Bu kapsamda; İlköğretimin bütünlüğü çerçevesinde öğretmen yetiştiren programlar bir bölüm çatısı altında toplanmıştır.

Türkçe Öğretmenliği programı (6-8), Türkçe öğretmenlerini yetiştirmekle birlikte diğer programlarda “ortak yan alan” derslerini vermek üzere ayrı bir bölüm olarak yapılandırılmıştır. Türkçe diğer tüm programlarda yan alan olarak yer almıştır.

İlköğretim branş öğretmenliği (6-8) programlarında öğrencilere en az bir yan alan seçme imkânı verilmiştir. Buna göre Türkçe öğretmenliği programındaki öğrenciler sosyal bilgileri, sosyal bilgiler programındaki öğrenciler, Türkçe’yi, fen bilgisi öğretmenliği programındakiler matematiği, matematik programındaki öğrenciler ise fen bilgisini yan alan olarak seçeceklerdir.

4. Nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda Milli Eğitim Bakanlığı ile YÖK işbirliğini verimli ve etkili bir şekilde sürdürülmesi amacıyla “Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi” kurulmuştur.
5. Eğitim fakültelerinin mevcut programları içinde bulunan ancak yeterli olmadığı gözlenen “Öğretmenlik Formasyonu Programı” yeniden düzenlenmiştir.
6. “Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi” hazırlanarak uygulanmaya konulmuştur (a.Tutkun, 2003: 59).

Tanzimat'tan beri eğitimimize egemen olan düşünce, az zamanda, az masrafla çok sayıda eleman yetiştirmektir. Eğitim kursları, Köy Enstitülerinin 1943-1947 dönemi, 1948'deki Eğitim Enstitüsü hareketi, 1970'li yıllarda gördüğümüz “mektupla” ve “hızlandırılmış” eğitimle öğretmen yetiştirmek ve son olarak da her kaynaktan fakülte mezununun sınıf öğretmeni yapılması, bu anlayışın değişik isim ve şekiller içerisinde yansıması olarak değerlendirilebilir(Akyüz, 1998: 35).

ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmenliğin bir "ihtisas mesleği" olduğu, öğretmen adaylarında aranacak niteliklerin genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyondan oluştuğu, bu alanlara ait niteliklerin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından saptanacağı hükümlerine yer verilmektedir. Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan pedagojik formasyon kavramı, yeterlilik ifade etmediğinden, bunun yerine, çalışmada eğitme-öğretme yeterlilikleri kavramı kullanılmıştır. Eğitme-öğretme yeterlilikleri, "eğitim sürecinde öğretmenin, belli bir özel alana ilişkin bilgi, beceri ve tutumları başkalarına öğretme veya onların öğrenilmesi için uygun fırsat ve olanakları yaratma durumu" olarak tanımlanmıştır.

Ancak, öğretmen yetiştirme ve istihdamına yön verebilecek özellikte; taraflarca üzerinde uzlaşmış, kapsamlı, tutarlı ve güvenilir ortak bir yeterlilikler listesi ortaya konamamıştır.

Öğretmen yetiştirmede, en az 21 kredilik öğretmenlik formasyon dersleri koşulu, günümüzde artık bu alandaki gereksinimi karşılayamamaktadır. Nitekim, Yükseköğretim

Kurulunun eğitim fakülteleri programlarında 1998 yılı içinde yaptığı son düzenleme ile öğretmenlik formasyonu dersleri ve bu derslerin süreleri artırılmıştır. Ancak, üzerinde uzlaşmış ve belgelenmiş öğretmen yeterlilikleri belirlenememiştir.

Öğretmenleri ağırlıklı olarak istihdam eden Millî Eğitim Bakanlığınca, her öğretmenin sahip olması gereken yeterlilik standartlarında, öğretmenin yapacağı görevlerin ayrıntılı bir üstesinin bulunması önem taşımaktadır. Öğretmenlerin görev tanımlarının olması, yönetim ve denetim süreçlerini de kolaylaştıracaktır.

Dünyada uluslar arası barışın sağlanması, bütün insanlık adına eğitimin, bilimin ve kültürün korunması ve genişlemesini hedeflemek amacıyla, UNESCO 26. Konferansı'nda Jaques DELORS başkanlığında kurulan 21. yüzyıl Eğitim Komisyonu, eğitimcilere, politikacılara ve ilgili kişi ve kuruluşlara yansıtılmak üzere yayımladığı raporun sonuç bölümünde önemli tespitlere yer vermektedir.

"Eğitimin bireysel ve toplumsal gelişmede tayin edici bir rolü vardır. Bütün ideallerin gerçekleştirildiği bir dünyaya kapı açan sihirli bir formül veya mucizevi bir tedavi değildir. Eğitim, insanoğlunun daha iyi ve uyumlu gelişmesine yardım edebilecek, bu özelliği ile de yoksulluğu, cehaleti, ayrımcılığı, baskı ve savaşı yenebilecek, geçerli araçlardan bir tanesidir. Küreselleşmenin egemen olacağı 21. yüzyıl; küreselle yerel, evrenselle bireysel, gelenekselle modern, uzun dönemli düşüncelerle kısa dönemli düşünceler, rekabetle fırsat eşitliği, bilginin sınırsız genişliği ile insanın onu özümseme kapasitesinin sınırlı oluşu, maddiyat ile maneviyat arasında üstesinden gelinmesi gereken eğilimleri de beraberinde getirecektir. Kültürel ve sosyal örgütlenme sistemleri ne kadar çeşitli olurlarsa olsunlar demokratik idealler yaratmak, toplumsal yakınlaşmayı sürdürmek için yeniden keşfedilen evrensel karşı çıkışlar vardır. Bu bakımdan ömür boyu öğrenme, 21. yüzyılda karşılanması gereken taleplerin anahtarlarından biri olacaktır."(Terzi 2002: 38).

Bu tespitler gösteriyor ki; 21. yüzyılın başat önem taşıyan mesleklerinden biri yine öğretmenlik olacaktır. 21. Yüzyılın öğretmenlerinde dünyayı daha iyi tanıma ve kavrama, alanında en ileriye yakalama azmi ve bilinci, bilgi ve teknolojik alandaki gelişmeleri yakından izleme, kendini sürekli geliştirmek gibi özellikler büyük önem taşımaktadır. Yüzyılımızın en

önemli olgusunun bilgi olmasından dolayı, yüzyıla damgasını vuracak en önemli faktörler de eğitim ve öğretmenler olacaktır.

Tüm gelişmiş ülkeler; nitelikli insan ve eğitilmiş beyin gücünün yetiştirilmesindeki önemi sebebiyle, eğitim sistemlerini ve öğretmen yetiştirme politikalarını sorgulayarak, öğretmenlik mesleğinin sorunlarını tartışmaya açmaktadır.

Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleğinin sorunları ile ilgili literatür tarandığında; gerek üniversitelerin, gerek öğretmen sendikalarının, gerekse Bakanlığın konuya dair çeşitli inceleme, araştırma ve raporlarına rastlanmaktadır. Bunlar içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin öğretmen sorunları ile ilgili Meclis Araştırması Raporu(1993) dikkate değerdir. Çünkü bu raporun hazırlanmasında, sorun taşıyıcısı hedef kitlenin katılımı çok önemli bir etkidir.

Söz konusu araştırmaya göre öğretmenlik mesleğinin sorunları;

1. Öğretmen yetiştirme sistemindeki sorunlar,
2. Öğretmenlerin istihdamındaki sorunlar,
3. Öğretmenlerin hizmet içi ve iş başında yetiştirilmesiyle ilgili sorunlar,
4. Öğretmenlerin görev yaptıkları eğitim ortamları ile ilgili sorunlar,
5. Öğretmenlerin özlük hakları ile ilgili sorunlar,
6. Öğretmenlerin sosyal statüsü ile ilgili sorunlar.

olmak üzere altı grupta toplanmıştır. (Özsoy 1994).

PROBLEM CÜMLESİ

Türkiye'deki öğretmen temsilcisi sendikaların eğitim anlayışları ve amaçladıkları insan modeli nedir?

ALT PROBLEMLER

1. Eğitim-Senin eğitim anlayışı nedir?
2. Türk-Eğitim-Senin eğitim anlayışı nedir?
3. Eğitim-Bir-Senin eğitim anlayışı nedir?
4. Öğretmen temsilcisi sendikaların eğitim anlayışları arasındaki farklar nelerdir?
5. Eğitim-Senin amaçladığı insan modeli nedir?
6. Türk-Eğitim-Senin amaçladığı insan modeli nedir?
7. Eğitim-Bir-Senin amaçladığı insan modeli nedir?
8. Öğretmen temsilcisi sendikaların amaçladıkları insan modelleri arasındaki farklılıklar nelerdir?

SINIRLILIKLAR

Araştırma;

1. Sendikalı Öğretmenlerle
2. Niğde İlinde görevli sendikalı öğretmenlerle sınırlı tutulmuştur.
3. Öğretmenler Niğde İlinde sadece Eğitim-Sen, Türk-Eğitim-Sen ve Eğitim-Bir-Sen sendikalarına üyedirler. Diğer eğitim sendikalarının Niğde Temsilciliği bulunmamaktadır.

TANIMLAR

Sendika: Sendika, işçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlara denir. Sendikaları, işkolu esasına göre bir işkolunda ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak amacı ile bu işkolundaki işyerlerinde çalışan işçiler tarafından kurulur(Sendikalar Kanunu).

Grev: Grev, iş gücünün sahibi olan çalışanın sermayeyi elinde bulunduran işvereni, yaşanabilir bir ücreti elde etmek amacıyla kendi koşullarını kabul ettirmek ve uzlaşmaya zorlamak için başvurduğu bir yöntemdir. Siyasi iktidara karşı topyekün bir direniş anlamına gelebilecek siyasi grev, genel grev gibi, bazı özel durumlar dışında grev, genellikle ekonomik amaçlı gerçekleştirilir. Bu haliyle çalışanların, sermayenin sınırsız gücüne üretimden gelen gücüyle karşılık vermesini ve sermayeyi bir uzlaşma zeminine çekmesini hedefleyen caydırıcı etkileri olan bir araçtır (Işık; 1996, 147).

Memurlar: Kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli işlere devamlı görev yapmak üzere atanan, genel ve katma bütçelerden veya buna benzer döner sermayeli kuruluşlardan yada kefalet sandığından aylık alan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak çalışan kişilerdir.

Eğitim: Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış geliştirme sürecidir(Ertürk; 1998).

Okul: Devletin gözetim ve denetimi altında birey ve eğitim için ön görülen program etkinliklerinin yer aldığı, Türk ulusunun yüceltilmesinde kaynaklık eden ekonomi, sanat, edebiyat gibi alanların geliştirildiği, bilimsel ve teknik temele dayanan bir eğitim öğretim kurumudur(Alkan, 1998: s.57).

Öğrenci: Eğitim ihtiyacı olan ve bu ihtiyacını karşılamak için örgün ve yaygın eğitim kurumlarına devam eden kişidir(Kıncal, 1996).

Konfederasyon : Değişik hizmet kollarında bu Kanuna tabi olarak kurulmuş en az beş sendikanın bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliği olan üst kuruluşlardır.

Uzlaştırma Kurulu : Toplu görüşmeler sırasında çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü için oluşturulan kuruldur.

Mutabakat Metni : Toplu görüşme sonucunda varılan anlaşmayı gösteren belgedir.

Yüksek Hakem Kurulu Başkanı: 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 53 üncü maddesine göre teşekkül etmiş bulunan Kurulun Başkanıdır. Madde 3

Konfederasyon : Değişik hizmet kollarında bu Kanuna tabi olarak kurulmuş en az beş sendikanın bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliği olan üst kuruluşları,

Toplu Görüşme : Kamu görevlileri için uygulanacak katsayı ve göstergeler, aylık ve ücretler, her türlü zam ve tazminatlar, fazla çalışma ücretleri, harcırah, ikramiye, lojman tazminatı, doğum, ölüm ve aile yardımı ödenekleri, tedavi yardımı ve cenaze giderleri, yiyecek ve giyecek yardımları ile bu mahiyette etkinlik artırıcı diğer yardımlara ilişkin olarak yetkili kamu görevlileri sendikaları ve üst kuruluşları ile Kamu İşveren Kurulu arasında yapılan görüşmeyi, ifade eder (KÇSY. Madde, 3).

Lokavt: Bir veya birden fazla işverenin, bir uyuşmazlık nedeniyle işçilere iş vermeme ve ücret ödememe suretiyle baskı yapmak, için işyerini kapatması ve işçileri topluca ve geçici işten uzaklaştırması demektir. Türk hukukunda lokavta anayasa düzeyinde yer verilmiştir. Grev ve lokavtı paralellik ve eşitlik içinde düzenlemiştir.

Sarı Sendikacılık: İşçilerin hak ve çıkarlarını sermayeyle uzlaşarak işverene “satma” üzerine kurulu, işveren güdümlü sendikacılık anlayışıdır.

Anarkosendikalizm: Sendikal örgütlenmeyi ve sendikal hareketi, hem işçi sınıfını toplumsal devrim için örgütlenmeye yönelik bir araç (siyasi parti işlevi yükleyerek), hem de yeni toplumun çevresinde yapılabileceği bir platform olarak gören sendikacılık anlayışıdır.

Marksistler gibi anarko-sendikalistler de, kapitalizme karşı mücadelede sınıf mücadelesi verilmesini savunurlar. Ancak, Marksistlerden farklı olarak bunu siyasi partiler aracılığı ile değil, sendikaların öncülüğünde, işçi sınıfının doğrudan eylemiyle, genel grevler aracılığıyla yapmayı amaçlarlar.

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde konu ile ilgili literatürde ulaşılan çalışmalar verilmiştir.

Hoşgörü, çoğulculuk, birey değeri, yurttaş kimliği, sivil toplumun ölçütleri olarak gündeme gelmiştir.

Sivil çağdaş demokrasilerde devletin üzerinden attığı sosyal yardım işlevlerini sivil topluma, daha somut olarak sivil toplum kuruluşlarına yüklemek gibi bir eğilim vardır.

Batı'da "Sivil Toplum Kuruluşları Siyaseti", 1968 sonrasındaki yeni toplumsal hareketler deneyimi ve yeni sol geleneği içinde, modernleşmenin yarattığı karmaşık sorunlar yumağı karşısında hantallaşan ve yabancılaşma üreten temsili/parlamenter demokrasinin ve ulus devletin tıkanması karşısında ilerici bir çözüm olanağı olarak da düşünülebilmektedir" (Bora, 2002: 337).

Sivil toplum, şu nedenlerle giderek etkinlik alanını genişletmiştir (Güneş, 2003: 125)

- Birey ve birey özgürlüğüne dayanan bugünün toplumlarında dayanışmanın ortadan kalkması
- Temsili demokrasinin bugünkü toplu koşullarına giderek uymaması
- Partilerin belli toplumsal sınıfların temsilcileri olmaktan çıkmaları ve sağ ile sol arasındaki çizginin giderek belirsizleşmesi
- Devletin ideolojik ve ekonomik alanlarda küçülmesi, hizmet alanlarında ise daha etkin olması konusundaki beklentiler.

Genel tanımıyla sivil toplum kuruluşu, gönüllü ve kâr amacı taşımayan özerk kuruluşlardır. Amaçları hiçbir zaman siyasal iktidarı ele geçirmek değildir. Fakat onları etkilerler, ilgili kararlara katılırlar.

1995 Kopenhag Sosyal Gelişme Konferansının eylem planlarında “Halkın Sesi” olarak tanımlanan sivil toplum kuruluşlarının yenilikçi, esnek ve sorun çözücü potansiyellerine dikkat çekilmiştir (Bora, 2002: 339)

Sivil toplum kuruluşlarını bir modernizm aracı olarak nitelendiren söylemin, politikayı etkisizleşmiş, tıkanmış, zımnen çağ dışı sayarak itibarsızlaştıran bir yanı vardır. Her ne kadar abartılı bir görüş olsa da, sivil toplum kuruluşlarına önem verilmesini sağlamış bir görüştür.

Sivil toplum kuruluşları, Türk toplumunun modernleşme sürecindeki açığı kapatmasını sağlayacak, hızlı modernleşmeyi gerçekleştirecek, yahut modernleşme (Çağdaş uygarlık) potansiyelini açığa çıkartacak bir imkan olarak görülmüştür (Bora, 2002: 346).

Hacıoğlu ve Alkan'a göre meslek, toplumsal yaşamın gerektirdiği iş bölümü sonucu ortaya çıkan, bireylerin iş ve yetenekleri ile toplumsal etkinliklere katılma gereksinimi ve toplumun bireyden, toplumsal ve ekonomik yaşamda sorumluluk alması istemi sonucu gelişen yaşamsal bir etkinliktir (Erden, 1998: 25). Toplumsal yaşamda ilk önceleri babadan oğula aktarılan ve yaşamsal bir etkinlik olan meslek, çağdaş yaşamda bireyin yeteneklerine, gizil güçlerine, isteklerine ve olanaklarına göre eğitim sürecinde yönlendirilerek öğrenilen ve yerine getirilen bir etkinliktir.

Toplumsal yaşamda ve özellikle üretim-tüketim temeline dayalı olarak sürdürülmekte olan ekonomik etkinliklerde mal ya da hizmetlerin sunumunda, meslek sahibi insanların etkinlikleri belirleyici olmaktadır. İnsanların öteden beri yapmakta oldukları ve iş olarak adlandırdığımız etkinlikler belirli bir bütünlük içinde meslek olarak tanımlanmaya başlanmıştır. Bu tanımlamalarda da bazı ölçütler geliştirilmiş ve herhangi bir işe ilişkin etkinliğin bir meslek olarak tanımlanabilmesi için de işe koşulmuştur.

Tutumla ilgili yapılan tanımlar çözümlendiğinde, bireylerin gerek yaşamsal çevresinde gerekse kendi benliğinde bazı objelere verdiği önemi yaşantısına yansıtmakta olduğunu söylemek mümkündür. Tutum bireyleri davranışa yönelten ve öğrenmeyle kazanılan bir eğilimdir. İnsan yaşamında yaptığı iş ya da mesleği de önemlidir. Doğal olarak süreç içinde mesleğine önem vermeye başlayan bireyler, zamanla mesleğine ilişkin bir tutum geliştireceklerdir. Mesleğine düşünsel ve duygusal açılardan psikolojik yüklemelerde bulunacak olan bireylerin bu özellikleri yine süreç içinde davranışlarına da yansıtacaktır. Böylece her birey yapmakta olduğu mesleği ile ilgili olarak belirgin bazı davranışlara sahip olacaktır. Söz konusu davranışların aynı mesleği yapmakta olan diğer bireylerce de

gösterilmesi mümkündür. Aynı mesleği yapmakta olan bireylerin mesleklerine ilişkin ortak davranışlar geliştirmesi ve göstermesi mesleğe ilişkin tutumlar olarak ifade edilebilir. Bu durum tüm bireylerin aynı düzeyde bir tutum içinde olduğu anlamına gelmez. Ancak, yine de örneğin, öğretmenlik mesleği ile hekimlik mesleğini bu meslekleri sürdürmekte olan bireylerin davranışlarından dolayı olarak da tutumlarından (konuşma dili, ilgileri, kendileri için önemli nesnelere,gibi) çıkarmak mümkündür.

Örgütlerin yönetimindeki bu değişim ve dönüşüm yönetimin 19. yy.da bilimsel bir biçim kazanmasıyla, geleneksel yönetim anlayışından çağdaş yaklaşım olarak kabul edilen sistem yaklaşımına uzanan bir süreç yaşamıştır. Geleneksel yönetim anlayışının uç noktası olan bilimsel yönetim, bir araç hatta makine olarak kabul ettiği insanı örgütsel verimlilik adına örgütün mal varlığı olarak kabul etmiştir. Çalışanların bir makine olmadığı görüşünün öne çıktığı ve 1929'da bütün dünyada yaşanan ekonomik karmaşa-bunalım (kaos) yıllarında, insanı makine olmaktan kurtaran hatta insanı en önemli unsur olarak kabul eden insan ilişkileri yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Ancak yine de hem bilimsel yönetim yaklaşımının hem de insan ilişkileri yaklaşımının temelinde özel mülkiyet esas alınmıştır (Aydın, 1993; Kaya, 1993).

BÖLÜM III

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi, evren ve örneklem, veri toplama aracının hazırlanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan ölçekler ve bu ölçekler aracılığıyla toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel teknikler konularında bilgiler verilmektedir.

Araştırma, tarama modelinde bir araştırmadır. Geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu biçimiyle betimleyen araştırma yaklaşımı (Karasar, 1995) olarak tanımlanan tarama modeli araştırmalarda araştırmaya konu olan olay ya da olgular oldukları şekliyle açıklanmaya çalışılır. Kaptan (1995)'a göre betimleme-alan araştırması olay, olgu, örgüt, grup ve benzeri çeşitli alanların ne olduğunu açıklamaya, betimlemeye çalışan araştırma yöntemidir.

Bu araştırmada, cevaplanması beklenen sorulara ilişkin olarak anket survey yöntemi uygulanmıştır. Araştırma ankete dayanan veriler üzerinde yürütülmüştür.

Araştırmada betimsel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Betimleme yöntemi gurupla ilgili, genişliğine bir çalışmadır. Betimleme olayları obje ve problemleri anlama ve anlatmada ilk aşamayı oluşturur. Bilimsel etkinlikler olayların betimlenmesiyle başlar. Bu sayede onları iyi anlayabilme, guruplayabilme olanağı sağlayabilir ve aralarındaki ilişki saptanmış olur.(Kaptan; 1993:59).

Evren ve Örneklem :

Araştırmanın evrenini, Niğde İlinde görev yapan sendikalı öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemde yer alan öğretmenler, Eğitim-Sen, Türk-Eğitim-Sen, Eğitim-Bir-Sen sendikalarının üyeleridir.

Tablo 11
Örnekleme oluşturan bireylerin üye oldukları sendikalara göre dağılımları
gösterilmiştir.

		N	&
Üye Olunan Sendika	Eğitim-Sen	83	34,4
	Eğitim-Bir-Sen	70	29,0
	Türk-Eğitim-Sen	88	36,5
	Toplam	241	100,0

Örnekleme oluşturan bireylerin Üye oldukları Sendikalara göre dağılımlarına bakıldığında Eğitim-Sen 83 kişi(.34,4),Eğitim-Bir-Sen 70 kişi(.29,0),Türk-Eğitim-Sen 88 kişi (.36,5) oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler iki ölçek yardımı ile toplanmıştır.

1. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Bu ölçekte araştırmaya katılan sendikalı öğretmenlerin; cinsiyetleri, kıdemleri, üye oldukları sendika, branş durumları, okullarının bulunduğu yerleşim yeri belirlemek amaçlanmıştır.

2. İdeal İnsan İnsan Modeli Belirleme Ölçeği

Araştırmaya katılan eğitim ve bilim hizmetleri iş kolunda farklı sendikalara üye öğretmenlerin İdeal İnsan Modeline ilişkin görüşlerini belirlemek amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanan bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin kapsam, yapı, görünüş ve kullanılabilirlik geçerliği için uzman görüşüne baş vurulmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Ölçek aracılığıyla toplanan veriler bilgisayarda SPSS for Windows programı kullanılarak çözümlenmiştir. Problem ve alt problemlerin özelliği dikkate alınarak dağılımları belirlemede yüzde, frekans, ve eğitim ve bilim hizmetleri iş kolundaki farklı sendikalara üye öğretmenlerin eğitim anlayışları ve bu anlayışın yetiştirilmek istenen ideal insan modeline olan yansımaları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek için KAY-KARE istatistiksel çözümlemelere gidilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bulgularda elde edilen verilere ilişkin istatistiksel analizler tablolaştırılarak iki bölüm halinde verilmiştir. Birinci bölümde örnekleme ait verilere ilişkin analizlere yer verilirken ikinci bölümde alt problemlere ilişkin istatistiksel çözümleme sonuçları yer almıştır.

Örnekleme Ait Bulgular.

1. **Örnekleme oluşturan bireylerin cinsiyet, kıdem, üye oldukları sendika ve görev yaptıkları yerleşim birimlerine göre dağılımlarına ilişkin bulgular.**

Tablo 12

Örnekleme Oluşturan Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

		N	%
cinsiyet	kadın	49	20,3
	erkek	192	79,7
	Toplam	241	100,0

Örnekleme oluşturan bireylerden 49'u kadın (.20,3), 192'si erkek (.79,7) olduğu görülmektedir.

Tablo 13

Örnekleme Oluşturan Bireylerin Kıdemlerine Göre Dağılımları

		N	%
Kıdem	1-5	27	11,2
	6-10	80	33,2
	11-15	43	17,8
	16-20	23	9,5
	21+	68	28,2
	Toplam	241	100,0

Örnekleme oluşturan bireylerin kıdemlerine bakıldığında 1-5 yıl arası 27 kişi (11,2), 6-10 yıl arası 80 kişi (33,2), 11-15 yıl arası 43 (17,8), 16-20 yıl arası 23 kişi (9,5), 21 yıl ve üstü 68 kişi (28,2) oluşturmaktadır.

Tablo 14
Örnekleme Oluşturan Bireylerin Üye Oldukları Sendikalara Göre Dağılımları

		N	%
Üye Olunan Sendika	Eğitim-Sen	83	34,4
	Eğitim-Bir-Sen	70	29,0
	Türk-Eğitim-Sen	88	36,5
	Toplam	241	100,0

Örnekleme oluşturan bireylerin Üye oldukları Sendikalara göre dağılımlarına bakıldığında Eğitim-Sen 83 kişi (34,4), Eğitim-Bir-Sen 70 kişi (29,0), Türk-Eğitim-Sen 88 kişi (36,5) oluşturmaktadır.

Tablo 15
Örnekleme Oluşturan Bireylerin Branşlarına Göre Dağılımları

		N	%
Branşlar	Sınıf Öğretmeni	100	41,5
	Sosyal Bilimler	99	41,1
	Fen Bilimleri	42	27,4
	Toplam	241	100,0

Örnekleme oluşturan bireylerin branşlara göre dağılımlarına bakıldığında sınıf öğretmeni birey sayısı 100 kişi (41,5), Sosyal bilimler öğretmeni birey sayısı 99 kişi (41,1), Fen bilimler öğretmenliği birey sayısı 42 kişi (27,4) oluşturmaktadır.

Tablo 16
Örnekleme Oluşturan Bireylerin Görev Yaptıkları Yerleşim Birimlerine Göre Dağılımları

		N	%
Yerleşim birimi	köy	14	5,8
	kasaba	46	19,1
	şehir	181	75,1
	Toplam	241	100,0

Örnekleme oluşturan bireylerin görev yaptıkları yerleşim yerlerine göre dağılımlarına bakıldığında köydeki birey sayısı 14 kişi (5,8), kasabadaki birey sayısı 46 kişi (19,1), Şehirdeki birey sayısı 181 kişi (75,1) oluşturmaktadır.

Ölçekte yer alan ifadelere ilişkin bulgular.

1. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim parasız olmalıdır” görüşüne katılma düzeyleri.

Tablo 17

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim Parasız Olmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde X² Değerleri

			ÜYE_SEND			Toplam
			eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Eğitim Parasız olmalıdır	kesinlikle katılmıyorum	N	2	7	8	17
		%	2,4%	10,0%	9,1%	7,1%
	katılmıyorum	N	8	7	8	23
		%	9,6%	10,0%	9,1%	9,5%
	kararsızım	N	2	2	2	6
		%	2,4%	2,9%	2,3%	2,5%
katılıyorum	N	21	23	31	75	
	%	25,3%	32,9%	35,2%	31,1%	
kesinlikle katılıyorum	N	50	31	39	120	
	%	60,2%	44,3%	44,3%	49,8%	
Toplam	N	83	70	88	241	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$X^2= 8,23$$

$$Sd= 8$$

$$P=0,411$$

Tablo 17’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “eğitim parasız olmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 60’ı, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %44,3’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %44,3’ü “eğitim parasız olmalıdır” demektedir.

Tablo 17’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “eğitim parasız olmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin aynı düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “eğitim parasız olmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. (X² (8)= 8,23,P>0,05).

2. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 18

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde X² Değerleri

			ÜYE_SEND			Toplam
			eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır	kesinlikle katılmıyorum	N	2	9	8	19
		%	2,4%	12,9%	9,1%	7,9%
	katılmıyorum	N		11	11	22
		%		15,7%	12,5%	9,1%
	kararsızım	N	2	7	5	14
		%	2,4%	10,0%	5,7%	5,8%
	katılıyorum	N	28	33	41	102
		%	33,7%	47,1%	46,6%	42,3%
	kesinlikle katılıyorum	N	51	10	23	84
		%	61,4%	14,3%	26,1%	34,9%
Toplam		N	83	70	88	241
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 50,75$$

$$Sd = 8$$

$$P = ,000$$

Tablo 18’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 61,4’ü, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %14,3’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %26,1’i “Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır ” demektedir.

Tablo 18’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır ” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. (X² (50)= 50,75,P<0,05).

3. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim millî olmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 19

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim millî olmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Total
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Eğitim millî olmalıdır	kesinlikle katılmıyorum	N 9 % 10,8%	1 1,4%	4 4,5%	14 5,8%
	katılmıyorum	N 8 % 9,6%	3 4,3%	4 4,5%	15 6,2%
	kararsızım	N 3 % 3,6%	3 4,3%	3 3,4%	9 3,7%
	katılıyorum	N 23 % 27,7%	26 37,1%	15 17,0%	64 26,6%
	kesinlikle katılıyorum	N 40 % 48,2%	37 52,9%	62 70,5%	139 57,7%
	Toplam	N 83 % 100,0%	70 100,0%	88 100,0%	241 100,0%

$$X^2=18,69$$

$$Sd= 8$$

$$P=0,01$$

Tablo 19’da öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim millî olmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 48,2’si, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %52,9’u ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %70,5’i “Eğitim millî olmalıdır” demektedir.

Tablo 19’da verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim millî olmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendika üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim millî olmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. (X² (18)= 18,69,P<0,05).

4. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefi bir temele dayanmaktadır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 20

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

			ÜYE_SEND			Toplam
			eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır	kesinlikle katılmıyorum	N	18	12	11	41
		%	21,7%	17,1%	12,5%	17,0%
	katılmıyorum	N	15	22	23	60
		%	18,1%	31,4%	26,1%	24,9%
	kararsızım	N	19	10	15	44
		%	22,9%	14,3%	17,0%	18,3%
	katılıyorum	N	15	14	25	54
		%	18,1%	20,0%	28,4%	22,4%
	kesinlikle katılıyorum	N	16	12	14	42
		%	19,3%	17,1%	15,9%	17,4%
Toplam		N	83	70	88	241
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 9,13$$

$$Sd = 8$$

$$P = 0,33$$

Tablo 20’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 19,3’ü, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %17,1’i ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %15,9’u “İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır ” demektedir

Tablo 20’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır ” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(9) = 9,13, P > 0,05$).

5. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 21

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam	
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen		
Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir	kesinlikle katılmıyorum	N		5	5	
		%		5,7%	2,1%	
	katılmıyorum	N	3	4	7	
		%	4,3%	4,5%	2,9%	
	kararsızım	N	1	8	2	11
		%	1,2%	11,4%	2,3%	4,6%
katılıyorum	N	24	21	24	69	
	%	28,9%	30,0%	27,3%	28,6%	
kesinlikle katılıyorum	N	58	38	53	149	
	%	69,9%	54,3%	60,2%	61,8%	
Toplam	N	83	70	88	241	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$X^2 = 24,32 \quad Sd = 8 \quad P = 0,002$$

Tablo 21’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 69,9’u, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %54,3’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %60,2’si “Mesleki ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir” demektedir.

Tablo 21’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. (X² (24)= 24,32,P<0,05).

6. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Anadilde eğitime imkân verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 22

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Anadilde eğitime imkân verilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Anadilde eğitime imkân verilmelidir	kesinlikle katılmıyorum	N 8 % 9,6%	10 14,3%	27 30,7%	45 18,7%
	katılmıyorum	N 13 % 15,7%	16 22,9%	13 14,8%	42 17,4%
	kararsızım	N 8 % 9,6%	5 7,1%	6 6,8%	19 7,9%
	katılıyorum	N 20 % 24,1%	20 28,6%	18 20,5%	58 24,1%
	kesinlikle katılıyorum	N 34 % 41,0%	19 27,1%	24 27,3%	77 32,0%
	Toplam	N 83 % 100,0%	70 100,0%	88 100,0%	241 100,0%

$$X^2= 17,61$$

$$Sd= 8$$

$$P=0,02$$

Tablo 12’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Anadilde eğitime imkân verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 41,0’ı, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %27,1’i ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %27,3’ü “Anadilde eğitime imkân verilmelidir ” demektedir.

Tablo 12’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Anadilde eğitime imkân verilmelidir ” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk Eğitim-Sene üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Anadilde eğitime imkân verilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. (X² (17)= 17,61,P<0,05).

7. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 23

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

			eğitim-sen	Eğitim-Bir-sen	Türk-Eğitim-Sen	Toplam
Her vatandaş devlet imkanlarından eşit olarak yararlanabilmelidir	katılıyorum	N		22	20	54
		%	14,5%	31,4%	22,7%	22,4%
kesinlikle katılıyorum		N	71	48	68	187
		%	85,5%	68,6%	77,3%	77,6%
Toplam		N	83	70	88	241
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 6,29$$

$$Sd = 2$$

$$P = 0,04$$

Tablo 23’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 85,5’i, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %68,6’sı ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %77,3’ü “Her vatandaş devlet imkanlarından eşit olarak yararlanabilir” demektedir.

Tablo 23’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sen üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. (X² (6)= 6,29,P<0,05).

8. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 24

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır	kesinlikle katılmıyorum	N 23 % 27,7%	4 5,7%	1 1,1%	28 11,6%
	katılmıyorum	N 11 % 13,3%	3 4,3%	9 10,2%	23 9,5%
	kararsız	N 7 % 8,4%	7 10,0%	7 8,0%	21 8,7%
	katılıyorum	N 15 % 18,1%	21 30,0%	25 28,4%	61 25,3%
	kesinlikle katılıyorum	N 27 % 32,5%	35 50,0%	46 52,3%	108 44,8%
	Toplam	N 83 % 100,0%	70 100,0%	88 100,0%	241 100,0%

$$X^2=39,35$$

$$Sd= 8$$

$$P=0,000$$

Tablo 24’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır ” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 32,5’i, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %50,0’ı ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %52,3’ü “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır. ”demektedir

Tablo 24’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. (X² (39)= 39,35,P<0,05).

- 9. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkânlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.**

Tablo 25

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim çalışanlarının emeklilik, Malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Eğitim çalışanlarının emeklilik, durumlarında tazminat ve bağlanmalı, sağlık, kültür, sosyal imkanlarından ücretsiz faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir	katılıyorum N	23	23	29	75
	%	27,7%	32,9%	33,0%	31,1%
	kesinlikle katılıyorum N	60	47	59	166
	%	72,3%	67,1%	67,0%	68,9%
Toplam	N	83	70	88	241
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 0,68$$

$$Sd=2$$

$$P= 0,70$$

Tablo 25’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir ” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 72,3’ü, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %67,1’i ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %67,0’ı “Eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir” demektedir.

Tablo 25’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde

katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Türk Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim çalışanlarının emeklilik, malullük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(0) = 0,68, P > 0,05$).

10. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimini vakıflar ve cemaatler verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 26

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimini vakıflar ve cemaatler verilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

			ÜYE_SEND			Toplam
			eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimini vakıflar ve cemaatler verilmelidir	kesinlikle katılmıyorum	N	40	32	51	123
		%	48,2%	45,7%	58,0%	51,0%
	katılmıyorum	N	22	13	17	52
		%	26,5%	18,6%	19,3%	21,6%
	kararsızım	N	8	4	4	16
		%	9,6%	5,7%	4,5%	6,6%
	katılıyorum	N	6	14	7	27
		%	7,2%	20,0%	8,0%	11,2%
	kesinlikle katılıyorum	N	7	7	9	23
		%	8,4%	10,0%	10,2%	9,5%
Toplam		N	83	70	88	241
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2=11,57$$

$$Sd= 8$$

$$P= 0,17$$

Tablo 26’da öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimini vakıflar ve cemaatler verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 8,4’ü, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %10,0’ı ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %10,2’si “Din dersleri kaldırılmalı din eğitimini vakıflar ve cemaatler verilmelidir” demektedir.

Tablo 26’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimini vakıflar ve cemaatler verilmelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk-Eğitim-Sen

sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Din dersleri kaldırılmalı din eğitimi vakıflar ve cemaatler verelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(11)=11,57, P>0,05$).

11. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 27

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır	katılıyorum	N 38	37	52	127
	%	45,8%	52,9%	59,1%	52,7%
kesinlikle katılıyorum	N 45	33	36	114	
	%	54,2%	47,1%	40,9%	47,3%
Toplam		N 83	70	88	241
		% 100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2= 3,03$$

$$Sd= 2$$

$$P= 0,219$$

Tablo 27’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 54,2’si, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %47,1’i ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %40,9’u “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” demektedir.

Tablo 27’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye

öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(3) = 3,03, P > 0,05$).

12. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 28

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir	katılıyorum N	34	36	43	113
	%	41,0%	51,4%	48,9%	46,9%
	kesinlikle katılıyorum N	49	34	45	128
	%	59,0%	48,6%	51,1%	53,1%
Toplam	N	83	70	88	241
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 1,88$$

$$Sd = 2$$

$$P = 0,38$$

Tablo 28’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 59,0’ı, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %48,6’sı ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %51,1’i “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” demektedir.

Tablo 28’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim -Bir-Sen

sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(1) = 1,88, P > 0,05$).

13. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 29

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır	katılıyorum	N 20	22	26	68
	%	24,1%	31,4%	29,5%	28,2%
	kesinlikle katılıyorum	N 63	48	62	173
	%	75,9%	68,6%	70,5%	71,8%
Toplam	N	83	70	88	241
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 1,12$$

$$Sd = 2$$

$$P = 0,56$$

Tablo 29’da öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 75,9’u, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %68,6’sı ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %70,5’i “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” demektedir.

Tablo 29’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(1) = 1,12, P > 0,05$).

14. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 30

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Toplumun bireylerini kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır	katılmıyor	N 8	8	15	31
	--	% 9,6%	11,4%	17,0%	12,9%
	kararsız	N 11	7	11	29
	--	% 13,3%	10,0%	12,5%	12,0%
--	katılıyorum	N 26	27	26	79
	--	% 31,3%	38,6%	29,5%	32,8%
--	kesinlikle katılıyorum	N 38	28	36	102
	--	% 45,8%	40,0%	40,9%	42,3%
Toplam		N 83	70	88	241
		% 100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 3,75$$

$$Sd = 6$$

$$P = 0,71$$

Tablo 30’da öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 45,8’i, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %40,0’ı ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %40,9’u “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” demektir.

Tablo 30’da verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. (X² (3) = 3,75, P > 0,05).

15. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 31

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir	kesinlikle katılmıyorum	N 25	15	31	71
		% 30,1%	21,4%	35,2%	29,5%
	katılmıyorum	N 19	13	19	51
		% 22,9%	18,6%	21,6%	21,2%
	kararsızım	N 5	5	4	14
		% 6,0%	7,1%	4,5%	5,8%
	katılıyorum	N 10	15	14	39
		% 12,0%	21,4%	15,9%	16,2%
	kesinlikle katılıyorum	N 24	22	20	66
		% 28,9%	31,4%	22,7%	27,4%
Toplam		N 83	70	88	241
		% 100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 6,60$$

$$Sd = 8$$

$$P = 0,58$$

Tablo 31’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 28,9’u, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %31,4’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %22,7 si “Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” demektedir.

Tablo 31’da verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. (X² (6)= 6,60, P>0,05).

16. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 32

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		Eğitim-sen	Eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir	kesinlikle katılmıyorum	N 6	N 6	N 6	N 12
		% 8,6%	% 8,6%	% 6,8%	% 5,0%
	katılmıyorum	N 11	N 10	N 19	N 40
		% 13,3%	% 14,3%	% 21,6%	% 16,6%
	katılıyorum	N 21	N 25	N 35	N 81
		% 25,3%	% 35,7%	% 39,8%	% 33,6%
	kesinlikle katılıyorum	N 51	N 29	N 28	N 108
		% 61,4%	% 41,4%	% 31,8%	% 44,8%
Toplam		N 83	N 70	N 88	N 241
		% 100,0%	% 100,0%	% 100,0%	% 100,0%

$$X^2 = 20,06$$

$$Sd = 8$$

$$P = 0,003$$

Tablo 32’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 61,4’ü, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %41,4’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %31,8’i “Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir” demektedir.

Tablo 32’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur ($X^2(20) = 20,06, P < 0,05$).

17. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 33

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

			ÜYE_SEND			Toplam
			eğitim-	eğitim-	Türk-eği-	
			bir-sen	tim-sen		
Zorunlu tamamında Kitap, kitap ve her eğitim- araç masrafları tarafından karşılanmalıdır	kesinlikli	N	1	3	10	14
	katılmıyor	%	1,2%	4,3%	11,4%	5,8%
	katılmıyor	N	6	4	6	16
	---	%	7,2%	5,7%	6,8%	6,6%
	kararsız	N	1	8	9	18
	---	%	1,2%	11,4%	10,2%	7,5%
katılıyor	N	17	25	26	68	
---	%	20,5%	35,7%	29,5%	28,2%	
kesinlikli	N	58	30	37	125	
katılıyor	%	69,9%	42,9%	42,0%	51,9%	
Toplam	N	83	70	88	241	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

$$X^2= 25,98$$

$$Sd= 8$$

$$P=0,001$$

Tablo 33’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı,kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerinin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır ” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 69,9’u, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %42,9’u ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %42,0 “Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı,kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerinin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır” demektedir.

Tablo 33’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı,kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerinin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin aynı düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı,kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerinin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur.(X² (25,98) sd= 8,P<0,05).

18. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 34

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır	N	4	5	6	15
	%	4,8%	7,1%	6,8%	6,2%
katılıyorum	N	23	27	21	71
	%	27,7%	38,6%	23,9%	29,5%
kesinlikle katılıyorum	N	56	38	61	155
	%	67,5%	54,3%	69,3%	64,3%
Toplam	N	83	70	88	241
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 4,96$$

$$Sd = 4$$

$$P = 0,29$$

Tablo 34’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 67,5’i, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %54,3’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %69,3’ü “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” demektedir.

Tablo 34’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk Eğitim-sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Bu görüşü Eğitim-Sen takip etmekte ve son olarak da Eğitim-Bir-Senin bu görüşe katıldığı görülmektedir. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (4,96) = 8, P > 0,05$).

19. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitimde Âdem-i

Merkeziyetçilik(yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 35

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitimde Âdem-i Merkeziyetçilik(yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Eğitimde Adem-i kesinlikle Merkeziyetçilik(yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir	kesinlikle katılmıyorum	N 11 % 13,3%	10 14,3%	9 10,2%	30 12,4%
	katılmıyorum	N 7 % 8,4%	9 12,9%	7 8,0%	23 9,5%
	kararsızım	N 17 % 20,5%	4 5,7%	14 15,9%	35 14,5%
	katılıyorum	N 25 % 30,1%	22 31,4%	29 33,0%	76 31,5%
	kesinlikle katılıyorum	N 23 % 27,7%	25 35,7%	29 33,0%	77 32,0%
	Toplam	N 83 % 100,0%	70 100,0%	88 100,0%	241 100,0%

$$X^2 = 8,52$$

$$Sd = 8$$

$$P = 0,38$$

Tablo 35’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitimde Âdem-i Merkeziyetçilik (yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir.” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 27,7’si, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %35,7’si ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %33’ü “Eğitimde Adem-i Merkeziyetçilik (yerinde yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir.” demektedir.

Tablo 35’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitimde Âdem-i Merkeziyetçilik (yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu,Bu durumu Türk-Eğitim-Sen takip etmekte, Eğitim-Senin ise diğerlerine oranla daha az düzeyde katıldığı görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “ Eğitim Âdem-i Merkeziyetçilik (yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. (X² (8,52)= 8,P>0,05).

20. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitimde fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 36

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitimde fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-	eğitim- bir-sen	Türk-eği tim-sen	
Eğitimde fırsat eşitliğini	kararsızım	N 19	10	11	40
	%	22,9%	14,3%	12,5%	16,6%
olmaz kural bilmek ve sistemimize	katılıyorum	N 15	20	30	65
	%	18,1%	28,6%	34,1%	27,0%
Hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir	kesinlikle katılıyorum	N 49	40	47	136
	%	59,0%	57,1%	53,4%	56,4%
Toplam		N 83	70	88	241
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 7,50$$

$$Sd = 4$$

$$P = 0,11$$

Tablo 36’da öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitimde fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 59’u, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %57,1’i ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %53,4’ü “Eğitimde fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hakim kılmaya çalışmak gerekmektedir” demektedir.

Tablo 36’da verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitimde fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, bunu Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin takip ettiği görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitimde fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hakim kılmaya çalışmak gerekmektedir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. (X² (7,50)= 4,P>0,05).

21. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 37

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEN			Toplam
		eğitim-	eğitim bir-	Türk-egitim-	
Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır.	kesinlikle katılmıyorum	N 9	N 10	N 16	35
	%	10,8%	14,3%	18,2%	14,5%
	katılmıyorum	N 12	N 10	N 16	38
	%	14,5%	14,3%	18,2%	15,8%
	kararsızım	N 7	N 8	N 10	25
	%	8,4%	11,4%	11,4%	10,4%
katılıyorum	N 16	N 20	N 17	53	
	%	19,3%	28,6%	19,3%	22,0%
kesinlikle katılıyorum	N 39	N 22	N 29	90	
	%	47,0%	31,4%	33,0%	37,3%
Toplam	N 83	N 70	N 88	241	
	%	100,0	100,0	100,0	100,0

$$X^2= 7,67$$

$$Sd= 8$$

$$P= 0,46$$

Tablo 37’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 47’si, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %31,4’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %33’ü “Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” demektedir.

Tablo 37’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sen üye öğretmenlerin Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlere oranla düşük düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. (X² (7,67)= 8,,P>0,05).

22. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış

bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 38

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

			ÜYE_SEND			Toplam
			eğitim-	eğitim- bir-sen	Türk-ēgi tim-sen	
Katılımcı, demokratik, ve hukukî yapılanmanın taşradan hızlı ve eksiksiz ulaşan bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır	kesinlikle atılmıyorum	N	6	12	9	27
	%	%	7,2%	17,1%	10,2%	11,2%
	katılıyorum	N	31	24	43	98
	%	%	37,3%	34,3%	48,9%	40,7%
	kesinlikle	N	46	34	36	116
	katılıyorum	%	55,4%	48,6%	40,9%	48,1%
Toplam		N	83	70	88	241
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 7,70$$

$$Sd = d$$

$$P = 0,10$$

Tablo 38’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “**Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır**” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 55,4, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %48,6’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %40,9’ü “**Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır**” demektedir.

Tablo 38’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “**Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır**” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin orta düzeyde ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin diğer sendika üyelerine göre daha alt düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin

“Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(7,70) = P > 0,05$).

23. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 39

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

		N	ÜYE_SEND			Toplam
			eğitim-	eğitim- bir-sen	Türk-eği- tim-sen	
Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, değer yargılarına saygılı olmak alınmalıdır	kesinlikle katılmıyorum	N	8	5	5	18
	%	%	9,6%	7,1%	5,7%	7,5%
	katılıyorum	N	18	12	21	51
	%	%	21,7%	17,1%	23,9%	21,2%
	kesinlikle katılmıyorum	N	57	53	62	172
	%	%	68,7%	75,7%	70,5%	71,4%
Toplam		N	83	70	88	241
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 2,03$$

$$Sd = 4$$

$$P = 0,72$$

Tablo 39’da öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 68,7’si , Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %75,7’si ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %70,5’i, “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır” demektedir.

Tablo 39’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye

öğretmenlerin olduğu, Türk Eğitim-Sen ve Eğitim-Sene üye öğretmenlerin arada fazla bir fark olmaksızın bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (2,03)$, $sd= 4, P>0,05$).

24. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 40

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

			ÜYE_SEND			Toplam
			Eğitim-sen	Eğitim-bir-sen	Türk-egitim-sen	
Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine sürdürülmelidir	kesinlikle katılmıyorum	N	4	7	11	22
		%	4,8%	10,0%	12,5%	9,1%
-	kararsızım	N	11	8	15	34
		%	13,3%	11,4%	17,0%	14,1%
-	katılıyorum	N	30	33	37	100
		%	36,1%	47,1%	42,0%	41,5%
-	kesinlikle katılıyorum	N	38	22	25	85
		%	45,8%	31,4%	28,4%	35,3%
Toplam		N	83	70	88	241
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 8,96$$

$$Sd = 6$$

$$P = 0,17$$

Tablo 40’da öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 45,8, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %31,4’ü ve Türk-Eğitim-sen sendikasına üye öğretmenlerin de %28,4’ü “Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir” demektir.

Tablo 40’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir”, görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye

öğretmenlerin, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin arada fazla bir fark olmaksızın bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Sendikacılık çalışmalarını demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir”, görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (8,96),sd= 6,P>0,05$).

25. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 41

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

		ÜYE_SEN			Toplam
		Eğitim-Sen	Eğitim-Bir-Sen	Türk-Eğitim-Sen	
Eğitim Çalışanları	kesinlikle katılmıyor	N 14 % 16,9%	N 14 % 20,0%	N 17 % 19,3%	N 45 % 18,7%
	kararsızım	N 11 % 13,3%	N 7 % 10,0%	N 5 % 5,7%	N 23 % 9,5%
için sandıklar kurulmalıdır	katılıyorum	N 23 % 27,7%	N 19 % 27,1%	N 26 % 29,5%	N 68 % 28,2%
	kesinlikle katılıyorum	N 35 % 42,2%	N 30 % 42,9%	N 40 % 45,5%	N 105 % 43,6%
Toplam		N 83 % 100,0%	N 70 % 100,0%	N 88 % 100,0%	N 241 % 100,0%

$$X^2= 3,02$$

$$Sd= 6$$

$$P= 0,80$$

Tablo 41’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 42,2’si, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %42,9’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %45,5’i, “Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” demektedir.

Tablo 41’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin , “Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim--Sen ve Eğitim-Bir-Sene üye öğretmenlerin aynı düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim Çalışanları için

yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(3,02)$ sd= 8,23,P>0,05).

26. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 42

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

			ÜYE_SEND			toplam
			eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Eğitim toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır	kararsızım	N	5	9	6	20
		%	6,0%	12,9%	6,8%	8,3%
	katılıyorum	N	27	22	36	85
		%	32,5%	31,4%	40,9%	35,3%
	kesinlikle katılıyorum	N	51	39	46	136
		%	61,4%	55,7%	52,3%	56,4%
Toplam		N	83	70	88	241
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2= 4,41$$

$$Sd=4$$

$$P= 0,35$$

Tablo 42’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 61,4’ü, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %55,7’si ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %52,3’ü “Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” demektedir.

Tablo 42’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin arada fazla bir fark olmaksızın bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin

“Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(4,41),sd=4,P>0,05$).

27. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 43

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-	eğitim-	Türk-eği-	
Laiklik ilkesinin gereği olarak vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır	katılmıyorum	N 19	7	8	34
	%	22,9%	10,0%	9,1%	14,1%
	katılıyorum	N 26	11	25	62
	%	31,3%	15,7%	28,4%	25,7%
kesinlikle katılıyorum	N 38	52	55	145	
	%	45,8%	74,3%	62,5%	60,2%
Toplam	N 83	70	88	241	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2=16,18$$

$$Sd=4$$

$$P=0,003$$

Tablo 43'te öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 45,8'i, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %74,3'ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %62,5'i , “Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” demektedir.

Tablo 43'te verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Türk Eğitim-Sen üye öğretmenlerin orta seviyede ve Eğitim-Sene üye öğretmenlerin daha alt düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Laiklik ilkesinin

gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2 (16,18)sd=4, P<0,05$).

28. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 44

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

	ÜYE_SEND			Toplam
	eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır	katılmıyorum N 9 % 10,8%	katılmıyorum N 11 % 15,7%	katılmıyorum N 11 % 12,5%	31 12,9%
	katılıyorum N 29 % 34,9%	katılıyorum N 19 % 27,1%	katılıyorum N 30 % 34,1%	78 32,4%
	kesinlikle katılıyorum N 45 % 54,2%	kesinlikle katılıyorum N 40 % 57,1%	kesinlikle katılıyorum N 47 % 53,4%	132 54,8%
Toplam	N 83 % 100,0%	N 70 % 100,0%	N 88 % 100,0%	241 100,0%

$$X^2=1,66$$

$$Sd= 4$$

$$P= 0,79$$

Tablo 44’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre , “Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 54,2’si, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %57,1’i’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %53,4’ü, “Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır” demektedir.

Tablo 44’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenleri “Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır” görüşleri

incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim--Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin birbirine yakın düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin , **“Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır”** görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (1,66),sd= 8,23,P>0,05$).

29. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 45

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam	
		egitim-sen	egitim-bir-sen	tükr-egitim-sen		
Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir	katılmıyor	N	21	8	16	45
	%		25,3%	11,4%	18,2%	18,7%
	katılıyor	N	20	15	19	54
	%		24,1%	21,4%	21,6%	22,4%
	kesinlikle katılıyor	N	42	47	53	142
	%		50,6%	67,1%	60,2%	58,9%
Toplam		N	83	70	88	241
	%		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2= 5,89$$

$$Sd= 4$$

$$P=0,20$$

Tablo 45’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre **“Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir”** görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %50,6’sı, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %67,1’i ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %60,2’si **“Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki**

gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir”demektedir.

Tablo 45’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin , “Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir”görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Türk-Eğitim-Sen üye öğretmenlerin orta düzeyde ve Eğitim-Sene üye öğretmenlerin daha alt düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (5,89),sd=4,P>0,05$).

30. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkanı bulunduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır.” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 46

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkanı bulunduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

		ÜYE_SEND			Toplam
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkanı bulunduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır	katılıyorum	N 25	19	32	76
	%	30,1%	27,1%	36,4%	31,5%
kesinlikle katılıyorum	N	58	51	56	165
	%	69,9%	72,9%	63,6%	68,5%
Toplam	N	83	70	88	241
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2= 1,65$$

$$Sd= 2$$

$$P= 0,43$$

Tablo 46’da öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği,

yükseköğrenim iş imkanı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 69,9’u, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %72,9’u ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %63,6’sı **“Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkanı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır”** demektedir.

Tablo 46’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, **“Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkanı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır”** görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenlerin Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Sen üyelerinin ise Türk-Eğitim-Sen üyelerine göre daha yüksek düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin **“Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkanı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır”** görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (1,65),sd= 2,P>0,05$).

31. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır ” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 47

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X^2 Değerleri

			ÜYE SEND			Toplam
			eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır	kesinlikle katılmıyorum	N	25	12	7	44
	%	%	30,1%	17,1%	8,0%	18,3%
	katılmıyorum	N	9	6	10	25
	%	%	10,8%	8,6%	11,4%	10,4%
	kararsızım		13	6	5	24
			15,7%	8,6%	5,7%	10,0%
	katılıyorum	N	11	15	26	52
	%	%	13,3%	21,4%	29,5%	21,6%
	kesinlikle katılıyorum	N	25	31	40	96
	%	%	30,1%	44,3%	45,5%	39,8%
Toplam		N	83	70	88	241
		%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2 = 24,61$$

$$Sd = 8$$

$$P = 0,002$$

Tablo 47’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x^2 değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 30,1, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %44,3’ü ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %45,5’i, “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır” demektedir.

Tablo 47’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır”, görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen üye olan öğretmenlerin, Eğitim-Sen üye olan öğretmenlere göre daha üst düzeyde bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır”, görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. (X^2 (24,61), $sd=8$, $P<0,05$).

32. Öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin bulgular.

Tablo 48

Öğretmenlerin Üye Oldukları Sendikalara Göre “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır” Görüşüne Katılma Düzeylerine İlişkin Frekans Yüzde ve X² Değerleri

		ÜYE_SEND			Total
		eğitim-sen	eğitim-bir-sen	Türk-eğitim-sen	
Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır	katılmıyorum	N 14	3	7	24
	%	16,9%	4,3%	8,0%	10,0%
	katılıyorum	N 30	19	29	78
	%	36,1%	27,1%	33,0%	32,4%
Total	N	83	70	88	241
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$$X^2= 10,67$$

$$Sd= 4$$

$$P= 0,03$$

Tablo 48’de öğretmenlerin üye oldukları sendikalara göre “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır” görüşüne katılma düzeylerine ilişkin frekans yüzde x² değerleri incelenmiştir. Buna göre Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin % 47,0, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin %68,6’sı ve Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin de %59,1’i, “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır” demektir.

Tablo 48’de verilen tek örneklem X² testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Türk-Eğitim-Sen üye öğretmenlerin Eğitim-Sen üye öğretmenlere oranla daha üst düzeyde bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. (X² (10,67),sd=4,P<0,05).

BÖLÜM V

SONUÇ VE TARTIŞMA

Eğitim parasız olmalıdır.

Tablo 17’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “eğitim parasız olmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin aynı düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “eğitim parasız olmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(8) = 8,23, P > 0,05$).

Bütün sendikalı öğretmenler eğitimin parasız olmasını istemektedirler.

Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır.

Tablo 18’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2(50) = 50,75, P < 0,05$).

Kadın erkek eşitliği konusunda üç sendikanın da benzer görüşlere sahip olduğu, ancak uygulamada farklılıklar bulunduğu görülmüştür. Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır, görüşüne en üst düzeyde Eğitim-Sen, daha sonra Türk-Eğitim-Sen ve en sonda da Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenler katılmışlardır. Bunun başlıca nedeni olarak kültür ve inanç değerlerinin yanlış algılama ve uygulamasından gelmektedir diye düşünüyorum.

Eğitim millî olmalıdır.

Tablo 19’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim millî olmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendika üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim millî olmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2 (18)= 18,69,P<0,05$).

Böyle bir sonucun ortaya çıkması normaldir. Türk Eğitim-Sen millî değerleri ön planda tutmaktadır. Dolayısıyla üyeleri eğitimin millî olmasını isteyeceklerdir. Diğer uçtaki Eğitim-Sen daha çok evrensel değerlere bağlıdır. Görüşünü bu doğrultuda şekillendirmektedir.

Eğitim-Bir-Senin dünya görüşünü oluşturan değerler millî olanla evrensel olanı kaynaştırmak isteyen bir anlayışa sahiptir. Bunun için orta bir noktada yer alması doğaldır. Eğitim-işkolundaki sendikaların tüzükleri incelendiğinde Türk-Eğitim-Sen ilkeleri arasında eğitimin millî olması yer almaktadır. Yine bu örnekleme en az düzeyde katılan Eğitim-Sen tüzüğünde bireylerin kültürlerini geliştirmelerini amaç olarak belirtmiştir(Mad. 2/b).

İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır.

Tablo 20’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır ” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefî bir temele dayanmaktadır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (9)= 9,13,P>0,05$).

Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir.

Tablo 21’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir ” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2 (24)= 24,32,P<0,05$).

Bu bulgu Eğitim-Bir-Sen tüzüğü’nün madde18 m fıkrasında; “meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir” şeklinde belirtirken üyeleri katılma düzeyi en düşük olmuştur. Yine bu sendika mesleki ve teknik eğitim konusunda diğer mesleki bölümlerin olduğu gibi en çok da İmam Hatip Liselerin mağdur olduğunu belirterek, eylemler düzenlemişlerdir.

Gelişmiş batılı ülkelerde ortaöğretim çağındaki gençlerin %70’i meslekî ve teknik eğitime yönlendirilmektedir. Üniversiteye giriş sınavsız olup; herhangi bir kontenjan söz konusu değildir. Geriye kalan %30 ise objektif kriterlere dayalı olarak yüksek eğitime yönlendirilmektedir.

Burada bizi şaşırtan Eğitim-Sene üye öğretmenlerin Meslekî ve teknik eğitime ağırlık verilmesini en çok istemesi, Eğitim-Bir-Senin de en az istemesidir. Bu iki öğretmen temsilcisi sendikanın görüşleri savundukları temel değerlerle çatışmaktadır. Başka bir ifadeyle bu iki sendikanın üyeleri neyi savundukları ile ne söylediklerinin farkında değildirler.

Anadilde eğitime imkân verilmelidir.

Tablo 22’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Anadilde eğitime imkân verilmelidir ” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk Eğitim-Sene üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Anadilde

eğitime imkân verilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2(17)= 17,61, P<0,05$).

Eğitim-Senin tüzüğünde “bireylere anadillerinde eğitim verilmeli” ifadesi amaç olarak belirtilmiş ve de katılım en fazla kendi üyelerinden oluşmuştur. Diğer yandan “Türkçe’den başka hiçbir dil eğitim ve ğretim dili olmamasını” tüzüğünde belirten Türk-Eğitim-Senin yeleri ise anadilde eğitime imkan verilmesi ifadesine ikinci sırada katılmışlardır.

Anadilde eğitime imkân verilmelidir, görüşüne en fazla Eğitim-Senin katılması normaldir, çünkü tüzüğünde yer almaktadır. Ama bize ilginç gelen, ikinci olarak Türk Eğitim-Senin, en sonda da Eğitim-Bir-Sen gelmesidir.

Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir.

Tablo 23’de verilen tek rneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara ye ğretmenlerin “Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan ğretmenler Eğitim-Sen sendikasına ye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sene ye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına ye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara ye ğretmenlerin “Her vatandaş, devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2(6)= 6,29, P<0,05$).

Eğitim-Bir-Sen “her vatandaş, devlet imkânlarından eşit olarak yararlanmalıdır” ifadesine ilkelerinde yer verirken bunu mevcut durumda bazı vatandaşların mağdur edildiğini düşündüklerinden bunun giderilmesini gündemde tutarken yeleri bu ifadeye en düşük düzeyde katılım göstermişlerdir.

Burada Eğitim-Bir-Senin tüzüğünde belirttiği amaçlarla üyelerinin konu ile ilgili görüşleri çelişmektedir.

Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır.

Tablo 24’de verilen tek rneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara ye ğretmenlerin “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır

.”görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2(39)=39,35, P<0,05$).

Eğitim-Senin daha çok evrensel değerleri ön planda tuttuğu söylenebilir. Ama eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalı görüşüne orta derecede katılarak devletçi (étatist) bir anlayış sergilemişlerdir. Bu konuda benzer bir çelişki de Eğitim-Bir-Sen üyelerinde yaşanmaktadır. Tüzüklerinde; eğitimde özel girişimlerin teşvik edilmesi savunulurken; bu görüşe en düşük düzeyde katılan üyeler Eğitim-Bir-Sen’den çıkmıştır.

Eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir.

Tablo 25’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim çalışanlarının emeklilik, malûllük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanabilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(0)=0,68, P>0,05$).

Sendikaların tüzükleri incelendiğinde üyelerinin sosyal, sağlık, ekonomik ve kültürel durumlarının iyileştirilmesi amaçladıkları görülmüştür.

Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimi vakıflar ve cemaatler verelidir.

Tablo 26’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimi vakıflar ve cemaatler verelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Din dersleri kaldırılmalı din eğitimi vakıflar ve cemaatler verelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(11)=11,57, P>0,05$).

Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır.

Tablo 27’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(3)=3,03, P>0,05$).

Bütün sendikalar öğretmen seçimi için bazı kriterler getirilmesi görüşüne katıldıkları görülmektedir.

Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir.

Tablo 28’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen

sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(1) = 1,88, P > 0,05$).

Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır.

Tablo 29’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(1) = 1,12, P > 0,05$).

Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Tablo 30’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Türk-Eğitim-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(3) = 3,75, P > 0,05$).

Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir.

Tablo 31’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye

öğretmenlerin“Din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (6)= 6,60,P>0,05$).

Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir.

Tablo 32’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir.” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, daha sonra Eğitim-Bir-Sen sendikası üye öğretmenlerin ve en düşük düzeyde Tür-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin“Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir.” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2 (20)= 20,06,P<0,05$).

Bu görüşe Eğitim-Sene bağlı öğretmenlerin hümanist (insancıl) bir yaklaşımla, katıldıkları söylenebilir. kadına da, erkeğe de bu konudaki dünya standartları uygulanmalıdır. Kadın ve erkeğin fizyonomisi, psikolojisi, farklıdır ve birbirini tamamlayan iki sosyal varlıktır. Tek yanlı hareketler bazen yarar yerine zarar getirebilmektedir.

Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerinin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır.

Tablo 33’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerinin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır”görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin aynı düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “eğitim parasız olmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2 (25,98) sd= 8,P<0,05$).

Bu maddeye en çok Eğitim-Sene üye öğretmenlerin katılması, toplumcu anlayışlarının bir sonucu diye düşünüyorum. Bu istek de zorunlu eğitimin parasız olduğu Osmanlı’dan beri söylenmekte, kanun ve anayasalarda yer almakta ama bir türlü uygulanamamaktadır.

İlk defa Ak Parti Hükümeti 2003-2004 öğretim yılında ders kitaplarını ücretsiz olarak dağıtarak böyle bir uygulama başlatmıştır.

Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır.

Tablo 34’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Bu görüşü Eğitim-Sen takip etmekte ve son olarak da Eğitim-Bir-Senin bu görüşe katıldığı görülmektedir. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (4,96)=8, P>0,05$).

Eğitimde Âdem-i Merkeziyetçilik (yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir.

Tablo 35’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitimde Âdem-i Merkeziyetçilik (yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, bu durumu Türk-Eğitim-Sen takip etmekte, Eğitim-Senin ise diğerlerine oranla daha az düzeyde katıldığı görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim Âdem-i Merkeziyetçilik (yerinden yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (8,52)=8, P>0,05$).

Eğitim fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir.

Tablo 36’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan

öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, bunu Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin takip ettiği görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hâkim kılmaya çalışmak gerekmektedir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (7,50)=4, P>0,05$).

Eğitim çalışanların siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır.

Tablo 37’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim çalışanların siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlere oranla düşük düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim çalışanların siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (7,67)=8, P>0,05$).

Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır.

Tablo 38’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin orta düzeyde ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin diğer sendika üyelerine göre daha alt düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukukî bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (7,70)=, P>0,05$).

Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır.

Tablo 39’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Türk-Eğitim-Sen ve Eğitim-Sene üye öğretmenlerin arada fazla bir fark olmaksızın bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan millî ve manevî değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (2,03)$, $sd= 4$, $P>0,05$).

Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir.

Tablo 40’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir”, görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin arada fazla bir fark olmaksızın bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Sendikacılık çalışmaları demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir”, görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (8,96)$, $sd= 6$, $P>0,05$).

Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır.

Tablo 41’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk-Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Sen ve Eğitim- Bir-Sene üye öğretmenlerin aynı düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Eğitim Çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2 (3,02)$ $sd= 8,23$, $P>0,05$).

Eğitim alışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır.

Tablo 42’de verilen tek rneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara ye ğretmenlerin, “Eğitim alışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en st düzeyde katılan ğretmenler Eğitim-Sen sendikasına ye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sene ye öğretmenlerin arada fazla bir fark olmaksızın bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara ye ğretmenlerin “Eğitim alışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(4,41),sd=4,P>0,05$).

Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır.

Tablo 43’de verilen tek rneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara ye ğretmenlerin, “Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en st düzeyde katılan ğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına ye öğretmenlerin olduğu, Türk-Eğitim-Sen ye öğretmenlerin orta seviyede ve Eğitim-Sene ye öğretmenlerin daha alt düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara ye ğretmenlerin “Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2(16,18)sd=4,P<0,05$).

Tek parti yönetiminden bu yana ülkemizde laikliğin uygulama serüveni dikkate alındığında ğretmen temsilcisi sendikalar arasında böyle bir sonucun çıkması normaldir. Dünyada anayasalarında laikliğin yer aldığı iki ülke vardır. Bunlardan biri Fransa, diğeri ise Türkiye’dir. İşin ilginç tarafı Fransa’da laikliğin tarifi yapılmış, bizde yapılmamıştır. Bizdeki bu durum bazı sakıncaları beraberinde getirmiştir. Seklerist yaklaşım, vatandaşın din ve vicdan özgürlüğü yerine; inancını yaşamak isteyenlere baskı aracı haline dönüşmektedir.

Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi sendikalar belirleyici olmalıdır.

Tablo 44’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi sendikalar belirleyici olmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Sen ve Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin birbirine yakın düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi sendikalar belirleyici olmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(1,66),sd= 8,23,P>0,05$).

Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir.

Tablo 45’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Türk-Eğitim-Sen üye öğretmenlerin orta düzeyde ve Eğitim-Sene üye öğretmenlerin daha alt düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans(yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(5,89),sd=4,P>0,05$).

Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkânı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır.

Tablo 46’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkânı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenlerin Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Sen üyelerinin ise Türk Eğitim-Sen üyelerine göre daha yüksek düzeyde katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkânı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmamıştır. ($X^2(1,65),sd=2,P>0,05$).

Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır.

Tablo 47’da verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Türk Eğitim-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Eğitim-Bir-Sen üye olan öğretmenlerin, Eğitim-Sen üye olan öğretmenlere göre daha üst düzeyde bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2(24,61),sd=8,P<0,05$).

Çağdaş eğitimin temel özelliklerinden biri de çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilmesidir. Bu durum Milli Eğitimle ilgili kanun ve yönetmeliklerde ifade edilmektedir. Milli Eğitimin temel ilkelerinden birisi de yöneltmedir. Ama zorunlu eğitimin kesintisiz olması yönlendirmenin önündeki en büyük engellerden biridir. İlgi ve yetenek; ilköğretim 1. sınıftan itibaren objektif kriterlerle belirlenmeli ve çocuk ona göre eğitilmelidir.

Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır.

Tablo 48’de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre farklı sendikalara üye öğretmenlerin, “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır” görüşleri incelendiğinde bu görüşe en üst düzeyde katılan öğretmenler Eğitim-Bir-Sen sendikasına üye öğretmenlerin olduğu, Türk-Eğitim-Sene üye öğretmenlerin Eğitim-Sene üye öğretmenlere oranla daha üst düzeyde bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Farklı sendikalara üye öğretmenlerin “Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır” görüşleri arasında gözlenen bu fark anlamlı bulunmuştur. ($X^2 (10,67),sd=4,P<0,05$).

Öğretmen temsilcisi sendikaların dünya görüşleri dikkate alındığında; bu şekilde görüş belirtmeleri normaldir.

Din öğretiminde laiklik konusu üzerinde dururken ifade ettiğimiz gibi, laikliğin tanımı yapılarak; “devlet dini” anlayışından uzaklaşılmalıdır. Ülkemizde dün; din, devleti yönetiyordu, bugün devlet dini yönetmektedir. Her iki durumda dünyadaki laiklik anlayışı ile bağdaşmamaktadır. Ama laiklik; dinin devlete, devletin de dine müdahale etmemesi şeklinde anlaşıldığı ve uygulanmaya başlandığında bu konudaki tereddütler büyük ölçüde ortadan kalkacaktır.

**EĞİTİM SENDİKALARINA GÖRE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN
EN ÖNEMLİ ÜÇ SORUNU**

Eğitim-Sen

Öğretmen yetiştirme, nitelikli eğitim ve eğitim emekçisinin ekonomik, demokratik ve sosyal özlük hakları ile ilgili yaşadığı sorunlar eğitim sisteminin en temel üç sorunu sayılabilir. Sorunları birbirinden ayırmak olanaklıyken, çözüm bir bütün olarak ele alınmalıdır. Eğitimde bir zihniyet devrimine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu zihniyet devriminin ilk adımı genel bütçe içindeki eğitim payının yükseltilmesiyle atılacaktır. Öğretmen yetiştirme sistemi yeniden ele alınmalı, “nitelikli eğitim için nitelikli öğretmen anlayışı” yol gösterici olmalıdır (Alaaddin DİNÇER).

Türk Eğitim-Sen

- 1 Eğitimimizin içinde bulunduğu sıkıntıların başında millî gelirden eğitime ayrılan payın çok düşük olmasa gelmektedir. Bırakın gelişmiş ülkeleri, üçüncü dünya ülkelerinde bile eğitime ayrılan gelir ülkemizden daha fazladır. Bu pay, örneğin Suudi Arabistan'da 5.5, Angola'da 4.9, Hırvatistan'da 5.2, Ürdün'de 7.3, Mozambik'te 6.0'dır. Oysa ülkemizde bu pay sadece 2.87'dir. Dolayısıyla eğitime aktarılan gelir artırılmadığı sürece, eğitimin sorunlarının halledilmesi ve gerekli açılımların sağlanmazsa mümkün olmayacaktır.
- 2 Eğitimimizin ana sorunların bir diğeri ise yürürlükteki mevzuatın hantallığı ve çağın gereklerini karşılayamamasıdır. Ayrıca yönetim kadrosunun mevzuatla ilgili düzenlemeleri söz konusu olduğunda ya da yeni projeler oluşturulurken ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla da iş birliği içerisinde olması gerekmektedir. Çünkü, modern yönetim biçimi olan katılımcı demokrasinin gereği budur.
- 3 Üçüncü ana sorun da dengesiz personel dağılımı ve kadrolaşmalarda liyakatin esas alınmamasıdır. Özellikle okulların fizikî ve teknik alt yapı yetersizliği, öğretmen yetiştirme sisteminin ve öğretmen dağılımının dengesizliği de önemli sıkıntıların başında gelmektedir(Şuayp ÖZCAN).

Eğitim-Bir-Sen:

Çok sayıdaki sorunu üç maddeye indirecek olursa bunlar; a) Bütçe ve finansman sorunu b) Eğitim felsefesinin çarpıklığı c) Mevzuattan kaynaklanan sorunlar, şeklinde belirtilmiştir.

1. *Bütçe ve finansman yetersizliği:* Genel bütçeden mutlaka çok daha fazla pay ayrılmalı ve alternatif finans kaynakları oluşturulmalıdır. Arsası otel yahut iş merkezi değeri kazanmış bazı okullarla sahillerdeki bazı tesislerin satışı düşünülmelidir. Meslek liseleri çoğaltılmalı, okullar birer üretim ve satış merkezi olarak tasarlanmalıdır. Halkın bağışları kolaylaştırılmalı, orta ve yüksek öğretimde özel eğitim kurumları teşvik edilerek devletin yükünün hafifletilmesi düşünülmelidir. Altyapı ve fizikî yetersizlik, ilk giderilmesi gereken sıkıntıdır.
2. *Eğitim felsefesinin çarpıklığı:* Ülkemizde eğitim, amaçları ve işlevleri bakımından yanlış tanımlanmıştır. Daha çok otoriter bir devletin, kendine itaatkâr yurttaşlar yetiştirmesi doğrultusunda şekillenmiştir eğitim anlayışımız. Hür düşünceli, özgürce sorgulayan, kalıp bilgiler ve şablonlar değil, öğrenmeyi öğreten bir eğitim için, millî eğitimin temel amaçları başta olmak üzere, pek çok konu sorgulanarak gözden geçirilmelidir.
3. *Mevzuattan kaynaklanan sorunlar:* Anayasadan en aşağıdaki yönetmeliğe kadar tüm mevzuat, esasen dünyanın büyük savaşlarla birbirine girdiği ve büyük devletlerin parçalandığı dönemlerin ardından gelen katı ve içe kapanmacı zihniyetlerin tesiri altındadır. Yoğunlukla tartışılması gereken, ve bazen doğru hükümler içerse bile statükocu zihniyetin yansısıyla yanlış yorumlanan bir mevzuat bütününe sahibiz. Yakın zamana kadar okullarımızda kullanılan ders araçlarının, örneğin defterlerin arkasında yer alan Türkiye haritalarının sınır çizgileri dışındaki bölgelerin boş ve beyaz bırakılması bile hükme bağlanmış bir uygulamaydı. Dicle Türkiye'den çıkacak ama Irak'tan, Bağdat'tan geçmeyecekti. Aras Türkiye'den çıkıyor ama Azerbaycan'da akıyor gibi yapacaktı. Bütün bu gariplikler, millet olarak kendimizi ve sahip olduğumuz değerleri, dünyadaki yer ve pozisyonumuzu görmezlikten gelme, adeta kendi gerçeğimize korkma gibi tuhaf bir hastalığın yansımaları gibidir. Eğitim mevzuatı, çocuklarımızı yalancı ve ikiyüzlü olmaya zorladığı gibi, kendini gerçekleştirme ve girişimci, cesur fertler

olabilme yeteneklerini de körelten bir yan etkiye sahiptir. Okuma yazma bilmeyenlerin oranı, karma eğitim mecburiyeti sona erdirilmeden sıfırlanamaz. Milletle güçleş tutulmaz, denir. Milleti ve onun değerlerini severek, benimseyerek yeni bir aydınlanmışlıkla ele alınması gerekir eğitimin. *Bir yandan* “Haydi kızlar okula!” diye kampanyalar düzenleyip, öte yandan kız çocuklarının okula girişini engellerseniz, maksadınızın eğitim *değil, başka bir şey olduğu düşünülür.* Eğitimciler Birliği Sendikası, bu çarpıklıkların düzeltilmesi ve ülkemizin eğitimli, iyi yetişmiş, vatansever ve idealist genç nesillere sahip olması idealinin örgütüdür. Öğretmenlerin beşer onar yıllık dönemler halinde “yenilenme ve geliştirme eğitimine” tabi tutulmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin bilgileri eskimekte, performansları düşmekte, mesleki heyecanlarını yitirebilmektedirler (Ahmet GÜNDOĞDU).

ÖNERİLER

Sendikalı Öğretmenlerin Ortak Eğitim Anlayışları:

Sendikalı öğretmenlerin şu hususlarda ortak bir anlayışa sahip olduğu görülmüştür:

1. “Eğitim parasız olmalıdır” ifadesine araştırmaya katılan sendikalı öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür.
2. Sendika başkanlarıyla yapılan mülakatta “Türk eğitim sisteminin sizce en önemli üç sorunu nedir?” sorusuna verilen cevaplarda eğitime ayrılan payın düşük olması ortak sorun olarak cevaplandırılmıştır. Nitekim 1990’dan beri son 13 yılda bütçeden eğitime ayrılan pay incelendiğinde MEB bütçesinin GSHM’ye oranı %4’ü bulmamıştır. MEB bütçesinin konsolide bütçeye oranı da 2003’te %6,91’dir. Tablo 49’da GSHM ve Konsolide Bütçe içindeki Meb bütçesinin payları gösterilmiştir.

Tablo 49

Gsmh Ve Konsolide Bütçe İçindeki Meb Bütçesinin Payları

KODLAR	GSMH	KONSOLİDE BÜTÇE	MEB BÜTÇESİ (*)	MEB BÜTÇESİNİN GSMH' ya ORANI (%)	
					MEB BÜTÇESİNİN KONSOLİDE BÜTÇEYE ORANI (%)
990	397.177.500	64.400.354	8.506.541	2,14	13,21
991	634.392.800	105.987.150	14.943.536	2,36	14,10
992	1.103.604.900	208.545.328	30.357.203	2,75	14,56
993	1.997.322.600	400.710.000	57.506.445	2,88	14,35
994	3.887.902.900	826.396.307	93.911.410	2,42	11,36
995	7.854.887.200	1.341.978.053	139.706.629	1,78	10,41
996	14.978.067.300	2.728.000.000	264.753.140	1,77	9,71
997	29.393.262.100	5.815.100.000	523.683.445	1,78	9,01
998	53.518.300.000	11.811.100.000	1.287.558.000	2,41	10,90
999	78.282.967.000	18.933.100.000	2.191.808.500	2,80	11,58
000	125.596.100.000	33.440.100.000	3.486.277.000	2,78	10,43
001	176.484.000.000	51.543.000.000	4.209.905.625	2,39	8,17
002	271.406.000.000	98.071.000.000	7.749.991.000	2,86	7,90
003	354.575.000.000	147.230.170.000	10.179.997.000	2,87	6,91

3. Eğitim çalışanlarının emeklilik, malullük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı, ayrıca sağlık, kültür, ve sosyal yaşam imkanlarında ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanmalı” görüşüne üç sendika üyesi öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür.
4. Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimi vakıflar ve cemaatler vermeli” görüşüne bütün sendikalar karşı çıkmışlardır (katılmamışlardır).

Şu an gündemde tartışılmakta olan seçmeli din dersi, din eğitiminin vakıflar ve cemaatlerin vermesi konusuna öğretmenlerin pek sıcak bakmadığı, diğer yandan “din eğitimi devlet eliyle verilmelidir” görüşüne de sendikalı bütün öğretmenlerin katılmaları açık bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Eğitim-Sen sendikası din eğitiminin devlet eliyle verilmemesini yazılı belgelerinde savunurken, kendi üyelerinin dahi bu konuda desteğini alamayacağı gözlenmiştir.

5. Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalı” görüşüne sendikalı öğretmenlerin katıldıkları görülmüştür.

Sendika genel başkanlarıyla yapılan mülakatta “Türk eğitim sisteminin en önemli üç sorunu nedir?” sorusuna verdikleri cevaplarda öğretmen yetiştirme sorunu ortak noktadır. Öğretmen yetiştirme konusunda bazı düzenlemeler yapılmakla birlikte öğretmen seçiminde, Öğrenci Seçme Sınavı ve Kamu Personeli Seçme Sınavı haricinde başka bir kriter bulunmamaktadır.

Öğretmenlik mesleği iş garantisi olduğu için yapılan bir meslek olmaktan çıkarılmalıdır.

6. Sosyal Devlet ilkesinin gerçek manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukukî zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir” anlayışına sendikalar katılmışlardır.
7. Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır.
8. Toplumun bütün bireylerinin kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır. Sendikalı öğretmenlerin kültürel çeşitliliğe katıldıkları gözlenmiştir.
9. Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uygunluğu sağlanmalıdır.

10. "Eğitimde Adem-i Merkeziyetçilik (yerinde yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir" ifadesine sendika mensubu öğretmenler katılmışlardır. Bakanlığın da bu konuda çalışmaları sürmektedir. Müfettişlerin not verme yetkisinin kaldırılacak olması, Kamu Reformu Yasa tasarısının yürürlüğe girmesi bu beklentilerin gerçekleşmesini sağlayabilir.
11. Eğitimde fırsat eşitliğini olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hakim kılmaya çalışmak gerekmektedir. Sendikalı öğretmenler eğitimde fırsat eşitliğinden yana görüş bildirmişlerdir. Ülkemizde eğitimde fırsat eşitliği cumhuriyetin kuruluşundan itibaren hep ilke olarak belirtilmiş, ancak uygulamada eğitimde fırsat eşitliği ilkesi hep havada kalmıştır.
12. Eğitim çalışanların siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır. Sendikalı öğretmenler, eğitim çalışanlarının siyaset yapmasını uygun görmemektedir. Diğer yandan Eğitim-bir-Sen genel başkanı olsun, Eğitim-Sen genel başkanı olsun eğitim çalışanlarına siyaset yapma hak ve özgürlüğünden yana açıklamalarda bulunmuşlardır.
13. Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukuki bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kurumsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır.
14. Toplumun kültür ve alt yapısını oluşturan milli ve manevi değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır. Sendikalı öğretmenlerin millî ve manevî değerleri önemsedikleri görülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığının 2005 yılından itibaren uygulamaya koyacağı belirtilen, müfredatta yapmayı düşündüğü değişikliklerde bunları da dikkate alınmasının ve bu ekseninde müfredatların hazırlanmasının yararları ihtimal dahilindedir.
15. Sendikacılık çalışmaları demokratik merkeziyetçilik ilkesine göre sürdürülmelidir.
16. Eğitim çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır
17. Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır. Sendikalı öğretmenler sendikaların toplum ve iş barışını tesis etmesini beklemektedirler. Bunun için sendika yönetimlerinin yapmayı planladıkları eylemlerde bunları dikkate alması yararlı olacaktır.
18. Türk milli eğitim sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde sendikalar belirleyici olmalıdır. Eğitimle

ilgili yapılacak çalışmalarda eğitim çalışanlarının görüşlerine de başvurulmalıdır.

19. Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle yetmiş iki aylık çocukla adölesans (yeni yetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir. Bu konuda yetkilerin bir çözüm arayışı içerisine girmesi gerekmektedir.
20. Öğrenciler yetenek, bilgi ve birikimlerinin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yükseköğrenim iş imkânı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır.

Sendikalı Öğretmenlerin Eğitim Anlayışlarındaki Farklar

Sendikalı öğretmenlerin eğitim anlayışları arasındaki farklar şu ifadelerde ortaya çıkmıştır:

1. Kadın üyeler yönetime etkin olarak katılmalıdır. Eğitim-Bir-Sen düşük düzeyde katılmıştır.
2. Eğitim millî olmalıdır. Eğitim-Sen katılmamıştır.
3. Meslekî ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir. Eğitim-Sen üyesi öğretmenler en üst düzeyde katılmışlardır. Diğer yandan ÖSS sınavında meslek liseleriyle ilgili düzenlemeye Eğitim-Sen şiddetle karşı çıkmıştır.
4. Anadilde eğitime imkân verilmelidir. Anadilde eğitime Eğitim-Sen hariç, diğer sendikalar karşı çıkmışlardır.
5. Her vatandaş devlet imkânlarından eşit olarak yararlanabilmelidir.
6. Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekâbet ortamı sağlanmalıdır. Özelleştirmeyi de kapsayan bu ifadeye Eğitim-Sene üye öğretmenler karşı çıkarken, Türk-Eğitim-Sen ve Eğitim-Bir-Sen mensubu öğretmenler katılmışlardır.
7. Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli hale getirilmelidir. Türk-Eğitim-Sen ve Eğitim-Bir-Sen üyesi öğretmenler kadınların mevcut çalışma şartlarını yeterli görmektedirler.
8. Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç gereçlerinin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır. Eğitim-Sen üyeleri dışındaki sendikalı öğretmenler bu görüşe düşük düzeyde katılmışlardır. İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde belirtilen eğitim hakkı ve bu hakkın ücretsiz olması, diğer yandan 1982 Anayasasının sosyal devlet ilkesi gereği zorunlu eğitimin masrafının devlet tarafından

karşılanması gerektiği belirtilmiştir. Eğitim-Bir-Sen ve Türk Eğitim-Sen üyesi öğretmenlerin zorunlu eğitimin de bir bedeli olması gerektiği düşüncesinde olduğu söylenebilir.

9. Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır. Laiklik konusu Türkiye'nin en tartışmalı konusudur. Laikliğin ülkemizde net bir tanımı olmayışı bunun nedenlerinden birisidir. Üç sendika üyesi öğretmenlerin de din eğitimi devlet eliyle verilmesi görüşüne katılırken bu görüşe katılma düzeylerinde farklılık gözlenmiştir.
10. Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır. Eğitim-Sen üyesi öğretmenler çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biri de zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır, görüşüne katılmamışlardır.
11. Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır. Eğitim-Sen üyesi öğretmenler düşük düzeyde katılırken Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sen üyesi öğretmenler daha yüksek düzeyde katılmışlardır.

Genel olarak, Türk-Eğitim-Sen ile Eğitim-Bir-Sen üyesi öğretmenlerin eğitim anlayışlarında benzerlik olduğu, Eğitim-Sen üyesi öğretmenlerin bu iki sendikadan farklı bir anlayış sahibi oldukları söylenebilir.

KAYNAKLAR

Akyüz HÜSEYİN

1998 **Türk Eğitimcileri**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

Akyüz YAHYA

1998 Milli Eğitim Dergisi sayı 137

Arkonaç SİBEL

1999 **Psikolojide İnsan Modelleri**. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Altan ÖMER ZÜHTÜ

2003 **İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku**, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Erol, AHMET

1996 **Demokrasi Örgütlenme Özgürlüğü ve İsveç Örneği**. Ankara: Kültür Bakanlığı

Bacanlı HASAN

2002 **Gelişim ve Öğrenme**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Başar HÜSEYİN

1997 **Sınıf Yönetimi**. İstanbul: Milli eğitim Bakanlığı yayınları

Battal EROL

Sendikal Örgütlenme ve Eğitim-Bir-Sen Ankara 2004, Eğitim-Bir-Sen Yayınları.

Baydar OYA

1996, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi Cilt I**, İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları

Baydar OYA

1998, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi Cilt II**, İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları

Baydar OYA

1998, **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi Cilt III.** İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları

Çevik İZZET

2001, **21. Yüzyılda Türk Milli Eğitimi** Ankara Türk Eğitim-Sen Yayınları

Erdoğan İRFAN

2002 **Yeni bir Bin yıla Doğru Türk Eğitim Sistemi,** İstanbul, Sistem Yayıncılık.

Ergin AKİF, Birol CEM

2000 **Eğitimde İletişim** Ankara: Anı Yayıncılık

Ertuğrul HALİT

2002 **Öğretmenin Başarı Kılavuzu.** İstanbul: Nesil Basın Yayım A. Ş.

Gerşil Sarı GÜLŞEN,

1997 **Türkiye’de Memur Sendikacılığı, Uluslararası Normlar ve Avrupa Birliği Ülkeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi,** Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İzmir, Yayınlanmamış Doktora Tezi

Gülmez, MESUT

2001 **"Aykırılıklarla Dolu Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası"** Amme İdaresi Dergisi3: 1-21.

Gülmez MESUT

1996 **Dünyada Memurlar ve Sendikal Haklar,** Ankara TODAİE Yayınları

Gülmez MESUT

1994 **Memur Sendikacılığı,** Ankara İmge Yayıncılık

Gülöksüz YİĞİT

1999 , **75 Yılda Eğitim** İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları

Güneş, MUHARREM – Güneş, HASAN:

2003 **Türkiye’de Eğitim Politikaları ve Sivil Toplum,** Ankara, Anı Yayınları.

Kaplan İSMAİL

2003 **Türkiye’de Milli Eğitim İdeolojisi.** İstanbul: İletişim Yayınları

Koç YILDIRIM

2003 **Türkiye İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Hareketi Tarihi,** İstanbul, Analiz Basın Yayım Dağıtım

Kota FİLİP

1999 **Dünya Sendikal Hareketinde İki Karşıt Çizgi,** İstanbul, Ceylan Yayıncılık.

Oğuz ORHAN, Oktay AYLAY, Halis AYHAN

21. **Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi.** İstanbul: Sedar Eğitim Araştırma Yayıncılık

Özsoy, YAHYA.

1994 “Öğretmen Yetiştirme Modeli”, U.Ü. 1. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda Sunulan Bildiri, Bursa

Öztürk HÜSEYİN

2002. **Sosyolojik Yansımalar.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Öztürk HÜSEYİN

2003. **Belçika’da ve Türkiye’de Zorunlu Eğitim.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Rocker RUDOF

2000 **Anarko-Sendikalizm,** İstanbul, Kaos yayınları

Sönmez VEYSEL

1998 **Eğitim Felsefesi.** Ankara : Anı Yayıncılık

Sönmez VEYSEL

1988 **Gelecekteki Olası Eğitim Sistemleri.** Ankara: Anı Yayıncılık

Sönmez VEYSEL

1999 **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı** Ankara: Anı Yayıncılık

Tan ŞEREF, Erdoğan ALAATTİN

2001 **Öğretimi Planlama ve Değerlendirme.** Ankara: Anı Yayıncılık

Topçu NURETTİN

1998 **Türkiye'nin Maarif Davası.** İstanbul: Dergah Yayınları

Tortop NURİ

1990 **Yönetim Biliminin Temel İlkeleri** Ankara: Varol Matbaası.

Tavşancıl, EZEL

2002 **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tezcan MAHMUT,

2003 **Cumhuriyetimizin 80.Yılında Ülkemizde "Eğitim Sosyolojisi" Alanının Durumu ve Sivil Toplum Örgütleri,** Milli_Eğitim Dergisi sayı 44, güz

Türk ERCAN

2003 **Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Yavuz YAŞAR,

2003 **Üniversite Çalışanlarının Mesleki Tutumları İle Kamu Emekçileri Sendikalarına İlişkin Görüşleri,** Eğitim Bilim ve Toplum, Bahar – Yaz

Yiğit ALİ ATA

1995 **İnönü Dönemi Eğitim Kültür Politikaları.** İstanbul. Boğaziçi Yayınları

Bilimin ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi Kasım 2001 Sayı 36

Bilimin ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi Kasım 2003 sayı 48

Türk Eğitim-Sen Tüzüğü (2003) Web Sayfası

4688 Sayılı Kamu personeli Sendikaları Kanunu

Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 Sayılı) 14574 Sayılı Resmi Gazete 24.06.1973

[http:// www.calisma.gov.tr](http://www.calisma.gov.tr)

[http:// www.egitimsen.org.tr](http://www.egitimsen.org.tr)

[http:// www.turkegitimsen.org.tr](http://www.turkegitimsen.org.tr)

[http:// www.egitimbrsen.org.tr](http://www.egitimbrsen.org.tr)

[http:// www.turkis.org.tr/sen.tarihi.htm](http://www.turkis.org.tr/sen.tarihi.htm)

http://www.politics.ankara.edu.tr/html/eng/ceko/isikli_sendikacilik.htm

T.C.
NİĞDE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

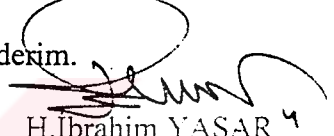
21.1/2004

UBE : KÜLTÜR ŞUBESİ
AYI : B.08.4.MEM.4.51.00.03.(KLT) 500/39
ONU : Ramazan SERİNOĞLU

VALİLİK MAKAMINA

Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Ramazan SERİNOĞLU'nun Yrd.Doç.Dr.Hüseyin ÖZTÜRK'ün anışmanlığında yapmış olduğu "Türkiye'de öğretmen temsilcisi sendikalarının eğitim anlayışları ve amaçladıkları insan modellerinin araştırılması" konulu tez çalışmalarını çerçevesinde aşağıda belirtilen okullarda çalışan sendikalı öğretmenlere anket uygulaması yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

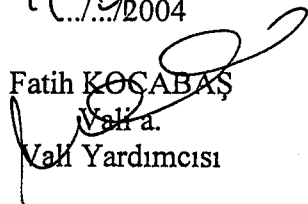
Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

H.İbrahim YAŞAR
Millî Eğitim Müdürü V.

ANKET UYGULAMASI YAPACAĞI OKULLAR:

- Atatürk İlköğretim Okulu
- Selçuk İlköğretim Okulu
- Hazım Töpeyan İlköğretim Okulu
- 23 Nisan İlköğretim Okulu
- İnönü İlköğretim Okulu
- Dumlupınar İlköğretim Okulu
- 19 Mayıs İlköğretim Okulu
- Nezihe Tahsin kitapçı İlköğretim Okulu
- Sakarya İlköğretim Okulu
- Fatih Lisesi
- E.M.Lisesi
- Anadolu Lisesi
- Cumhuriyet Lisesi
- Atatürk Lisesi
- İmam-Hatip Lisesi

OLUR
21.1/2004

Fatih KOCABAŞ
Vali Yardımcısı

EKLER**Sendikaların Eğitim Anlayışları ve İdeal İnsan Modeli Belirleme Ölçeği****KİŞSEL BİLGİ FORMU**

Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
 Kıdem: () 1-5 Yıl () 6-10 Yılı () 11-15 Yıl () 16-20 ()
 21+....
 Üye olduğunuz sendika: () Eğitim-Sen () Eğitim-Bir-sen () Türk-Eğitim-Sen
 Branşınız: () Sınıf Öğretmeni () Sosyal Bilimler () Fen Bilimleri
 Okulunuzun bulunduğu yerleşim birimi: () Köy () Kasaba () Şehir

Açıklama: Sevgili Meslektaşım; bu çalışmanın amacı öğretmen temsilcisi sendikaların ideal insan modeline ilişkin görüşlerini belirlemektir. Ölçekte toplam 40 ifade bulunmaktadır. İfadelerdeki düşüncelere katılma düzeyinizi aşağıdaki ölçülere göre cevaplayınız.

- 1- Kesinlikle katılmıyorum.
- 2- Katılmıyorum
- 3- Kararsızım
- 4- Katılıyorum
- 5- Kesinlikle katılıyorum.

Cevaplarınız sadece bu bilimsel amaç için kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Ramazan SERİNOĞLU
 Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Öğrencisi

(İ İ M B Ö)

- 1) Eğitim parasız olmalıdır. ()
- 2) Kadın üyeler yönetimde etkin olarak yer almalıdır. ()
- 3) Eğitim milli olmalıdır. ()
- 4) İlköğretimden üniversiteye kadar mevcut eğitim programları felsefi bir temele dayanmaktadır. ()
- 5) Mesleki ve teknik eğitim yaygın hale getirilmelidir. ()
- 6) Anadilde eğitime imkan verilmelidir. ()
- 7) Her vatandaş, devlet imkanlarından eşit olarak faydalanabilmelidir. ()
- 8) Eğitim alanında özel girişimler teşvik edilerek rekabet ortamı sağlanmalıdır. ()
- 9) Eğitim çalışanlarının emeklilik, malullük durumlarında yüksek tazminat ve aylık bağlanmalı ayrıca sağlık, eğitim, kültür ve sosyal yaşam imkanlarından ücretsiz olarak faydalanabilmeleri sağlanmalıdır. ()
- 10) Din dersleri kaldırılmalı, din eğitimi vakıflar ve cemaatlar vermelidir. ()
- 11) Öğretmenlik mesleğinin niteliğini artırmak için öğretmen seçiminde kişilik testleri uygulanmalıdır. ()
- 12) Sosyal Devlet ilkesinin mutlak manada hayata geçirilmesi için yasal ve hukuki zeminde her türlü mücadeleyi vermek gerekir. ()
- 13) Temel iktisadi ve sosyal kararların, siyaset dışında ve siyaset üstü güçlerin etkisiyle değil, aklın ve bilimin ışığında, sivil toplum örgütlerinin etkinliğiyle alınması gerekir. ()
- 14) Daha katılımcı bir demokrasi sağlanmalıdır. ()
- 15) Toplumun bütün bireylerinin kendi kültürlerini geliştirmeleri sağlanmalıdır. ()
- 16) Din eğitimi devlet eliyle verilmemelidir. ()

- 17) Kadın eğitim çalışanlarının çalışma şartları daha elverişli duruma getirilmelidir. ()
- 18) Zorunlu eğitimin tamamında ders kitabı, kaynak kitap ve her türlü eğitim-öğretim araç ve gereçlerin masrafları devlet tarafından karşılanmalıdır.()
- 19) Eğitim çalışanlarına grev ve toplu iş sözleşmesi hakkı tanınmalıdır. ()
- 20) Eğitimde Adem-i Merkeziyetçilik (yerinden Yönetim) ilkesine ağırlık verilmelidir. ()
- 21) Çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslar arası normlara uyumu sağlanmalıdır. ()
- 22) Eğitimde fırsat eşitliğini, olmazsa olmaz kural bilmek ve sistemimize hakim kılmaya çalışmak gerekmektedir. ()
- 23) Öğretmenler ideolojik ve siyasi yapılanmalardan her zaman ve zeminde uzak durmalıdır. ()
- 24) Özgür kişi ve sivil toplum örgütlerin gerçek anlamda var olabildiği, düşünce üretip teklifler sunabildiği bir ortam oluşturulmalıdır. ()
- 25) Sorunları zamanında ve doğru olarak belirlemek ve doğru, tutarlı pratikler geliştirmek için, sistemli, planlı bir araştırma ve anket birimi oluşturulmalıdır. ()
- 26) Eğitimde çocukların eğitimi ile ilgili çocuklara yönelik hak ve özgürlükler artırılmalıdır. ()
- 27) Eğitim çalışanlarının siyaset yapma hak ve özgürlüğü olmalıdır. ()
- 28) Özürlü eğitim çalışanlarının çalışma ortamlarının ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi için gerekli yasal düzenlemeler gerçekleştirilmelidir. ()
- 29) Katılımcı, demokratik, şeffaf ve hukuki bir yapılanmanın taşradan merkeze hızlı ve eksiksiz ulaşan kuramsallaşmış bir eğitim-öğretim örgütlenmesi sağlanmalıdır. ()
- 30) Toplumun kültür alt yapısını oluşturan milli ve manevi değerlerimize sahip çıkmak, insanımızın değer yargılarına saygılı olmak esas alınmalıdır. ()
- 31) Eğitim sektöründe çalışan kadınların kendine özgü sorunları çözümlenmelidir. ()
- 32) Sendikacılık çalışmaları demokratik merkeziyetçilik ilkesine göre düzenlenmelidir. ()
- 33) Eğitim çalışanları için yardımlaşma sandıkları kurulmalıdır. ()
- 34) Eğitim çalışanları toplum ve iş barışını tesis ederek, devlet-millet kaynaşmasına ve sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunmalıdır. ()
- 35) Laiklik ilkesinin gereği olarak, vatandaşlarımızın dinlerini öğrenmeleri için her türlü kolaylığın sağlanmasına çalışılmalıdır. ()
- 36) Türk Milli Eğitim Sisteminin gelişen eğitim teknolojisi ışığında düzeltilmesi, iyileştirilmesi geliştirilmesi yönünde sendikalar yol göstermelidir. ()
- 37) Zorunlu eğitim uygulaması nedeniyle 72 aylık çocukla adölesans (yeniyetmelik) çağındaki gençlerin aynı binayı, lavaboyu kullanmaları pedagojik olarak uygun değildir. ()
- 38) Öğrenciler, yetenek, bilgi ve birikiminin objektif kriterlerle ölçülebildiği, seçme sınavlarıyla istediği, hak ettiği, yüksek öğrenim ve iş imkanı bulduğu bir eğitim sistemine kavuşturulmalıdır. ()
- 39) Çocuğun ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilememesinin nedenlerinden biride zorunlu eğitimin kesintisiz olmasıdır. ()
- 40) Laiklik dinin devlete, devletin dine müdahale etmemesi, herkesin inancını serbestçe yaşaması şeklinde anlaşılmalıdır. ()